פרשת **ויצא** תשפ"ד לפ"ק | גליון תתתקכ"ד שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בני ברק יצ"ו

מה נורא המקום הזה

על אם הדרך התהלך לו האיש לאיטו שאנן ובטוח כשפניו מועדות להגיע למחוז חפצו בשלום, והנה לפתע קול שעטת סוסים מתקרבת לעברו, ועד שלא הספיק להבחין מאומה קפצו ממנה שוטרים חמורי סבר, ומבלי להסביר פשר התנהגותם, תפסו את האיש הנ"ל וכפתו את ידיו ורגליו, וזרקוהו בין חומות בית האסורים, אשר צילם מזרות אימה ופחד על כל הסביבה.

יושב לו האיש בחדרו, נעול מאחורי סורג ובריח, ולא ידע כלל היכן הוא בית סוהר זה ובאיזה עיר הוא נמצא, הוא גם לא ידע מפני מה תפסוהו ומפני מה כלאו אותו.

חשב לעצמו: אילו היה מגיע לכאן המלך הייתי שוטח לפניו את כל טענותי, הייתי מספר לו כיצד אסרו אותי בלא משפט, הייתי אומר לו שאני חף מפשע ולשוא אני סובל, הייתי מגלה באזניו את תנאי המאסר המשפילים, אך עתה למי אומר את אשר בלבבי, ומרוב צער הוא נרדם.

כשהתעורר שמע המולה בהפרוזדור של בית הסוהר, כששאל מה אירע, נודע לו כי זה עתה עבר כאן המלך, פרץ האסיר בבכי: אוי, המלך עבר כאן ואני החמצתי את ההזדמנות לגאול את עצמי מיסורי.

לאחר שנרגע מעט התבונן בהפרוזדור וראה כי הסוהרים ניצבים מתוחים על משמרתם, אם כך, הרהר, עדיין המלך נמצא בבית הסוהר, עדיין הוא מסייר בחדרים הסמוכים, הרים האסיר קול צעקה וקרא בכל כוחותיו למלך, עד שהמלך שמע את קריאותיו ובא להקשיב לכל טענותיו.

כשהתעורר יעקב מחלומו הבין כי הוא מצוי במקום קדוש ואמר אל לבו: אילו ידעתי לא ישנתי במקום קדוש זה, לבו ובשרו כמהו וערגו לקל חי, והוא הצטער על שהחמיץ את ההזדמנות לראות את עוזו וכבודו של ה'.

אך כאשר הוא התבונן וחש עד כמה מקודש המקום גם עתה "מה נורא המקום הזה", הוא הבין כי המקום מסוגל לתפילה "אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים" וגם עתה הוא יכול לעמוד להתפלל ולבקש מאת ה', וכן הוא עשה.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... ב
תורה ותפילה ..... ג
דבש ותמרים - לקיחת תמרים ..... ד
קדוש יאלפ"ר ..... ו
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ח
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ט
שבח"י רפלן ..... י
פינת יקרת ..... יב
פעמון הפרשה ..... טו
חוקים להודותם ..... יח
פשיב כהלכה ..... כ
צדקה כהלכתה ..... כא
היכלא דרבא ..... כג
נועם שרתי ..... ל
פשולחן מלכים ..... לו

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ:
להר"ר **אלטר אשר אנשיל אילאוויטש** הי"ו
052.7648437

כל הזכויות שמורות ©

שיר המעלות לשלמ"ח

ח ון וחסד יתן ה' אלקינו, ברכת עזל טוב תעופנה שפתותינו, לדידינו החשוב המשמש בקוד ש
ד יעינו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לעמוד בשערתו לשאת משא הקודש בפרט ובכל ל
י אתה לו התודה על שהנה ברוחו להרוות צמאון אנ"ש בשיחות קודש העולם על שולחן עליס מ
מ זכה את הרבים בכל אתר ואתר בעמדו לעינינו בכל עת כי מן הבאר ההוא ישקו ידדי עדר ה

ידידינו ברוך הכשרונות איש האשכלות איש אשר בו רוח חיי"ם, וה' נתן חכמה לשלמ"ה
חיי"ם שיש בו אהבת תורה ויראת שמים, שש מהלליים בשיר המעלות לשלמ"ה
מסור בלע"ח לעסקדותינו ולקהילתינו הק'

הרב ר' **חיים שלמה פישער** הי"ו

משב"ק ונאמן ביתו
של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בנרונו, וקול ששון בארמונו,

בנישואי בתו החשובה והמהוללה שתחי' למז"ט

עב"נ הבחור החשוב ארי שבחבורה, חיי"ם שיש בו תורה ויראה שהורה, נודע לתפארה

החתן **חיים אלי' שאהנברוין** נ"י

בן הרבני הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר **משה אברהם הכהן שאהנברוין** הי"ו

וצרופה בזה ברכתינו הצרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שמשפחה זו יושפע לה רב ברכות וישובע משמות, ורב תענוג ונחת, וישכיל ויצליח בעבודת הקודש בהרעת קרן התורה והחסידות מעלה מעלה, במעשי ידיו הברוכים המפרספים לשם ולתהילה, ועמד רבות בשנים יזכה לעמוד לימין קדשו של מרן רבינו שליט"א ולהרוות צמאון עם סגולה, ובשכר זאת יזכהו קל נורא עלילה, שיתאחדו על שולחנו תורה ועזולה, עד כי יבוא שילה, בב"א.

ההמתנים לטעון שמו בשמחה וברוואה

מערכת "קול התאחדותינו" באה"ק	מערכת "קול התאחדותינו" באה"ב

צריך לעבוד את הש"י בכל מקום ובכל מצב שמביאו

ויפגע במקום. פירש"י: "ורבותינו פירשו (ברכות כ"ו) לשון תפלה, כמו: ואל תפגע בי (ירמי' ז'). יש לרמז, **שהתפלל לפני הקב"ה שבכל מקום שיהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום,** דהיינו, כענין שאומרים בשם הרה"ק ר' שלמה קארלינער זצוק"ל, על מה דאיתא במדרש, וכן פירש"י בחומש על פסוק (דברים ג, ה): **ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך 'שלא יהיה לבך חלוק על המקום', ואמר הפירוש אשר בכל מקום שהוא, יעבוד את השי"ת.** כי יש בני אדם כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת, אומרים שהמקום גורם, כי אם היה באיזה מקום אחר, בוודאי היה עובד להשי"ת. על זה אמר שחלילה לומר כן, כי לא המקום גורם איזה מניעה לעבודתו ית', **כי כיון שהכל מאתו ית', ורצון השי"ת הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה, מסתמא גלוי לפניו ית' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו ית', רק המניעה הוא מצד האדם,** לכך אמר: 'שלא יהיה לבו חלוק על המקום' שהוא שם עבדה"ק. וזהו הרמז: **"ויפגע במקום"** יעקב אבינו התפלל על כך **שבכל מקום אשר יהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום.**

בית אהרן

הירידה צריכה שתתהפך לצורך עליה

והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. נודע שגם השמחה שלמעלה הוא ביותר ויותר, בבחי' אחור וקדם, כדמיון האב שבא לו בנו מארץ מרחק, והנה כל בחינת אחור, הכל הוא עבור בחי' דברי הארציות, שהאדם מוכרח לדרוך בה להתקיים ולהחיות גופו, ועי"ז לפעמים נשכח מאתו אהבת ויראת הבורא ועוסק בהם קצת להנאתו ונעשה בבחי' אחור. והנה יעקב אע"ה בצאתו מבאר שבע, נודע אמז"ל שנטמטם י"ד שנה בבית עבר ועסק בתורה יומם ולילה ולא שכב כלל באותן הימים, ואח"כ כשיצא לחרן והלך בדרך קצת, והדרך ממעט ג' דברים, ואחד מהם שממעט את השם כמאחז"ל, כלומר שא"א לעבוד את שמו ית' כאשר בביתו, וגם כי שכב שם שהוא מבחי' עוה"ז, מה שלא שכב עד הנה י"ד שנים, **וע"כ היה יעקב אבינו מצטער צער גדול על בחי' 'אחור' הלז שנתרחק קצת מבוראו, ואיך יתקן הרגע זו העברה,** וביותר חרה לו על עיקר הליכתו מעתה לחרן להיות שם בבית לבן, ובודאי לא יוכל לעובדו ית' כו'. ויכאב לבבו מאוד על זה. **ולזה הראה לו בחי' הפולם הנזכר, הנעשה מדבר ארציות, ובו עולים ויורדים, והוא בחי' 'והחיות רצוא ושוב'** (יחזקאל א, יט), כי גם הצדיק הגדול מוכרח ליפול לפעמים ממדרגתו והחיות הקודש שלו, ואז נעשה בבחי' אחור קצת, והוא לו לטובתו להיות נעשה אח"כ בבחי' אחור וקדם, ועל כן בו 'עולים ויורדים', **והירידה הוא צורך עליה, להתעלות אח"כ מעלה מעלה, וע"כ אף אתה אל תתמה על החפץ מה שאתה מוכרח עתה ללכת לחרן, כי טובתך הוא להתעלות עי"ז, וגם עולים גופא מרמז על העליה שאחר הירידה, כי אם לא היה בירידה לא היה נקרא עולה שעולה למעלה ממה שהיה מקדם.** כו'. וזה אומרו: **'מלאכי אלקים עולים',** וגם **'ויורדים בו'** בשביל עליה זו.

באר מים חיים (ע"ש)

אש התלהבות לעשיית המצוות, וצינון וקירור לעבירה

חייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, כי **לאדם צריך חמימות רב בתורת ה' וביראתו ותשוקה וחשק גדול, ולחיפוך בעבירות כי היצה"ר בוער באדם באהבה זרה ר"ל ע"כ צריך להתגבר על יצרו ולצנן עצמו מחמת יראה ובושה ממנו ית'.** והנה, התוס' הקשו במגילה (כה. ד"ה הכל) על מאמרם ז"ל (שם) **"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים",** ובמקום אחר אמרו (כתובות ל.) **"הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים",** עיי"ש. ותירץ ה"בינה לעיתים" על קושיתם, דשני המאמרים עולים בקנה אחד, כי עשיית המצוה צריכה להיות בהתלהבות וחמימות ובעבירה להיפך. וזה הפירוש: **"חוץ מצינים פחים"** שההצטננות לעבירה והחמימות למצוה מסורין הן בידי האדם לבחירתו, וכל אשר תוגבר מדת היראת שמים באדם כן תגדל התלהבותו בעשיית המצוה וצינתו לעבירה כדאיתא נורא בי עמרם ע"כ.

והנה, איתא במדרש (בר"ר ג, ח) "ויקרא אלוקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים, ולחושך קרא לילה אלו מעשיהן של רשעים". וזשה"כ כאן, **"חייתי ביום"** בשעה שעסקתי במעשי המצוות, **"אכלני חורב"** בהתלהבות אש קודש, **"וקרח בלילה"** לגבי עבירות חייתי צונן תמיד, **"ותידד שנתי מעיני"** שלא הלכתי בטל, שהרי הולך בטל כישן דמי (עי' מגן אברהם סוף סי' תקפ"ג) **אלא עבדתי את ה'** בכל רגע, ואף פעם לא נחשבתי כישן, גם בעת שישנתי, כי הכל היה לעבודתו ית"ש.

תפארת עוזיאל (תלמיד הרח"ק מלובלין ז"ל)

וכ"ה משמי' הרה"ק מהר"ש מבעלזא ז"ל

עיקר התשובה "כל אשר אמר אלקים אליך עשה"

ועתה כל אשר אמר אלקים אליך עשה. נראה לרמז, דעיקר מי שירצה לתקן מעשיו המקולקלים, מה שהמרה נגד הבוב"ה, ורוצה להיות בעל תשובה, **שיקבל על עצמו בקבלה אמיתית לבל יחטא עוד ואל ישוב עוד לכסלה, ולקבל עליו עול מלכות שמים ביתר שאת וביתר עז, ולא יסור ימין ושמאל אפילו נקודה קטנה.** וזוהי כוונת הכתוב: **"ועתה"** אם אדם רוצה לחזור בתשובה, כי 'אין ועתה אלא תשובה' (בר"ר לח, ט) יקבל על עצמו שמהיום והלאה **"כל אשר אמר אלקים אליך"** בתורתו הקדושה **"עשה".**

מעדני מלך

קהל
יטב לב
ד'סאטמאר
נתישבה עיר וציון הנ"ק
מחדיי ב"ב ונעמלה"ח
בני ברק

המאי"ר לארץ ולדרים

באותות הוקרה והודאה, נברך בזה מעומקא דליבאה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה,
קדם מעלת כבוד האי גברא רבא ויקידא, מרביץ תורה רבות בשנים בעוז ותפארה, חריף
ובקי בכל מכמני התורה, עומד תמיד לימינינו, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מאי"ר
לארץ ולדרים בחידושיו ודרשותיו המתוקים, המלאים זיו ונגה מפיקים, זכה לקידבה
יתידה אצל מרן רביה"ק הברך משה זי"ע, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, הלא הוא

הרב הגאון המפו'

רבי מאיר צוויבל שליט"א

מח"ס נר המאיר

משפיע רוחני בקרב קהילתינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחת נישואי בתו שתחי'
למז"ט בשעטו"מ

יה"ר שיזכה לראות ולדות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה,
במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהודא נפישא,
אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות,
תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי תודה והערכה

הנהלת הקהילה

פה בני ברק יצ"ו

תורה ותפילה

זהרורי אורה מספרים הקדושים, בפרשה יפה נדרשים

לאפיק ידים בכוחות איתנים בתורה ותפילה עמודי עולמים, הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

התורה היא פתח השער ליראת שמים

מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים. הנה מצינו בגמרא (יומא עב:) "מכריז ר' ינאי, חבל על דלית ליה דרתא (שאין לו חצר) ותרעא לדרתא עביד (ועושה שער לחצר) ופירש שם רש"י ז"ל: **"שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים, לכך צריך שתקדים לו יראת שמים".** וידוע שיעקב נטמן בבית עבר י"ד שנה ועסק בתורה קודם שהלך לחרן (מגילה יז.) **והנה, כל השנים הללו לא הרגיש עדיין יראה כמו זו שהרגיש עכשיו כאן בהר המוריה, מקום המקדש,** ולכן אמר: ממה שאני רואה **'מה נורא המקום הזה',** יודע אני ואומר **'אין זה כי אם בית אלקים',** זה היראה עיקר ביתי ודירתי, כמו (ישעי' נו, ז) "ביתי בית תפלה", **'וזה',** פירוש תלמודי שיש בידי מבית שם ועבר, **'הוא שער השמים'** לבד, שאינה אלא תרעא לדרתא.

בעל שם טוב הק'

ע"י לימוד תורה לאחרים ישלים ויזכה לנפשו

ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן וילכו רעו. נראה לפרש בדרך מוסר על פי מה ששמעתי ביאור על מאמר המשנה: "אם אין אני לי מי לי **וכשאני** לעצמו מה אני ואם לא עכשיו אימתי", שבאמת אף אם יהיה האדם אלף שנים אי אפשר לו לגמור מלאכתו בעבודת ה' ובתורתו שהוא לאין סוף ותכלית. **אמנם אדם המלמד לבניו ותלמידיו תורה ומעש"ט ומורה להם את הדרך אשר ילכו בה, אזי אף אחר מותו כל מה שהם ישכילו בעבודת ה' יזקפו גם לזכותו.** וזהו שאמר התנא: **"אם אין אני לי"** אם אין אני עובד את ה' רק לעצמי, אלא אני גם מלמד לאחרים, אז **"מי לי"** כל 'מי' מתלמידי שיעשה איזה מצוה, שייך גם **'לי'.** ומפרש ואומר: **"וכשאני לעצמי"** אם אהיה עובד ה' רק לעצמי, בלי להורות לאחרים, **"מה אני" כמה אני כבר יכול להספיק, אף אם אחיה אלף שנים לא אגמור את המלאכה, "ואם לא עכשיו"** כשאני חי, **"אימתי"** הרי "לא המתים יהללו י–ה". אבל הלומד וגם מלמד לאחרים, והם ילמדו את בניהם ובני בניהם, אזי יתוספו לו תמיד מצוות ומעש"ט עד עולם. וזהו שאמר יעקב: **"הן עוד היום גדול"** אפילו אם יהיה היום גדול מאד **"לא עת האסף המקנה"** לא יספיק העת לאסוף ולקנות חכמה ומעשים טובים, באשר שאין להם סוף, רק העצה היא: **"השקו הצאן"** להשקות את הצאן קדשים בני ישראל חכמה ובינה, **"וילכו רעו"** להורות להם את הדרך אשר ילכו בה, **וממילא כל המצוות ומעש"ט שיעשו הם, יהיו שייכים גם לנו.**

מבשר צדק

תפילה

תפילה הוא שער השמים להשיג אלקות ויראת שמים

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו' ויקץ יעקב משנתו וגו', איתא במדרש ויקץ יעקב ממשנתו והוא תמוה, ונ"ל דהנה ידוע שעיקר עבודת האדם לבוא לתכלית השלימות לעבודתו ית"ש להשיג אלקותו ית"ש הוא ע"י התורה והתפלה ולא יוכל להיות אחד בלי שני כי לא ע"ה חסיד וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו כמאמר חז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו, **כי בודאי ע"י עסק התורה לשמה יכול לבוא לקדושה גדולה כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו ורוחו ונשמתו באותיות התורה,** אמנם אעפי"כ **לא יוכל לבוא לעיקר היראה והאהבה והשתוקקות לעבודתו ית"ש ולהשיג אלקותו רק ע"י התפלה במס"נ ובהתלהבות כידוע מכל ספרי הקדושים.**

והנה ידוע מאמר חז"ל ויפגע במקום שתיקן תפלת ערבית, הנה לא ידע עד עתה סוד התפלה איך היא גדולה, וזה פי' המדרש הנ"ל **ויקץ 'ממשנתו'** ר"ל מתורתו שנתעורר ע"י התפלה הזאת, **'ויאמר אכן יש ה' במקום הזה'** ר"ל **דע"י התפלה הזאת יוכל להבין יותר התגלות אלקות ממה שהשיג עד עתה ע"י התורה לחוד, 'ואנכי לא ידעתי'** סוד זה, **'אין זה כי אם בית אלקים'** ר"ל **כי ע"י התפלה בהתעוררות והתלהבות יוכל האדם לבוא ליראת הרוממות** אשר נקרא בלשון חז"ל בית וכו', **כי התפלה היא עיקר שער השמים לבוא להשגת אלקות יראת שמים אוצר הטוב.**

מאור ושמש

מפניני או"ר החיי"ם הקדוש

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. כי אם היה יודע היה מכין עצמו לנבואה כי הנבואה צריכה הכנה כידוע, ואפשר אם היה מכין עצמו היה מתנבא בהקיץ ולא בחלום ידבר בו (במדבר יב ז), ולזה מתאונן על מה שלא השכיל על דבר ורש"י ז"ל פירש ואם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש ע"כ ואם לזה לבד נתכוין נאמר אליו ואם לא ישנת לא היית חולם חלום נבואי בכל ההכטחות, ובהכרח להשלים הכוונה במה שפירשתי.

כי שם ציוה ה' את הברכה חיי"ם
שיר השירים אשר לשלמ"ה

חן וחסד ימלא פינו כברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם מע"כ ידידינו רב פעלים ואיש חיי"ם
יום ולילה לא ישבות למען הצלחת מוסדותינו קהילותינו וכוללינו לראות בטוב ה' בארץ חיי"ם
יד ימינו ונאמן ביתו של איתן אדוננו מרן רבינו הגה"ק שליט"א מסור ומקושר בעץ החיי"ם
מרבה פעלים לתורה ולתעודה לעשות ולקיים רצון צדיק ולהתהלך לפניו באור החיי"ם

הרה"ח ר'

חיים שלמה פישער

שליט"א

לרגל שמחת נישואי בתו החשובה והמהוללה שתחי' למז"ט

עכ"ג הבחור החשוב המופלג בתורה וביראה שהורה

ההתן **חיים אלי'** הי"ו

בן ידידינו החשוב והמעלה, מודע לשם ולתהלה

מוה"ר **משה אברהם שעהנברון** שליט"א

אב"י בקרית יואל יע"א

וזאת הברכה, יוסף ה' עליך אלף פעמים ככה, וזכות פעליך הכבירים לפרט ולכלל, יעמוד לך על כל צעד ושעל, ותוכה לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת, בנים זכני בנים כגפן פוריה, ויתאחדו אצלך תורה וגדולה במקום אחת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו כרגשי ששון ושמחה, אסירי התודה וההערכה

הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר בארה"ק
הנהלת הכוללים בארה"ק
הנהלת הכוללים בארה"ב
ירושלים • בני ברק • בית שמש

התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. ופירש"י אבא לא היה לו בנים אני יש לי בנים ממך מנע ולא ממני, וי"ל דהנה לכאורה הוא טעות להתפלל על בנים דאולי יהיו רשעים ונח להם שלא נבראו אך אם לא קיים מצות פרי ורבי יתכן להתפלל כדי לקיים המצוה, אבל זה שכבר קיים המצוה שטות הוא דאולי הוא לרעתו, ועפי"ז יובן מ"ש יעקב לרחל אבא לא היו לו בנים ע"כ התפלל כדי לקיים המצוה, אבל אני יש לי בנים וכבר קיימתי המצוה, ע"כ לא יתכן לי להתפלל כי מי יודע מה יולד.

(ישמח משה)

☆

אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו' ושבתי בשלום. י"ל עפ"י מה שכתב באלשיך עה"פ הנני נותן לו את בריתי שלום, כי כשהנשמה עולה במחשבתה מהיכן היא ומסתכלת בחומר העכור מבקשת לצאת, אלא שרואה את יוצרה שהוא שוכן בתוכנו חוזרת גם היא להתעכב בתוכנו, וז"ש ונתתי משכני בתוככם, וע"י ולא תגעל נפשי אתכם, ומבואר כי גם אם יחיה האדם אלף שנה אינו חיים של שלום כי הנשמה מבקשת לצאת, זולת אם יהיה האדם כלי לקבל השראת השכינה, אז הוכן להיות לו שלום בין הנפש והגוף, וז"ש אם יהיה אלקים עמדי וגו', אז ושבתי בשלום, כולנו חיים של שלום, כי תתאוה הנפש להיות אתו עמו בצוותא חדא.

(ייטב לב)

☆

והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. ונראה בהקדם מה שפירש הרבי רי העשיל מקראקא מאמר המדרש אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הא השי"ת שומר תורתו, וכתיב לא תלין פעולת שכיר, והתירוץ עפי"מ דקי"ל האומר לשלוחו שכור לי פועלים ושכרן ואמר להם שכרכם על בעל הבית אין שום אחד מהם עובר על בל תלין, וידוע כי תורה מנין תרי"ג צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענום, ואם כן התרי"ג הוי על ידי שליח וליכא בל תלין, אבל על השתים מפי הגבורה איכא בל תלין ומגיע שכר בעולם הזה והם יסוד האמונה ולכן אמרו אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה ע"כ, ועפי"ז מובן מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו דכיון שאמר לו והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו' שהם יעודי עולם הזה, וכדי שלא יהא קשה ליעקב איך ישלם

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ה"ק עצי התמרים

התחילו מריבות זו עם זו, עלי יניח צדיק את ראשו

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא. ופירש"י התחילו האבנים מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת כו'. שמעתי מפי הרה"ג הישיש מח"ס צבי חמד, שכאשר למד אצל הגה"ק רבינו חנני' יו"ט ליפא טייטלבוים זי"ע אבדק"ק סיגוט בעל קדושת יו"ט, **ראה בארגז ה'שרייב טיש' של רבו, אבן גדולה שהיתה מונחת שם למשמרת זכרון, כי אבן זו השליכו מתנגדי אביו הגה"ק הייטב לב זי"ע, דרך החלון לתוך חדרו.**

ומרן הגה"ק מהריט"ב מסאטמאר זי"ע הי' מספר, שכאשר נשלך האבן הנ"ל דרך חלון בית של זקינו הייטב לב זי"ע ונשברה השויב שבחלון, לקח הייטב לב את האבן וניגש אל החלון, ולגודל תמהונו ראה, כי האבן גדולה הרבה מחור שנעשה בהזכוכית, ולא הי' יכול להבין, איך הי' ביכולת האבן לכנס דרך החור. והי' חושב ומתמה עד שנמלך בדעתו ואמר **"מן הסתם היו כאן כמה אבנים קטנות, רק כל אחת ואחת אמרה, עלי ינוח צדיק את ראשו, ונעשה לאבן אחת גדולה".**

אמרי דבש (עמ' קי"ג)

הנהגת יעקב אבינו ע"ה נגד לבן הארמי, כאשר התחיל לנהוג בצביעות ברח ממנו כי סכנתו רבה

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. רביה"ק ז"ל היה פעם בעיר סאמאש-אוירוואר, ובחצר הבית שהתאכסן שם עמדו כמה חסידים ישישים, ודברו ביניהם בסוד שיח, ורבינו ז"ל יצא מחדרו ועבר שם, ושאל אותם, מה המדובר, ואמרו לרביה"ק ז"ל שמדברים מהצבועים. **ואמר להם רבינו דבר נחמד,** שמצינו אצל יעקב אבינו ע"ה שאמר הכתוב וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, **ולכאורה צ"ב,** כפל הלשון למה לי. ולהלן נאמר וירא יעקב את פני לבן והנה איננו כתמול שלשום וכו', **ויש לדקדק** מה נשתנה כעת פני לבן עד שלא היה יכול להיות אתו בצוותא חדא, והלא כל הזמן ישבו יחדיו.

ואמר רבינו ז"ל, דהנה אחר שעשה יעקב את כל החיל הזה, תמהו בני לבן הלא יעקב מדתו מדת אמת, ואיך רימה את לבן, אבל לאמיתו של דבר קיים יעקב אבינו ע"ה מה שנאמר

לו בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, על כן פירש לו ברמז והנה אנכי" עמך, ר"ל המצות עשה של אנכי ה' אלקיך, ועל ידי מצות עשה זו אשמור לך הבטחתי לשלם גם בעולם הזה וע"ז אמר יעקב "אכן יש ה"י פי' רחמים וחסדים הנשפעים משם הוי' ב"ה גם "במקום הזה", כלומר בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והיי כמשיב וי"אנכי" "לא" ידעתי, כלומר אלו הבי' דברות אנוכי ולא יהי' לך, ידעתי שבעבורם מגיע שכר גם בעוה"ז.

(קדושת יו"ט)

☆

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים. פירשי" שלא ימצא פסול בזרעי, וי"ל השייכות דאי בגמי כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו ת"ח שוב אין התורה פוסקת מזרעו, וכתבו התוסי דזה דווקא אם שלשתן ראו זה את זה, וזאת היתה כוונת יעקב אבינו שכאשר יעמיד בבית לבן את י"ב שבטים ימהר לחזור עמהם אל בית אביו, כדי שיהיו שלשתן רואין זא"ז ויעסקו בתורה ביחד, וככה יהא מובטח שלא תמוש התורה ממנו ומזעו ומזרע זרעו עד עולם, וז"ש ושבתי בשלום אל בית אבי, כדי שיהיו שלשה דורות רואין זא"ז, והיה ה' לי לאלקים שלא ימצא פסול בזרעי, שלא תמוש התורה מזרעו עד עולם.

(ברך משה)

☆

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן אכן יש ה' במקום הזה. וי"ל לפימש"כ בבני ישישכר בטעם הדבר דלא מהני תשובה אלא בישראל ולא באומות העולם, משום שישראל נקראים בנים למקום והקב"ה להם אב, וקיי"ל אב שמחל על כבודו כבודו מחול, משא"כ לאוה"ע נקרא הקב"ה עליהם מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ע"כ, אכן מצינו שנחלקו ר"י ור"מ בזה דר"י סי"ל בזמן שאין עושין רצונו של מקום אינן קרויין בנים, ורמ"א בין כך ובין כל קרויין בנים, וחידש בדברי יואל כי אחז"ל גלוי וידוי לפני מי שאמר והיה העולם שאין דורו של ר"מ כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, אך הרי הקב"ה יכול לירד לסוף דעתו ופוסק אליבא דר"מ, ולכן מהני תשובה לבני מאחר שהקב"ה פוסק כר"מ שתמיד יש להם דין בנים ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, ולזה כאשר הקין יעקב משנתו, וכמו שכתב ק"ז בעצי חיים שנתעורר בתשובה עייד שכתב הרמב"ם עורו ישנים משינתכם, ועל כן הקדים יעקב ואמר טעם הדבר שמחני תשובה הוא מאחר שיש הי במקום הזה והשי"ת פוסק כר"מ וע"כ מהני תשובה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

"עם עקש תתפתל" כמו שדרז"ל במס' מגילה, וכשהיה אצל לבן שהיה עקש ופתלתול, היה צריך יעקב להשתמש בדרכיו. וזהו שאמרו בני לבן, לקח יעקב את כל אשר לאבינו, דהיינו מדתו של לבן כמו שנאמר עם עקש תתפתל, ומאשר לאבינו דהיינו כספו של לבן עשה וכו'.

ועל כן יעצו את לבן שישנה את מעשיו להיות כיעקב, ויעשה עצמו כצדיק וישב בבית המדרש וילמוד וישנה פניו כלפי חוץ כפני תם, ואז גם יעקב יחזור למדתו מדת האמת, וכאשר ראה יעקב אבינו ע"ה שלבן נעשה צבוע ושינה את מראהו, אמר, כעת כבר אי אפשר לי להיות אתו ביחד, **כי הצבוע גרוע יותר ממי שמגלה את פרצופו האמיתי, וזה שאמר רואה אני את פני אביכם איננו כתמול שלשום שנשתנה ונעשה צדיק במראהו, ועל כן צריך אני לברוח מכאן.**

[ומן הנכון להסמיך לזה **דברים פליאיים שכתב מרן החת"ס ז"ל** בתשובה (ח"ו, נ"ט) זל"ק שם: אמרו חז"ל עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. ידעת את אשר מרגלא בפומי תמיד **"אין יעקב שלא יפגענו לבן, ומעטי לבן שיפגעו בהם יעקב"**, שמור זה כי הוא אמת, ובחון הדברים ותראם אמתיים. ורצוני **כי ברית כרותה כל ת"ח וצדיק המכונה יעקב יש לו מצירים נגדו המכונים לבן,** אמנם מעטים הם הרשעים האלו אשר ימצאו נגדם מי שהוא אחיהם ברמאות כיעקב נגד לבן. **והוי יודע כי הרבה פעמים הפכתי בהם ומהם ומהמונם, ואמרתי להשמר מהם ולעשות העקוב למישור, ואמרתי לברוח מן הקטנה שבתרמיתם, ונכשלתי בגדול ממנו, ולא זה בלבד עמי הארץ והמון עם, אלא לומדי תורה ואפי' רבנים, כל שאין דובר אמת בלבבו ולא היושר והצדק מרכבו, הרחק דרכך ממנו הסר רגלך מנתיבו כו', וסוף הכבוד לבוא כי יושיע ה' עם קרובו.** עכל"ק].

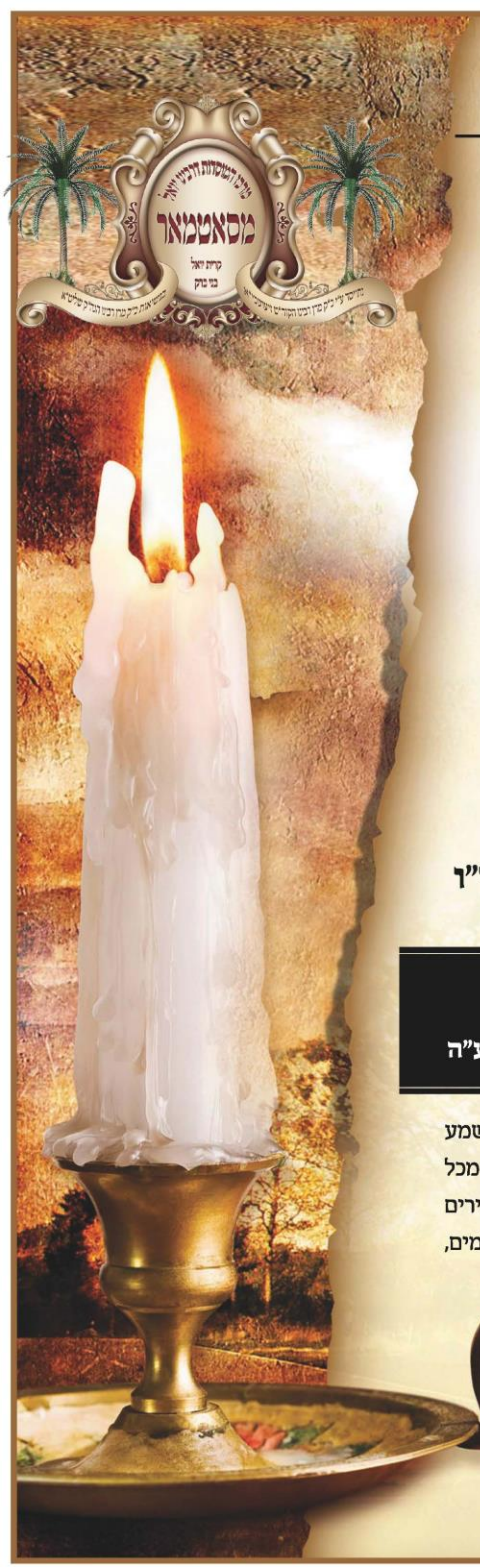
מושיען של ישראל (ח"ה, ע' רע"ג)

חינוך הבנים ביר"ש כראוי בקטנותם, יועיל אח"כ להאב עצמו, שלא יטו אותו בניו מדרך הישרה

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו'. ובמדרש (זשה"כ) "**חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה**" (משלי כ"ו) כו'. ושמעתי מכ"ק רבינו הגה"צ אבדפ"ה (סאטמאר שליט"א) [זצוק"ל] דהנה מי שמגדל בניו בדרך לא טובים כו', חושב כי לעת זקנתו אשר אין בכחו עוד לעסוק בפרנסה יהיה עכ"פ בידם לפרנס אותו, ועכ"פ יהיה לו איזה תועלת מהשכלתם וכספם.

אבל באמת למעשה לעת כי יזקין, וכבר גדלו זרע מרעים, המה בושים מדרכיו, שאינם נאה בעיניהם מנהג יראי ה', ואז אין לו ברירה אלא מוכרח לעזוב דרכו שהלך בימי נעוריו, ולילך בדרך חדש שילמדו אותו בניו, [כאשר סיפר אחד מהמתחדשים ענין מבהיל, שאביו היה ירא ה' כל ימיו, ועכ"ז פעם אחד חשש לו בשיניו בליל שבת קודש ומילא רצון בנו לעשן ציגאר"ע לרפואה רחמנא ליצלן וד"ל]. וז"ש **חנוך לנער על פי דרכו**, אם מגדלו ומחנכו על פי דרכו דרך התורה ויראה בימי נעוריו, אז היינו דאהני לו בעצמו, **שגם בזקנותו לא יסיר ממנו** כנ"ל.

ירחון 'לקט ששנ"ה' (שנה ג' סי' ל"ח בהג"ה)

מרכז המוסדות דרבינו יואל מסאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק מרן רבינו הקדוש"ט זיעוכ"א • בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בוס תנחומין

מריחוק מקום וקירוב לב, משתתפים אנו בצער רב, באבלו של ידידינו ומכובדינו אר"י שבחבורה, האי גברא יקירא, עושה חסד לאלפים תדירא, איש חי וכביר המעש חשיכה כאורה, מפורסם לעוז ולתפארה, תומך נלהב בכל עת לטובת מוסדותינו הקדושה והמעטירה, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו ברוח מסורה, ה"ה

ידידינו הרבני הנגיד המרומם רודצו"ח

מו"ה זלמן לייב קאפפעל הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בקרית יואל יע"א

ואתו עמו אחיו הרבני החשוב והנעלה

מוה"ר יצחק מאיר קאפפעל הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א

המתאבלים מרה בפטירת אמם החשובה

מרת חי' דרעזיל ב"ר מאיר הלוי ע"ה

תנחומינו הנאמנים ישעשעו נפשכם, המקום ינחם אתכם, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם, ששון ושמחה ישיגוכם, ונסו יגון ואנחה מכל גבולכם, ואך טוב וחסד ירדפוכם, כל ימי חייכם, ובפעולותיכם הכבירים והמפורסמים, תמצאו ניחומים, ויושר תליץ בעדכם בגנזי מרומים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר במהרה בקרב הימים.

החותמים במדרש תנחומ"א

מאיר נפתלי מרדכי פערל

בשם הנהלת מוסדות יסב לב בארה"ק

ש"ב: **משה חיים וויס**

יחזקאל ראטטער - יקותיאל יצחק בראך

בשם הנהלת המוסדות קרית יואל בני ברק יצ"ו

ליקוטי אמרים מהרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
מספר "אמרי יואל" אשר אך זה יצא לאור

ויצא יעקב מבאר שבע. מגיד שיעלת לדיק מן המקום עשה רושם, פנה הולה פנה זיוה פנה הלרה (רש"י). יעלה מקרי רק אם יעל ואין דעתו לחזור, אבל אם דעתו לחזור נחשב כאילו הוא עדיין שם, כלכתב **הרמב"ן** (עירובין לה:): במקום מחשבת האדם שם הוא נמצא כולו; לכאורה כשהלך יעקב מבאר שבע הרי בודאי היתה דעתו לחזור, אם כן לא היתה שייכה יעלה, ומדוע כתיב **'ויצא' יעקב.** לכן כתב **מגיד שיעלת לדיק מן המקום עושה רושם,** דלפי שלגבי דידיה לא היתה בחינת 'יעלה' כלל, שלא יצא משם, אבל לגבי המקום שיצא משם נחשב כיעלה, מפני שבמקום ההוא ניכר מסרונו, דלפי שמחשבתו היתה שם, מכל מקום בפועל לא היה שם, וזה **עושה רושם פנה הולה פנה זיוה פנה הלרה.**

(דרשות)

ויצא יעקב מבאר שבע. רבי פנחס פתח: 'אז תלך לבטח דרכך' (משלי ג), זה יעקב, שנאמר ויצא יעקב, 'אם תשכב לא תפחד' (שם), מעשו ולבן, 'ושכבת וערבת שנתך', ושכב במקום ההוא (מדרש). השגחה הוא סימא הדביקות (רמב"ם ספר המורה). נמלא דבעת שאדם דבוק בה' לא יאונה לו רע, אך כשנפרד מדביקותו אז יכולין המזיקים לשלוט בו, ומעתה אדם הזוכה שכל מעשיו גם בדברים ההכרחיים לגוף מייחד יחודים, ודבוק בכל רגע בעבודת ה', אין לו לפחד מאומה. וכבר דקדקו חמאי כתיב 'ויצא יעקב', והוי ליה למימר רק 'וילך חרנה'. ומנם כתבו (ספרים): התורה הודיעה לנו כל מעשה אבות וסיפוריהם, להורות לנו שבכל תנועותיהם עשו כוונות לשם שמים גיחודים גדולים; ולזה כתיב **'ויצא יעקב מבאר שבע,** שזה היה גם כן עבודה חשובה מאד, ועל זה הסמיכו **אז תלך לבטח דרכך,** כיון שבכל תנועותיו היה עושה מצוה, בודאי ילך לבטח ויגיע לכל טוב, **אם תשכב לא תפחד מעשו ולבן,** שגם בשעת שינה שהוא שכרי הגוף, אינו נפסק מדביקות הבורא, **ושכבת וערבה שנתך ושכב במקום ההוא,** ויובאר על פי מה דאמרו (מדרש): במקום זה שכב, אבל י"ד שנים שעסק בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה; ובודאי אין הכוונה שלא ישן כלל, כי אי אפשר להיות שלשה ימים בלי שינה (סוכה נג), אלא שעד עכשיו ישן רק מעט פחות משנתן נשמין, ואף זה כדי להכין כח לתורה ולעבודה, והיה נחשב לו כעוסק בתורה, אבל לא השיג עדיין שגם השינה יכולה להיות מעסק העבודה, אולם כאן במקום ההוא נגלה אליו מרחוק מלהים, והשינה היתה עסק העבודה.

(דברי יואל)

וילך חרנה ויפגע במקום. לכאורה למה הקדים את המאוחר, שהרי פגיעתו במקום היתה קודם שהגיע לחרן. ונראה לאמרו (מדרש): יעקב קראו לירושלים בית אל, וזו לוז היא ולא ירושלים, אלא שנעקר הר המוריה ובא לכאן; והנה אמרו (בראשית רבה פט): למה נקרע שמה לוז, שכל מי שנכנס בה הטריף מצות ומעשים טובים כלוז; **וכמר הקודש** כתב: לפיזה זו מכוונת למה לאמרו (סנהדרין לז.): הרוע מתרע וקושטע שמיה ולא הוו מצני בדיבורייהו, ולא הוה מייע ליעיס מהתם בלא זימניה. ואפשר שזה הוא עצמו מקום העיר לוז, ולא נתקיים בה אלא דובר אמת; ומעתה נראה דנעקר הר המוריה ובא לוז, דהוא מתרע דשמיה קושטע שהוא מקור האמת, ומשם יצא יעקב ובא לחרן אצל לבן הארמי מקור השקר, וכל מנשי העיר היו רשעים, אמנם לא זז ממדת האמת ונשאר בצחינתו. ועל כן אילו היה נאמר מקודם **ויפגע במקום,** ואחר כך **וילך חרנה,** היה נראה שאחר כך עקר דירתו ודעתו מאחרת דשמיה קושטע, וקבע דירתו בחרן שהוא מקור השקר, ודרך העולם להתנהג כמנהג מנשי מקומו ומידותיהם, ולזה הקדים **וילך חרנה** ואחר כך **ויפגע במקום,** שגם אחר כך היה דבוק בקדושת המקום שיצא משם, ולא זז ממדת האמת אפילו כל שהוא. וזה לימוד לעת לדורות הבאים, שגם אם יהיו מסובבים בעלמא דשקרא, אל יתגנו כמנהג המקום הזה, אלא יהיו דבוקים במדת

הפסוקים שלמדים מהם תפלת שחרית ומנחה, דתפלת הקדושים.

(דברי יואל)

ויפגע במקום. הוא הר המוריה שקפצה לו הארץ (רש"י). גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ (כתובות ה.). הכוונה כי מעשה שמים וארץ שנבראו בששת ימי בראשית, יש להם גדול וקצבה, כלומרו (תגיגה יג.): מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה וגו'; אבל הלדיקים על ידי מעשיהם הטובים, יכולים לברוא ולחדש תמיד שמים וארץ חדשים, ולהמשיך השפעות הצאות מכוחם עד אין קץ ומכלה, כי גדול וקצבה כלומרו זוה"ק (הקדמה ה.): כשהחדש מחדש מילי לתורייתא, נעשים מחידושיו שמים חדשים וארץ חדשה; וזהו **ויפגע במקום**, שכל כך היה גדול כוחו של יעקב, שהיה יכול להמשיך ולהביא את קדושת המקום שהיה רוצה להגיע אליו על המקום אשר הוא שם, שאין שום דבר ומקום מוגבל אצלו, ולא שייך אצלו ריחוק מקום, ועל כן בכל מקום אשר דרכה בו כף רגליו, היה נמצא ושומד אצל מקום הר המוריה.

(ג דסוכות רמ)

ויפגע במקום. אין ויפגע אלא לשון תפלה (רש"י). יש אחי מדרשות שמתפללים שם ואינם נעניס, כיון שהתפלות אינם עולים למרום, עד שיבוא אחד ויתפלל תפלה אחת כדבעי, ואז יעלה את כל התפלות שנאספו במקום שלש עלו. וזהו **ויפגע במקום**, שהתפלל ותיקן את כל התפלות מהמקום הזה.

(מוסיען של ישראל ו' קלב)

ויפגע במקום. יש לדקדק על מה שנאמר 'ויפגע במקום', צלא להזכיר את המקום המדוייק שפגע בו. ופשוט שצא לומר, שיעקב היה מתפלל תמיד על **המקום** שנאמרו היה מקודש, ותמיד היה זוכרם לטובה, והיה מתפלל עבורם.

(ר' חיים מלדבי שטייגערג ז"ל)

ויפגע במקום. יעקב תיקן תפלת ערבית, שנאמר: ויפגע במקום (ברכות כו:). לכאורה הלא 'ויפגע' הוא לשון הפגרה, ומורה יותר על לשון תפלה מאותם הפסוקים שלמדים מהם תפלת שחרית ומנחה, דתפלת שחרית ילפינן מויצא מקום (ברכות כו:), ואין עמידה אלא תפלה, ותפלת עמד שם (ברכות יט), ואין מנחה ילפינן מויעתק לשוח בשדה (שם כד), ואין שיחה אלא תפלה, ולמה תפלת ערבית הוא רק רשות. ונראה לדפעמים נריכים לדחוס עבור דבר שבקדושה, ולזה גופא נריכים גם תפלה, ואברהם כשתיקן תפלת שחרית יצא מחוץ לעיר, שאם לא היה יורק למלחמה, והיה סגי בשחרית אין עמידה אלא תפלה, וכן יצחק יצא לשוח בשדה ולא בעיר, אבל יעקב היה **ויפגע במקום**, שהיה בחזה מקום בתוך העיר, והיה אז מצד שאם היה רואה לומר דבר שבקדושה, היה נריך לערוך מלחמה עד שיוכל לפעול דבר חמת, ונמצא שתפלה זו תלויה בחנוכי קטה, שנריך לדחוס עבורה, ולאו כל אדם יכול לקיים זאת, על כן לא רלו לקבעה מובה שיהיו נריכים תמיד לדחוס, דאולי יעזוב ה' וימצאו אזה מקום טוב שאין נריך לדחוס שם, על כן נשארה רשות.

(דרשות)

ויפגע במקום. בגין דממע יעקב ברוחע דקודשע דומקע דגלותע בשחרית הימים, עמד ותיקן להם תפלת ערבית (זוה"ק בראשית כג:). ובזה נבין למה לא תיקן יעקב תפלת ערבית בתורת מובה, כי מובה מורה על דבר המוכרח להיות, אבל תפלת ערבית נתקנה רק מפני הגלות, והגלות היה דבר התלוי בבחירה, ולא היה בה שום צד הכרח, כי לולא עוונותינו שגרמו לא היינו גולים, ממילא לא היה שייך עדיין בגלות הכל הוא בסיבתינו, ממילא לא היה צורך בל לקובעה מובה, כיון שלולא הגלות לא היה צורך בכל התפלה, ויעקב רמה כל זה רק ברוח הקודש, ומרמה העבודה ובחינת המחשבה אינו מכריח הבחירה. אבל עכשיו שכבר אנו נמצאים בזמן שבעבורו תיקן יעקב תפלת ערבית, מן הראוי לקובעה מובה בזמן הזה. והנה **זוה"ק** (פנחס רלח) אומרת: שהגלות היא בחינת לילה; ולפי זה יובן למה כתיב אצל תפלת ערבית **ויפגע במקום**, שהוא לשון הפגרה ורצוי תפלה יותר משאר תפלות, כי כל הגורם לתפלה זו היא בחינת **כי בו השבת** בדורות האחרונים, ובעוונותינו הרבים עדיין לא זרחה השמש, ועדיין אנו נמצאים בבחינת לילה בחשכת הגלות, על כן צלו הזמנים מן הראוי להתאחן בתפלה יותר.

(דברי יואל)

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

חַיִּי"ם וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם

ברכת מזל טוב וברכה מרובה, נשגר בידידות והברת טובה, ובכל לשון של חיבה, לידידינו וידיד כל ח"י **חיי"ם** שיש בו כל מעלה ומידה, כל פה אליו יודה, וקול מברכים נרימה, בשיר השירים אשר ל**שלמ"ה** **שלמ"ה** שמו ושלימה משנתו, יראתו קודמת לחכמתו, איש ח"י ברוב פעליו, חכמת **שלמ"ה** תאיר פניו הוא הגבר אשר זוכה לשמש לפני ולפנים, אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א באיש אמונים משליך עצמו מנגד למען הרמת קרן מוסדותינו ובמיוחד לטובת קרן הבנין החדש ברוח מסורה וברוב אונים

ידידינו החשוב בריך הכשרונות ואיש האשכלות

מסור בלו"נ למוסדותינו ולקהילותינו הק'

הרה"ח ר'

חיים שלמה פישער הי"ו

משב"ק נאמן אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת נישואי בתו החשובה שתחי' למז"ט בשעטו"מ

עב"ג הבחור החתן המופלג בתוי"ש כמר **חיים אליהו** הי"ו

בן הרבני החשוב הנכבד מו"ה **משה אברהם הכהן שעהנבערן** הי"ו

אב"ד בקרית יואל יע"א

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה' עתירתינו, שיזכה לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

כיד ידידיו מוקיריו השמחים בשמחתם, ומברכים בתשיי הודאה והערכה לעומתו

וועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות

בני ברק יצ"ו

סיפורי צדיקים, גביאור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה

הרה"ק מראדזמין בא פעם לעיר אחת ונהרו אליו המון עם רב לקבל את פניו ואיש א' דחק עצמו הרבה ואמר לו הרה"ק מראדזמין "גיי צו אלע רוחות" ויתחלחל האיש והתחיל לבכות אמר לו הרה"ק: הלא זו ברכת יעקב ופרצת ימה וקדמה צפנה ונגבה.

מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי

הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע כשהי' בלבוב באסיפה הראשונה בשנת תר"מ לעמוד בפרץ נגד "שומר ישראל" שאמרו להרוס יסודות היהדות באו אליו אנשים אחדים מהחבורה הזאת והציעו לפניו כי רק טובת ישראל הם דורשים ורוצים להנהיג תקנות טובות בהנהגת הקהל וכדומה, ואמר להם הרה"ק מצינו בתורה דלבן אמר ליעקב למה נחבאת לברוח ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה כו' ויעקב א"ל מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי ולכאורה קשה הרי לבן אמר לו דברי אהבה וחיבה ויעקב משיב לו דברי קנטורין, אמנם נודע כי טבע הרע לשנוא את הטוב ולאהוב את הרע וכאמחז"ל לא לחנם הלך זרזיר כו' ויעקב בחיר שבאבות ומקור הקדושה ידע בנפשו כי לבן דבר אליו בשפתים דולקות אהבה שחפץ לשלחהו בשמחה ושירים וכדומה, ולכן שאל יעקב כמתמה מה פשעתי וחטאתי כי אתה דולק אחרי כ"כ ברשפי אש אהבה עזה כי נראה מזה שחלילה נתכלכלתי בחטא ח"ו ולכן אהבתני, גם אני תמה עליכם הרי זה כמה פניתם עורף להיהדות ושונאים אתם לנו, מה זאת חטאנו כי פתאום נהפכתם לאוהבים ומבקשי טובתינו.

ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים

בעת שהרה"ק ממאגלניצא זצללה"ה בא להרה"ק מקאזמיר זי"ע צוה רבינו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע לבניו הצדיקים לשמש בסעודה של הרה"ק ממאגלניצא ושאל אותו הרה"ק ממאגלניצא מדוע צוה לבניו שישמשו ולא צוה למשמשים והשיב כי כן נכתב בתורה ושאל אותו היכן נאמר זה בתורה ואמר שכן פירש בפסוק ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים פירש"י לאחיו לבניו שהיו לו אחים נגשים לצרה ולמלחמה ובפסוק ויקרא יעקב לאחיו לאכל לחם פירש"י לאוהביו שעם לבן וקשה מפני מה פירש רש"י לעיל לאחיו לבניו וכאן פירש לאוהביו וכו' ועל כרחך שלשמש ללקט אבנים ראוי להשתמש בבניו אבל לאכול לחם ראוי לאכול עם אוהביו והוא דרך צחות.

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

אסף אלקים את חרפתי. במה שנוהגין בשעת התנאים ובשעת החופה לשבור כלי, י"ל בדרך הלצה, על פי מאמר חז"ל (מד"ר בראשית עג, ה) על הפסוק אסף אלקים את חרפתי, כל זמן שאין לאשה בן, אין לה במי לתלות סרחונה, ומשיש לה בן תולה בו, וכששואלה בעלה מי שבר כלי זה, אומרת 'בנך'. **ולפי זה יש לומר דלכן שוברים כלי, להראות אשר מזה הזיווג יהיה דורי דורות ויולדו בנים, ואז אף אם תשבר פעם איזה כלי, לא יגיע לה נזק, כי תוכל לתלות בבנה.**

אמרי נועם, ליקוטים

ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. יש לפרש בדרך צחות, כי על פי רוב הרמאי אין לו שלום, כי מי שיש לו עמו איזה משא ומתן הוא רוצה לרמות ומי יניח לרמות עצמו ויסבול וישתוק ויגרום לו מחלוקת הרבה, אמנם כמה פעמים הוא להיפך שמפורסם כל כך לרמאי עד שאין איש שירצה להיות לו עסק עמו, ועל ידי כן יש לו שלום כי דבר אין לו עם אדם, **וכן היה בלבן שלא מצא אפילו רועה צאן עד שהוצרך לשלוח בתו הקטנה עם הצאן. וזה שאמר שלום כי רחל בתו באה עם הצאן ודבר אין לו עם אדם,** וק"ל.

וידבר משה

למה נחבאת לברוח, ואשלחך בשירים וגו'. ואמר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע, שהדבר קשה, שלבן ישלח אותו בשמחה ובשירים. אך הוא הדבר, כי יעקב נתחכם והיה כל היום בשדה, ועשה במחשך מעשהו, ולא ידע לבן מה הוא עושה שם. ובלילה בא אל ביתו, כאחד האנשים ההמונים, ואמר לו הבה את אשתי. על כן לא הבין לבן מה הוא, ודימה בנפשו, כי הוא כאחד מהם. אמנם, כעת כאשר אמר לו השי"ת ללבן השמר לך מדבר עם יעקב וגו', הבין לבן כי הוא עובד ה', וכל מעשהו במסתרים. על כן אמר לו לבן, **למה נחבאת לברוח. ר"ל למה עשית כל מעשיך בהחבא, ועל כן הוכרחת לברוח, ולמה לא הגדת לי כי אתה עובד ה' כי אז לא היית צריך לברוח, כי שלחתיך מעצמי בשמחה ובשירים, כי מה לעובד ה' בבית לבן, ודברי פי חכם חן.**

עשר צחצחות

ישמח משה במתנת חלקו

באותות כבוד הוקרה, נשגר בזאת השורה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ ידידינו הנכבד האי גברא יקירא, אר"י שבחבורה, גרים באורייתא תדירא, עומד תמיד לימין מוסדותינו הק' במסירות רבה, במעשי הצדקה והחסד במידה טובה מרובה, נעים הליכות ורב תבונה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו נופיה צורבא מרבנן

הרבני הנגיד החשוב והמרומם מדעים"ח

הרה"ח ר'

משה ארי' פריינד

שליט"א

נ. ראח"ק דקהילתינו הק' בלאנדראָ יע"א

לרגל שמחת נישואי נכדתו תחי' למז"ט ובשעטו"מ

בת בנו ידידינו החשוב האי גברא יקירא, שוקד על דלתי התורה, נודע לעוז ולתפארה

הרב ר' **יואל פריינד** שליט"א

עב"ג החתן החשוב המצויין והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו כלולה

כמר **ישראל אלימלך ראטה** הי"ו

בן ידידינו החשוב האי גברא יקירא, מרביץ תורה, לעדרי עדרה

הרב ר' **שמעון ראטה** שליט"א

וצרופה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שיזכה לרוות תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא, וכל טוב סלה.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה

הנהלת המוסדות

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, והנה הרב האלשי"ך זלה"ה מדקדק על הל' של לחם לאכול ובגד ללבוש שהוא מיתר, ופי' שביקש יע"א שיבנה בהמ"ק השלישי דאמרו חז"ל שעתיד ארץ ישראל להוציא גלוסקאות יפות וכלי מילת, וזה לחם לאכול דהיינו שיהי' תיכף ראוי לאכל ובגד ללבוש דהיינו תיכף מוכן ללבוש עכ"ד, וי"ל דהתפלל יע"א שיהיה הכל בהשגחה כמו שמצינו גבי המן שהי' יורד מן השמים שהי' בהשגחה איש לפי אכלו ולפי נשות ביתו הי' יורד להם, ובזה יובן ג"כ הא דאמרו חז"ל לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהנה אחז"ל [בתד"א] ג"כ עד שיתפלל האדם שיכנוס תורה במעיו יתפלל שלא תכנוס אכילה ושתי' יתירה בתוך מעיו וזה לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן דהיינו שירד המן להם רק כפי ההכרח בלבד לא פחות ולא יותר וזה שביקש שהמע"ה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו כדי שעי"ז למען דעת וגו' כי ד' הוא האלקים וגו' (פ"א ח') ולזה התפלל ג"כ יע"א ונתן לי לחם רק לאכול ובגד רק ללבוש דהיינו רק מה שאצטרך ומתי שאצטרך ועי"ז והי' ד' לי לאלקים כי זה מביא את האדם שקיבל ע"ע התורה והמצוה מחמת שרואה שהכל הוא בהשגחתו ית'.

(אך פרי תבואה)

☆

דורש טוב

ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה. צ"ב אמאי אמרה לאה "הפעם אודה" דוקא אחר שנולד יהודה ולא קודם.

ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות לג:) **"ההוא דנחית קמיה דרב חנינא, אמר: האל הגדול הגבור והנורא והאדיר וכו'. אמר לו ר"ה: סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך".** כלומר, שאסור לשבח את הקב"ה יותר מדאי שמא יאמרו שסיים שבחיה דמריה.

והנה ידוע מאמרם ז"ל (עירובין יח:) **"מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו וכולו שלא בפניו"**, נמצא שאם הקב"ה שורה גם למטה, מותר לשבח אותו, משום שזהו כ'בפניו', ואין אומרים אלא מקצת שבחו, וא"כ לא יאמרו שסיים שבחיה דמריה הקב"ה, אבל אם נאמר שהשכינה שורה רק למעלה, אזי אסור להרבות בשבחיו, כדי שלא יאמרו סיימתינהו וכו'.

ואיתא שז' רשעים היו מאדם עד אברהם, והם גרמו שהשכינה עלתה עד לרקיע השביעי, וז' צדיקים היו מאברהם עד יהודה והם החזירו את השכינה שתשרה למטה. **נמצא** שקודם שנולד יהודה לא היו רשאין להרבות בשבחו של הקב"ה, מטעם דהוי כ'שלא בפניו' וממילא יכולים לומר כל שבחו, ואם ישבח אזי יאמרו סיימתינהו לכולהו שבחיה, **אבל משנולד יהודה** והשרה שכינתו למטה על הארץ, מותר להרבות בשבחים להקב"ה, כיון דהוי כ'בפניו' ואין אומרים כל שבחו בפניו, ולא יאמרו שסיים שבחיה דמריה. **ואתי שפיר למה דוקא אחר שנולד יהודה וירדה השכינה למטה, כאמור, אמרה: הפעם אודה את ה', ר"ל שתוכל להרבות בשבחים.**

דברי יהונתן

וצא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו וכו' ולבן בקש לעקור את הכל, דהנה זה מדת פשוטי העם כאשר יתן את בתו לת"ח והוא עודנו באבו מתהלך בצדקו על התורה ועבודה ולנסוע לצדיקי הדור הנה מתעורר נגדו היצה"ר לקומם חותנו עליו להטותו מדרכו, ומתחלה בא עליו בדברים רכים לפתותו אתה בני לא טוב לך שבת תמיד בית התורה ותפלה כל היום רק שים לבך גם על עניני עוה"ז אשר נכון להחיות נפש ביתך והוא גם הוא מצוה רבה וטוב תורה עם דרך ארץ וכדומה ראיות רבות מפיתוי היצר, והנה אמנם זה היה מדת לבן הארמי אשר רצה להטות את יעקב מדרך צדקתו אל עניני עוה"ז והחליף את משכורתו עשרת מונים כדי לטרוד את מחשבתו וזה שרמזו רז"ל אתה האברך המתפתה מחותנך צא ולמד מה מחשבתך ולמד ואל תשים לכך על הנ"ל כי מה ביקש לבן, שרק בקש בבקשה ליעקב אבינו לאמר הלא ארבעה נשים לך ואחד עשר ילדים ראה נא לפרנס אותם ואעפ"כ לא שמע לו כי רצה לעקור את הכל הוא הכל דקדושה בדבריו כנ"ל וכן נאמר ללבן השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, ר"ל מהטוב שאתה אומר כי טוב תורה עם דרך ארץ זהו מגיע עד רע להעביר הצדיק צדקתו.

(תפארת שלמה)

ברכת ציון וירושלים
חגים נעלה לך בענעים, לשנר פרסותנו פדרתי ציון וירושלים, שיר השירים אשר לשלמה
עלה ויבא פרסותנו, ויחולו על ראש ידידינו העמד לעדותיו, נערן ומסתיר פרסמת שלמה
דך ללקל אפונת, עקפד לשכן כיק רבינו שליט"א פרעת ובתבונת, שלמה שמו ומשנתו שלמה
מה נדלו טוב פכל פדה בתוכת, לעמוד לשכן אחד ביירשלים תקהל עדת מי כמוך, האלף לך שלמה
הי"ה יידידינו העסבד והמפואר, חשי"ק זרזיע בקודש
מוה"ר
חיים שלמה
פישער
הי"ו
משמש בקודש אצל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
סימן טוב ומזל טוב להגיל יום שמחת לבו שהשמחה בפועה
נישואי בתו בסימנא טבא ובמזלא טבא
עב"ג החתן היקר והנעלה, פאר הפדות והמעלה, מופת בחזירה וידאת שמים, וסדרות טהורה בכפלים,
כמר חיים אלידו שעהנבערן נ"ע
בן יידידינו המפואר כש"ת מוהר"ר משה אבריהם הכהן שעהנבערן הי"ו
ובכן נעלה את ירושלים על ראש שמחתו, בכל לב נביע שבח תהילתו, מעשי תקפו וגבורתו, על ירושלים מעודה שבט עזרתו, עומד לימינינו בכל עת בעצתו ובחכמתו, ובמיוחד מגדיל עשות בהתמסרותו, למען הקמת הבית הגדול בקדושתו, שכרו הדבה מאד ולעד יעמוד צדקתו
ושפתינו כרחשין תפלה ותינונים, יהא רעויא מן קדם אלקי שוכן מעונים, שיזכי לבנות בית נאמן בישראל כמצקת איתנים, אך טוב וחסד יידיף אותו תמיד לאורך ימים ושנים, ברכה והצלחה בכל העניגים, עדי נזכה לותחזינה עינינו, בביאת גאולינו, ונוליכינו בראשינו, במהרה ביטינו, אמן.
המברכים בהוקרה והערכה
וועד קרן הבנין
פפיה"ק ירושלים תוכ"א
רָחֵ"ש
לִבִּי
דָּבָר
טוֹב
אָמַר
אֲנִי
מַעֲשַׂי
לְמֶלֶךְ

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה: (פרק כח פסוק י)

ויצא. פירש"י לא היה לריך לכתוב אלא 'וילך יעקב חרנה', ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא הדרה. יצא משם, פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה [א]. וכן ואלה מן המקום (רות ד, ז), האמור בנעמי ורות:

וַיְחַלֵּם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה
וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: (פרק כח פסוק יב)

והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו... ועל לעת רבי מליעזר הגדול היתה זאת המראה כענין בין הבתרים למברם, כי הראהו ממשלת מרבע מלכיות ומעלתם וירידתם [ב], וזה טעם מלאכי אלהים [ג], כמו שנאמר בדניאל (ו כ יג) שר מלכות יון, ושר מלכות פרס, והבטיחו כי הוא יתעלה יהיה עמו בכל משר ילך בגיותם ושמרנו וגילנו מידם.

וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹקִים: (כח כא)

והיה ה' לי לאלקים. מינו תנאי כדברי רש"י, אבל הוא נדר [ד]. וענינו, אם משוב אל בית אבי לעבוד משם המיוחד [ה] בארץ הנבחרת במקום המכון הזאת שתהיה לי לבית אלהים, ומש גוילת את המעשר. ויש בענין סוד ממה שאמרו (כתובות קיא:) כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה.

מעשה חש"ב

א וצ"ב הרי יצחק היה בבאר שבע, ואיך אפשר לומר פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

ואפשר לבאר עפימש"כ הרמב"ן עה"כ (פרק יב פסוק ז, ח) 'ויעבור אברם בארץ ... ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'', וז"ל "והנכון שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח את שם ה', מודיע אותו ואלקותו לבני אדם... וכן אמר הכתוב ביצחק כאשר הלך אל נחל גרר... ויקרא בשם ה'. ולא נאמר ביעקב כן, מפני שהוליד בנים רבים כלם עובדי ה', והיתה לו קהילה גדולה נקראת עדת ישראל, ונתפרסמה האמונה בהם" עכ"ל.

והנה לכאורה זה שאמר רבינו שיעקב לא היה צריך לקרוא בקול גדול את שם ה', מפני שהיה לו קהילה גדולה ונתפרסמה האמונה בהם, זה היה אחר שחזר מבית לבן, והקים הי"ב שבטים, והיה לו קהילה גדולה, משא"כ קודם כשהיה דר עם אביו בחברון, היה קורא בקול גדול שם ה', ביחד עם אביו יצחק. ושוב כאשר היה יצחק כלוא בבית, המשיך יעקב לבדו לפרסם שמו יתברך.

ולפי"ז אפשר ליישב שכוונת רש"י שביציאת יעקב 'פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה', היינו רק על פרט זה של לקרוא בקול גדול את שם ה', דהרי יצחק היה כלוא בבית, ולא היה יכול לפרסם שמו יתברך, ומשיצא יעקב מבאר שבע, לא היה מי שיפרסם שמו יתברך. אבל חוץ מפרט זה היה יצחק הודה זיוה והדרה.

ב פי' בברית בין הבתרים מרומז הארבעה גליות כמו שנאמר שם (בראשית טו יב) "והנה אימה חשיכה גדולה נפלת עליו", ואיתא במדרש (בראשית רבה מד יז) "'אימה' זו בבל, 'חשיכה' זו מדין, שהחשיכה עיניהם של ישראל בצום ובתענית, 'גדולה' זו יון, 'נופלת' עליו זו אדום", הרי לנו שהארבעה גליות נרמזו לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, ויעו"ש ברמב"ן.

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

חן וחסד יתן ה' עלי ראש ידידינו האי גברא יקירא, מסור בלו"ב למוסדותינו תדיר"א
ידיו רב לו בהתמסרות נאמנה ועצומה את קרן מוסדות יטב לב לרומם ולהגדי"ל
שלם ה' פעלו על אשר מטיב עמנו עשות ע"כ נודה לשמו ומזמר לתודה לו נריע
מיוכתר בכתר שם טוב אציל הנפש ועדין הרוח מידותיו מוזהבות כפנינים וכפז
חיי"ם שיש בו כל מעלה ומידה נכונה שמו הטוב משבחים ומהללים בכבוד ובפאר

הלא הוא ידידינו החשוב והמפואר

מוה"ר **חיים אלעזר קליין** הי"ו

ר"ח וחבר הנהלת מוסדות יטב לב עי"ה ב' לאנדאן יע"א

לרגל שמחת הולדת נכדו למזל טוב

אצל חתנו כבנו האברך היקר המהולל בתשבחות

מוה"ר יוסף פלאהר הי"ו

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת,
מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסידי התודה והברכה

יחזקאל רוטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ: (כט ה)

הידעתם את לבן בן נחור. היה ניכר וידוע בכם מכיו, כי הוא נכבד מאביו ומכם בית מכותם.... מולי היה כל זה למעלת מכרהם י, כי היו כל המשפחה מתיחסים לנחור מחי מכרהם.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי:
כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ ה' אֹתְךָ לְרַגְלִי
וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי: (פרק ל, כט–ל)

ואת אשר היה מקנך אתי. מת מקכון מעוט מקנך מכמ לידי כמה הוא. לקון רש"י. כלומר, מתה ידעת כמה היה מקנך כשבאו מתי. ויותר ראוי שיאמר ואת מקנך אשר היה מתי ידעת כי מעט אשר היה לך טרם בואי פרץ לרוב י.

או נפרש מתה ידעת את אשר עבדתיך, כי בכל כחי עשיתי. וידעת את אשר היה מקנך מתי כי ימים רבים הם. וידעת כי מעט אשר היה לך לפני, ויפרץ לרב מאד שלא כדרך כל המרץ, רק בברכת ה' היא אשר באתי מעת בא רגלי בביתך,ח והוא הנכון.

מעשה חש"ב

ג פי' 'מלאכי אלהים' הכוונה מלאכים שהם השרים של ארבעה האומות, ולפי"ז מבואר מה דאיתא במדרש תנחומא כמה מעלות היו בסולם – ארבע. וכן אמרו (חולין צא:) שמלאכי אלהים אשר ראה עולים ויורדים היו ארבעה דווקא, שנים עולים ושנים יורדים, ושהארבעה נפגשו בשלב אחד משלבי הסולם, עיי"ש. ולפי"ד הרמב"ן שמרומז כאן ארבעה הגליות, מדויק היטב החשבון של ארבעה.

ד פי' שמצאנו שיעקב אבינו נדר על תנאי כמו שכתוב (שם) 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי וגו'. והיה ה' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וגו". ונחלקו רש"י ורבינו עד היכן התנאי ומהיכן מתחיל הנדר. לפי רש"י 'והיה ה' לי לאלקים', הוא עוד המשך התנאי, כמו שכתב ברש"י (שם ד"ה והיה ה' וגו') שלא ימצא פסול בזרעו, והנדר מתחיל מ'והאבן הזאת וגו'. משא"כ להרמב"ן 'והיה ה' לי לאלקים' מתחיל כבר הנדר, שאם אשוב אל בית אבי אעבוד השם המיוחד בארץ הנבחרת וכו'.

ה אפ"ל בהקדם דברי החת"ס בתורת משה (בפרשתן) שמדייק דבשעת החלום ראה יעקב 'והנה ה' נצב עליו', שם י"ה'ו"ה'. ובבוקר בשעת הנדר אמר 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי', שם אלקים שהוא מדת הדין, ועיי"ש שמפרש בדרך דרוש. ואפ"ל שהרמב"ן בא ליישב דיוק זה, ולכן הביא דברי חז"ל, שכל הדר בחו"ל דומה כמי שאין לו אלוה, היינו שאין לו שם י"ה'ו"ה, רק שם אלקים. ובזה מדוייק מה שנדר יעקב 'אם יהיה 'אלקים' עמדי', אלקים דווקא, שבחו"ל הוא בבחינת אלקים, ורק בארץ ישראל הוא בבחינת שם י"ה'ו"ה. ובזה מדוייק לשון הרמב"ן "אם אשוב אל בית אבי אעבוד השם המיוחד בארץ הנבחרת" דהיינו דווקא כשיחזור לארץ ישראל יעבוד את השם המיוחד, היינו שם י"ה'ו"ה, דבחו"ל הוא רק בבחינת אלקים.

ו אפשר לפרש, דלכאורה קשה הרי יעקב אבינו מיד שהגיע לחרן מצא הרועים ומיד שאלם 'הידעתם את לבן בן נחור' ע"ש סביו נחור, ולא ע"ש אביו בתואל. ותמוה מהיכן ידע שקוראים אותו על שם אבי אביו נחור. וע"ז מפרש רבינו דאולי משום מעלת אברהם היו כולם מתייחסים אליו, והוא ע"פ המבואר במדרש שהיה אברהם אבינו מפורסם בכל העולם, ולכן הבין מעצמו שקוראים אותו לבן בן נחור, שהיה אחי אברהם.

ז לפי פירוש רש"י מבואר בפסוק ב' דברים שאמר יעקב ללבן. א. אתה ידעת כי בכל כחי עבדתי אצליך. ב. וכן ידעת כמה מיעוט צאן היה לך לפני שבאתי אליך. ולפי זה המשך הפסוק 'כי מעט אשר היה לפני וגו", מפרש מה שכתב מקודם 'ואת אשר היה מקנך אתי'.

ח רבינו מבאר דתיבת 'אתה ידעת', מושך עצמו ואחר עמו, פירוש כאילו שהיה כתוב בפסוק, ג' פעמים 'ידעת'. א. אתה 'ידעת' את אשר עבדתיך. ב. 'וידעת' את אשר היה מקנך אתי וגו', ג. 'וידעת' כי מעט אשר היה לפני' וגו'.

ולפי רבינו מבואר בכתוב ג' דברים: א. אתה ידעת כי בכל כוחי עבדתי אצליך [באיכות]. ב. וידעת כמה זמן עבדתי אצליך [בכמות]. ג. וידעת כמה מיעוט צאן היה לך לפני שבאת.

קהל
יצב לב
ד'מאטמאר
בארא פארק
חיים הם למוצאיהם • וה' נתן חכמה לשלכ"ה
ברגש שמחה וכרוב ידידות משתתפים אנו בשמחת
מע"כ ידידינו החשוב, האי איש האשכולות, אדם
העושה ומועיל, רב פעלים מרבה, בסבר פנים
וברוב חיבה, למען כל קדשי קהלותינו ומוסדותינו
הקדושים די בכל אתר ואתר, ה"ה כש"ת
מוה"ר
חיים שלמה
פישער
הי"ן
משמש בקודש, יד ימינו ונאמן ביתו של כ"ק מרן רביעו הגה"ק שליט"א
לרגל השמחה במעון גילה רנה דיצה וחדוה בנישואי בתו לכש"ט
עב"ג החתן היקר מופלג בתורה ש תמים למעלות כמר חיים אלי ני"ו
בן מוהר"ר משה אברהם חכהן שעהבערוין הי"ו
ה ים ושלום יוסיפון לידידינו החשוב גברא רבה ויקרא מלא וגדוש
י עלה ויבוא אחזליטו וברכותינו אל מע"כ נחת דקדושה ורב טו
י שמח האב ביוצא חלציו, יום ולילה לא ישבות איש אשר בו רוח חיי
ע ושיט יד עזרה למרים בכל נפשא וליבא דואג לכל צרכי הקהל ה
ויהא רעוא קדם אבוהון דבשמיא, שיזכה להיות רב נחת דקדושה מכל י"ת, ולהמשיך
בפעליו הטובים רבות בשנים מתוך שפע רב ודרכות הדעת, חכוחו הגדולים יעמוד לו
וכל בני משפחתו, עדי שנזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו בראשונו בב"א.
המברכים:
הנהלת הקהלה | וועד הפיעל

לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ

(בראשית לא, א)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

בפרשת שבוע העבר פ' תולדות (בראשית כז, יג) מצאנו איך שרבקה אמינו אמרה ליעקב שאל יפחד כלל מקללת אביו ועלי קללתך בני, דהיינו שרבקה תקבל הקללה עליה במקום יעקב, ונמשיך לחקור האם יש דבר כזה שאדם יכול לקבל עליו קללת חבירו, וגם לעיין אם יש ענין כזה שאדם יכול לקבל עליו חובות חבירו.

ועיי' בספר שו"ת 'בצל החכמה' (ח"ו סי' י"ט כ') מה שביאור בזה, וז"ל: "אשר נוטה מעכ"ת לומר דהא דאמרו הריני כפרת משכבו אין הכונה שהבן צריך באמת לקבל על עצמו כל רע הראוי לבא על אביו, כי אין חובה על הבן להצטער בשביל אביו, אלא כונת חז"ל בזה לומר שהבן צריך לומר כן בפיו, דבאמירה זו שהבן אומר הריני כפרת משכבו יש כבוד לאביו, שהבן מראה בזה שכבוד אביו גדול בעיניו עד שאומר כי מוכן הוא לקבל על עצמו כל רע שראוי לבוא על נפש אביו, זת"ד. לענ"ד אין הדברים מתקבלים על הדעת, דא"כ נמצא חייבו חז"ל את הבן לומר הריני כפרת משכבו כפטומי מילי בעלמא, ביודעו שאינו מקבל על עצמו כלום, וכל דבריו הם רק מן השפה ולחוץ, אחד בפה וא' בלב בבחינת בשפתם כבדוני ולבם רחוק וכו', ועי' אגרת התשובה לרבינו יונה (אות כ"א) שכ' ויזהר אדם שלא ידבר א' בפה וא' בלב שנאמר נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה".

ועי"ש שמביא דב'אגרות משה' למד דהוא רק לשון בדרך כבוד, וצ"ע דהוא נגד הידוע ומקובל שגם בדברים בעלמא יכול אדם לקבל על עצמו צער ויסורין הראויים לבוא על אחרים, וכן מבואר בסוגית הש"ס (סהדרין מח:) כי כל קללות דוד שהיו ראויין לחול על ראש יואב נתקיימו בזרעו של דוד, מפני שקבלן שלמה עליו עש"ה, הרי דאהני דיבורו של שלמה שאמר "עשה כאשר דבר" להסיר קללות מבית יואב ושיחילו ויתקיימו בזרעו של שלמה שקבלן עליו, ורבקה אמנו אמרה עלי קללתך בני, ובספורנו שם וכו', גם יצחק אבינו אמר פלגא עלינו ולא אמרה דרך כבוד, וא"כ מדוע לא יועילו דברי הבן באומרו הריני כ"מ לקבל על עצמו כל רע הראוי לבא על אביו, והסיר עי"כ מאביו כל צער ויסורין.

ואמנם יתכן דהבן לא יענש על החטאים של אביו אף כשהוא אומר הריני כפרת משכבו, אבל לא מהטעמים שכ' דהבן אין כוונתו לקבל על עצמו יסורי אביו וגם כי אין דבריו מועילים, אלא אדרבה ע"י שהבן מקיים באמירה זו מצות כיבוד אב באומרו באמת ובלב שלם, הריני כפרת משכבו למען לחסוך צער ויסורין מאביו, זכות המצוה תגן עליו להנצל אולי גם מיסורין אלו לגמרי או חלקית, ואחר כוונת הלב הן הם הדברים וה' יראה ללבב, ואין לנו עסק בנסתרות, אבל זאת ברור ללא כל צל של ספק שכל מי שמקיים מצוה זו ואומר הריני כ"מ, לא יצא מעסק הזה כמפסיד אלא כמרויח, כי לעומת הצער שמקבל עליו יקויים בו מאמר הכ' למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך" עכת"ד בצל החכמה.

ומענין לענין לאותו ענין, כבר ידוע דברי ה'חובות הלבבות' בשער הכניעה (פ"ז) "דאם חבירו סיפר עליו רעה יאמר למספר 'הרף אחי וחמך על זכיותיך שלא תאבדנה ממך ולא תרגיש', כי כבר נאמר על א' מן החסידים שזכרו אותו לרעה וכיון שהגיעו הדבר שלח למדבר בו כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב אליו הגיעני ששלחת לי מנחה מזכיותיך וגמלתיך בזה, ואמר א' מן החסידים הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון וכשמראים להם מעשיהם ימצאו בספר זכיותם זכיות שלא עשו אותם, וכן כשיחסר מספר זכיות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההוא ויאמר להם אבדו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני, וכן יש מהם ג"כ שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו, וכשאומרים לא עשינום יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם בם" וכו', עי"ש. ומבואר דיש ענין כזה אשר חובות של א' הולך לחבירו מפני שדיבר עליו לשון הרע, וכן הוא הזכיות, וכן מבואר בספר 'ארחות צדיקים' שער

הענוה, וכן ב'מדרש דוד' [לר' דוד הנגיד בן ר' אברהם בן הרמב"ם] מס' אבות (פ"א מי"ז).

וב'מגיד מישרים' (פרשת ויקהל) כתב בזה"ל: וגם בענין הקמות אשר קמו נגדך אין להרהר כי הם לא יזיקוך אלא יועילו לך, כי מי שאומר לשה"ר על חבירו מנכין לו מזכיותיו ונותנים וכו', הוא אמת ויציב, ואילו הוי ידעי בני נשא דא הוו חדאין כד שמעין דאמרי ביש מנהון כאלו יהבי לון מתנת כסף או זהב" וכו', עכל"ק.

וכן הוא במדרש 'שוחר טוב' (תהילים נ"ב) על הפסוק בקהלת: 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא, למה יקצוף האלקים על קולך וחבל את מעשה ידיך', מדבר בלה"ר וכו', למה יקצוף האלקים על קולך, על אותו קול שהוצאת בפיך ואמרת לשה"ר על חבירך וחיבל את מעשה ידך, מעט תורה שיש בידך אתה מאבדה. ובספר 'שמירת הלשון' (שער הזכירה ריש פ"ז) כתב, וזל"ק: ופשוט דכונת המדרש הוא כמו שכתבו הספרים הקדושים 'שמי שמדבר לשון הרע על חברו הוא גורם שנוטלין ממנו זכיותיו שעשה עד עתה ונותנין לחבירו', עי"ש.

ובספר 'ארץ צבי' פרשת שמות ציין לספר 'דבש לפי' (אות ד ס"ק ס') שמביא בשם הרמ"ע מפאנו כי המזלזל בחבירו והוא שותק נגדו לוקח כל מצוותיו, וכשמת מראים לו כל מצוות האחר מפני ששתק עי"ש, וציין למש"כ בספר 'חסידים' (רע"ח) ועוד, עי"ש.

וגם מרן החתם סופר ז"ל בדרשותיו לז' אדר (תקצ"ו) כתב: "דהוא **קבלה ביד הראשונים** דהמספר לשה"ר על חבירו אזי מצוותיו של המדבר נוספים על מי שדבר עליו וחטאים שלו נוספים על המדבר לשה"ר", עי"ש.

ונפלאים המה את דבריו הק' של מרן החתם סופר ז"ל (דרשות ח"ג דף כט) וזל"ק: "ילקוט שמעוני (תקע"ו) ונשא השעיר עליו את כל עונותם שהקב"ה מניח כל עונות ישראל על ראש של שר של אדום, והטעם: השטן מחליט בראש השנה כי חטאו ישראל ובבוא יום הכפורים ומתודים ושבים אגלאי מלתא למפרע כי לא חטאו כלל, **והנה הוא דבר סרה עליהם וכל המדבר על חבירו כך ענשו, אחת דתו שיחולו עונותיו על ראשו, עיין חובת הלבבות שער הכניעה פ"ו, ולכן נוטל כל עונותם ונתנו על השטן** ואתי שפיר", עי"ש.

ובדרשותיו לחג השבועות (קצה:) כתב, וזל"ק: "דאחז"ל ירושלמי (בכורים פ"ג ה"ג) כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור מוחלין לו כל עוונותיו, ואולי הטעם שמטבע האדם לדבר להג הרבה על המתמנה פרנס וכן אמר דהע"ה תהלים (י"ב, ט) סביב רשעים יתהלכון כרום זלות לבני אדם, וידוע שכל המדבר על חבירו אז עונותיו נטולים ונתונים להמדבר עליו נמצא שכל עונותיו נמחלים, וזהו סביב רשעים יתהלכון שכלם נעשים רשעים עי"ז שמדברים על הנעשה פרנס וכו', עי"ש.

ועי' בספר שו"ת ארץ צבי (ח"ב בסוף דף שמ"ג) שכתב שם דבר נפלא, דבאמת כשהמרגלים הי' בא"י עדיין הי' שם מקללת אדמה לאחר חטא אדם הראשון, רק כיון דהמרגלים דיברו על הארץ ומבואר בחובות הלבבות דהחובות הולך על המדבר, **ע"כ כל חסרונות של אר"י הלכו על המרגלים ונקיה הארץ מכל הקללות**, וזה שאמרו כלב ויהושע דטובה הארץ "מאד מאד", דהרגישו שעכשיו נעשה הארץ טובה ביותר", עי"ש.

ובפרשתן פ' ויצא ביאר מרן רבינו ז"ל בדברי יואל (דף מג) את הפסוק (בראשית לא, א) 'לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה', דלכאורה הא דבר שקר אמר, דהרי לבן הי' עושר גדול וכו', ואיך יאמר דלקח יעקב "כל" אשר לאבינו, ומעתיק את דברי החובת הלבבות הנ"ל, ולפי"ז פי' בתהילים ארץ החיים בשם האלשיך הק' לפרש הפסוק (תהלים סט, יג) 'ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר', כי דהמע"ה התרעם שאילו היו מדברים ממנו אנשים שיש להם קצת מצות אז הי' לי ריוח שהייתי לוקח זכיותם, אך ישיחו בי יושבי שער רקים ופוחזים שאין להם זכיות אין לי מהם שום תועלת זולת הצער. ואפשר שזה היה תרעומת בני לבן, שראו שנתעשר יעקב ויפרוץ כמאה"כ ומאין הגיע לו כ"ז והרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אמנם ידעו שלבן תמיד דיבר על יעקב רעה והבינו שעי"ז לקח שכר מצותיו, ומבואר ב'נזר הקודש' דכל זמן שהי' יעקב אצלו הי' לו ללבן קצת מבחינת יראה, ורשעים משתלמין שכר מצותן בעולם הזה כענין שנאמר ומשלם לשונאיו אל פניו, וע"י שלקח יעקב זכיותיו של לבן זכה לעשירות וטוב עוה"ז, וז"ש בני לבן 'לקח יעקב את כל אשר לאבינו' ר"ל כל דבר טוב שהי' לאבינו לקח יעקב ממנו ע"י שדיבר אבינו עליו רעה כדברי חובה"ל הנ"ל, ו'מאשר לאבינו' ר"ל מהמצות אשר לקח מאבינו 'עשה את כל הכבוד הזה' ונתעשר בשכר המצות האלה, ונתיעצו שלא טוב הדבר אשר המה עושים כי במה שמדברים עליו רעה עוד עושין לו טובה בזה, ועי"ז זכה לעשירות ולקח את כל אשר להם, וע"כ החליטו שמכאן ואילך ישנו את טעמם ויתראו אליו בפנים שוחקות ופנים צהלות ולא ידברו עליו רעה, וז"ש יעקב אבינו 'רואה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמול שלשום', כי עד עכשיו דיבר עלי רעה ואלקי אבי הי' עמדי ולא נתנו להרע לי, אבל עכשיו נהפך עלי לאוהב, ומזה נתיירא יעקב מאוד פן יזיק לבחי' נפשו ופן יבואו בניו וב"ב ודורות הבאים לגרורי אבתרי', וע"כ רצה לברוח ממנו ולהמלט על נפשו, עי"ש דבריו הנפלאים.

המשך המאמר בשבוע הבא בעז"ה

ברגשי כבוד וידידות, הננו מתכבדים בזה מעלת כבוד ידידינו ושותפינו הנכבדים,

אנשי שלומינו והורי
תלמידי מוסדותינו הק'

כולם אהובים כולם ברורים כל אחד בשמו הטוב יבורך

לבא ולהשתתף וליקח חבל בגוף ובממון, במעמד הנהדר

דינער השנתי

"הבן יקיר לי"

הנערכת ברוב פאר והדר ברוב עם הדרת מלך

למען חיזוק וביסוס יסודי ממלכת התורה והחינוך מוסדותינו הק'

מוצש"ק ויצא

ולמספרם NOV. 25

באולם עטרת חיי

1415 54TH ST.

אריינגאנג פון כתר חיי
53rd St.

בשעה 8:00

בראשות והשתתפות אירגון אדמו"רים

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

אשר יפיץ בריאש המעמד וישא מדברותיו בחובת והדרכת השעה

הקבצו ושמעו, בואו ותהנו, לחזק ולהתחזק למענינו ולמען דורותינו, כי היא תקוותינו ועתידתינו!

המחכים לקראת באכם - הנהלת המוסדות

הדינער מוקדש לי"נ האה"ח
מרת חי' מינדל ב"ר צבי ע"ה מרגלית
מנהלת במוסדותינו הק' במסירות נפלאה רבות בשנים

הזמנה יקרה

www.Artista.Group

האם מותר בחנוכה להדליק המנורה מהצד השני שרגיל להדליק?

בפרשתן (כה, יא) ויקח מאבני המקום, באליה רבה (סי' מב סק"א) כתב שמעתי בשם זקני הגאון זצ"ל דמותר להפך רצועה של תפילין וליתן הקצה שלמטה למעלה בבתים, והביא ראיה מפרש"י "זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו, עשאן הקדוש ברוך הוא אבן אחת", ולכאורה קשה הא אף לאחר שנעשו אבן אחת עדיין שייך שיהיו מריבות לאיזה צד יונח האבן, אלא על כרחך כיון שנעשו האבנים לאחת אין קפידא היכן יניח ראשו דהכל אבן אחת ע"כ, וכן כתב בפנים יפות (ריש פר' בהעלותך) דמהאבנים סימן דבדבר אחד ליכא קפידא באיזה מקום והיו מותרין להפוך המנורה בביהמ"ק לכל צד שירצה, אולם בשערי תשובה (שם) כתב שאינו ראיה כל כך, דכיון דהאבנים היו מעשה נסים, שמא לא היו בדרך דביקות זה בזה, כי אם נעשה גוש אחד בלול מכולם, ולכן לא שייך קפידא דהכל אחד (וע' במהרש"א בגמ' חולין דף צא: שכתב ג"כ כנ"ל שכל האבנים נבלעו באותה אבן אחת, עיי"ש).

ונכתוב כמה מילי דהלכתא שיש לעשות סימוכין מענין זה

טעם הנחת עטרה בטלית

מנהג העולם שמניחים עטרה בראש הטלית, ויש שמניחים גם עטרה באמצע הטלית, ומצינו כמה טעמים בזה.

במ"א (סי' ח' סק"ו) הביא דהאר"י לא הניח עטרה, אולם הביא בשם השל"ה שהניח עטרה, ומצינו כמה טעמים:

טעם א' - בלחם חמודות (הובא בא"ר סי' י' סקי"ד) כתב דשמע הטעם בכדי שיהא היכר בטלית למקום שמונח על הראש, שלא ללובשו להיפך, ובכל פעם חלק העליון יהא בראשו, כיון דמעלין בקודש ואין מורידין, דקדושה קונה מקומה אפילו בחפץ אחד, והביא דכ"כ בשל"ה (חולין, קי"ב), ויש יחידים הנוהגים כעצת הארצות החיים להניח עטרה גם באמצע אורך הטלית, דבזה מגלה דעתו דעיקר הטלית אינו עשוי עבור כיסוי הראש אלא עבור כל הגוף.

טעם ב' - בלבוש (סי' י' סעי' י') כתב הטעם כיון שיש בו מעלה לצניעות כשמכסים גם את הראש עם הטלית, לכן מייפין אותן במקום המונח על הראש וקורין לה עטרה

טעם ג) בשיירי כנסת הגדולה (סי' י' אות י', ומובא בא"ר שם) כתב הטעם משום שמקום העליון של הטלית שמניחים על הראש נתכלה מהרה, לכן מניחים דבר אחר על גבה שלא יתכלה, וכיון שהוצרכו לכך עושין כן לכבוד ולתפארת.

טלית שנקרע בראשו האם מותר להפכו

טלית שנקרע בראשו, אם אין באפשרות לתקנו יש להקל להפכו וללבשו כשצד העליון למטה והתחתון למעלה.

דיש לסמוך על הפוסקים שהבאנו בהערה הקודמת ונתנו טעמים אחרים להנחת עטרה בראשו, ולא מטעם הורדה מקדושה, ודעתם דאין הורדה מקדושה בחתיכה אחת.

רצועה של יד שנקרעה למעלה

רצועה של יד שנקרעה במקום הקשר, אין להפוך

הרצועה, ולהניח סוף הרצועה במקום הקשר, ואם אין לו רצועה אחרת יש להקל.

דנחלקו בזה האחרונים, במ"א (סי' מ"ב סק"ג) מסתפק האם אין להפוך הרצועה מטעם הנ"ל, אולם בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' נא) כתב לענין הרצועה שנפסקה האם אפשר להפכה, ראיתי מקפידים לשים סימן בטלית שלא יהפך את שלמעלה למטה, ואפשר שלאלו יש קפידא, אבל לענין דינא כל שהוא גוף א' מה למעלה מה למטה ע"כ, ובעוד אחרונים דנו בזה, ובפשטות זה תלוי במחלוקת שהבאנו האם שייך הורדה מקדושה בחפץ אחד ממקום למקום.

הדלקת המנורה בחנוכה

עובדא באחד שנתן לתקן את המנורה לחנוכה, ולצורך השבחת המנורה התקין האומן שאחורי המנורה תהא מלפניה, ופני המנורה תהא מאחוריה, ונמצא כשידליק המנורה מכאן ולהבא יתחיל להדליק מהצד השני שהיה רגיל להדליק עד עתה, ונשאלת השאלה האם מותר להתחיל להדליק מהצד השני.

דיש בזה שינוי מהקדושה, דעד עתה מהצד שהתחיל להדליק בליל ראשון היה מדליק בכל לילה, ומעתה ידליק בה רק בליל האחרון, וגם דעד עתה הדליק באותה צד את עיקר המצוה דהיינו נר הראשון מדי לילה וכן הלאה, ומעתה ידליק בה רק את המהדרין מן המהדרין שהוא נר הנוסף ואילך, ולכאו' יהא תלוי בנידון הנ"ל, האם שייך הורדה מקדושה בחפץ אחד, ולכאורה למעשה לכתחילה אין לעשות כן, ובמקום הצורך יש להקל.

מנורה בבית המקדש

בפנים יפות (ריש פר' בהעלותך) **לגבי המנורה בבית המקדש, תמה דלכאורה היה לעשות את פיות הנרות של המנורה שיהיה מקום הנחת הפתילות מוסב ומצדד כלפי נר המערבי, ונראה הטעם שלא עשו כן מפני שכל הכלים כגון הארון והשלחן והמנורה נעשו בענין שהיו יכולין להפכן בכל צד שירצו, ודוקא בקרשים אמרו** (ירושלמי שבת פי"ב, ה"ג) **קרש שזכה להיות בצפון אין ליתנו בדרום, אבל בחפץ אחד לא אמרינן כן, כדמבואר בפרשת ויצא דבדבר אחד אין קפידא בין מעלה למטה, והיו יכולין להפך המנורה לכל צד שירצה, ואם היה לנרות פיות לצדדין לא היה אפשר להפך לצד השני, כיון שהנרות היו קבועין במנורה, ולא היה יכול להסיר את הנרות מצד זה לצד זה, ממילא לא היה אפשר לעשות להם פיות עכתו"ד עיי"ש.**

ולכאו' לשאר האחרונים שהבאנו דאפילו בחפץ אחד שייך שינוי מקדושה אזי עדיין יש לעיין.

לשנות מקום הבימה מלמעלה לאמצע

בית הכנסת שהבימה היתה סמוך לארון הקודש, ועתה ברצונם לשנות ולהניחה כפי דת ודין באמצע ביהכנ"ס, מותר להם לשנות, ואדרבה צריכים לשנות.

בשו"ת מחנה חיים (ח"ג סי' י"ד) דן האם יש בזה משום הורדה מקדושה, כמו קרש במשכן שהיה בצפון אין להניחו בדרום, והשיב דיש לחלק דבקרשים כל קרש הוא חפץ לעצמו, אבל ביהכנ"ס סדנא דארעא חד היא, וכל הקרקע של בית הכנסת קדושה אחת לה, ואין קפידא בזה, [ולכאו' סברתו הוא כהסוברים דבאבנים שהם גוף אחד לא שייך שינוי בקדושה], ואדרבה מצוה הוא כי כן הוא המנהג והדין להניח הבימה באמצע.

ועי' עוד בענין שינוי הבימה, בשו"ת חת"ס (סי' כ"ח), שו"ת מנח"י (ח"ג סי' ו'), בשו"ת ראש אליהו (סי' כ"א, כ"ב, כ"ד) באריכות.

נוי שתלוי בביהכנ"ס לשנות מקומו

מנורה או תמונה נאה שתלויים בבית הכנסת סמוך לארון קדוש אין לשנותו להניחו במקום אחר.

בשו"ת ערוגת הבושם (סי' כ"ה) לגבי טס המצויר בציורים, שתלוי סמוך לארון קודש, דאין לשנותה ולתלותה במקום אחר, וכתב בין הטעמים משום דאין דנחשב הורדה מהקדושה כמו קרש בצפון אל יניחו בדרום, וכן בשו"ת עצי חיים (סי' י"ג) כתב סברא זו לאסור לשנות מקום מנורה התלויה סמוך לארון קודש, ולכאו' זהו דלא כסברת המחנה חיים דסדנא דארעא חד הוא.

אור עולם בְּאוֹצַר חַיִּים
שִׁיר הַשִּׁירִים, אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה

חיים וברכה לעשיתה, לנזר עבי תפארת, ברכת לחיים, יעלה על ראש וידידינו איש אשר בו רוח חיים, יעוד ליעינינו בכל יגע, שא כס להקים עוז ועגדל יקר נאד נעלה, וחבריה קרעני לעעלה, עושיה ועניעה מגדה מדישה, לעעד לשרת לעיון הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א מלוא קדישא מברכה יגד בלי דּ דיו רב לו ביעוז ובתפארה, לזכות קהל עדת בני עניה, ליעוד על ידינם לשפכם לכל עוסדות סאטמאר ברחבי חבל, ברוב טבון וקשוט באהבה וברצוי שמחת ושפאר, עוכתך בכל תעאר, בקוחתיו הגדולה, לנעלה עולה, לכל אנשי שלומינו כולם אהובים, כולם ברורים, חלעידים וחסידי כל לב ונפש ושאר שוון ושעמה ישימון נדה לעלכינו, קול צהלה ורנה חרעניו שפתינו, כל קהל עדתינו נגילה ונשמחה בו, לנרך ביעת גילת ורנן נבוא בקול ששון להשמיע לי ואתה להריעו בקול צהלה, איש נבון וחכם עוכתך בכל עיגלה, איש האשכולות, הגישה נדולות, לעוסדותינו הקדושים עוזד ועאיר בכל עת ויעיד עלא עדינ וחכמה, עוזעד ועטיב ברוב שרוניותיו, לנצח על עלאכת ה' להבייב עוזעק עשיחניותיו, ליעין הקודש בסיוענתא דשמיא וברוב הצלחה ועזל כל הבו נגדל לידידינו ויידיד נפשינו, להבייב בשם כל אנשי שלומינו, עיטב איחולינו וברכותינו, בסימן טוב ובעזל טוב, הודו לה' כי טוב

הלא הוא כבוד ידידינו הנעלה, עוכתך בכל מעלה, איש אמונות רב ברכות, מהולל בחשבחות,
עומד בראש כל קדשי בית סאטמאר ברחבי חבל, הרבני החשוב המפואר, עוכתך בכל תעאר

הרבני החסיד המרומם

עוה"ר **חיים שלמה פישער** שליט"א

מישמיש בקודש פנימה
ויד ימינו ושליחו הנאמן של עטרת ראשינו
כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
זה רבות בשנים בבית הגלך ביעוז ותפארה

יחד כולם הודו ואמרו

ברכת מזל טוב

נגילה ונשמחה בישועתך

בנשואי בתך תחי'

לעזל טוב ובשעה טובה ומצלחת
עב"ג החתן המופלג בתני"ש

כמר **חיים אלי** נ"י
בן הרבני החשוב המפואר

הר"ר **משה אברהם הכהן שעהנבריון** שליט"א

ערביך תורה בעוסדותינו הק' ביעיר עוז לנו קריית יואל יצ"ו
קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה

מישמים ישפיע כל טוב, בישמחה ותחת לרוב, ולימוד לשרת ליעין כ"ק רבינו שליט"א להיות עוזעד ומישמיש זמת כל הפעולות ויהי הרצון לאלפים ולרבבות, יעמוד לך לראות ברכה והצלחה, ולהסיף מעלה בקודש לראות בנים ובני בנים לרוב, בתורה עוסקים בכי טוב, מתוך שמחה ותחת בריאת מישח צדקינו בסימן טוב

המברכים ברגשי היקרה, בברכת התנדה והברכה

הנהלת
עוסדות סאטמאר ליובלין
וועד קרן הבנין
שע"י קהל יטב לב דסאטמאר ליובלין יצ"ו

צדקה כהלכתה

הראוי ליטול צדקה

בשו"ע (יו"ד סימן רנג) מבואר ב' הגדרות מי יכול לקבל צדקה:

א. **אם יש לו מאתים זוז, ואינו נושא ונותן בהם, או שיש לו חמישים זוז והוא נושא ונותן בהם, לא יטול צדקה.** וכתבו הפוסקים דשיעור מאתיים זוז, הינו שיעור פרנסה לשנה אחת (שו"ע שם ס"א).

לפי שיטה זו: אדם שאין לו כדי פרנסת שנה יכול ליטול מן הצדקה. אמנם אם יש לו קרן שמנה הוא מתפרנס בקביעות, אף שאין לו כעת כדי פרנסת שנה, לא יטול מן הצדקה

ב. ויש אומרים שלא נאמרו השיעורים הללו אלא בימיהם[1], אבל בזמן הזה יכול ליטול עד שיהיה לו קרן כדי שיתפרנס הוא ובני ביתו מהריוח, ודברים של טעם הם (שו"ע שם ס"ב).

ולפי שיטה זו: **אם אין לו קרן שמהרווחים יוכל להתפרנס בקביעות, מותר לו ליטול צדקה.** [ראה סעיף הבא].

הכנסה קבועה

מי שיש לו הכנסה קבועה **ויכול להתפרנס ממנה**[2], אע"פ שאין לו מזומן לשנה אחת, הוה כאילו יש לו קרן שיכול להתפרנס בו, ואסור לו ליטול מן הצדקה[3].

ואין נפ"מ במקור ההכנסה, בין 'משכורת', 'קצבה', 'תמיכה מקרובים'. אבל תמיכה שאינה קבועה לא[4].

אברך כולל

אברך כולל שמקבל משכורת קבועה, שאפשר לחיות ממנה, אסור לו ליטול מן הצדקה[5].

---

1 והטעם כתב הטור "שכל אלו השיעורים לא נאמרו אלא בימיהם, שהיה להם קופה ותמחוי, והיו מחלקין מעשר עני בכל שנה, והיו נוטלין לקט שכחה ופאה, לפיכך שיערו שמי שיש לו מאתיים זוז לא יטול, לפי שיכול לעבור בהן שנה, ולשנה הבאה יהיה לו במה שיהיה, אבל האידנא שאין כל זה יכול ליטול עד שיהיה לו קרן להתפרנס מן הרווח".

2 **ואם אין בהכנסה הקבועה כדי מחייתו ופרנסתו השוטפת, נלענ"ד רשאי ליטול מן הצדקה כדי למלא החסר לו לכדי מחיית שנה.** כגון שצרכי מחייתו לשנה אלף ומאתיים זוז, דהיינו מאה זוז לחודש, ויש לו הכנסה קבועה של חמישים זוז לחודש, הרי שחסר לו למחיית שנה שש מאות זוז, וסכום זה רשאי ליקח מן הצדקה, כדין מאתיים זוז בגמרא. וכן מותר לו ליטול כדי שיהא לו קרן להתעסק כדי להשלים מן הריוח חמישים זוז לחודש. צדקה ומשפט (פרק ב סק"י).

3 שו"ת שבט הלוי (יו"ד סימן קכ, ושם סימן קכה) וז"ל "מיהו מי שיש לו משכורת קבוע שמתפרנס ממנה ברווח, פשיטא דלא יטול מן הצדקה. ומיהו כהיום שאף אלו שיש להם משכורת כדי מחייתם, מ"מ אין זה כדי לקנות או לשכור דירה, שאי אפשר להשיג באה"ק אלא ביוקר מאוד פשיטא דלענין דירה נחשב עני ומותר ליטול, כיון דאין לו מאתים זוז בערך של היום והכל לפי המצב כמבואר בפוסקים". וכ"כ בצדקה ומשפט (פ"ב ס"י). וכתב שם שכן נראה פשוט, שלא אמרו שיעור מחייתו לשנה אלא כשאין לו שום הכנסה קבועה ותלוי למקרים.

4 צדקה ומשפט (שם). ובשו"ת משנה הלכות (ח"ט סימן שמה) הביא בשם הקהלת יעקב שמי שיש לו מי שמפרנסו, אע"פ שאין לו משלו כלום, אינו בכלל עני.

הוצאות לא רגילות

אפילו מי שאינו בגדר עני [כגון שיש לו פרנסה מסודרת], ואינו ראוי לקבל צדקה. מ"מ כשבאו עליו הוצאות לא רגילות שעל זה אין לו, מותר לקבל כל צרכו. **כגון להוצאות נשואין, הוצאות רפואיות, או שנצרך לדירה**[6].

להשקיע כספו לקניית דירה ועי"ז יצטרך לצדקה

מי שיש לו סכום גדול שדי לו לפרנסה לכמה שנים, אך אין לו דירה, ורוצה לקנות בכסף זה דירה, ועי"ז יצטרך להגיע לצדקה, מותר לקנות הדירה, כיון דגם הדירה צורך פרנסתו[7]

נסע לחו"ל לאסוף כסף והגיע ליעד

כתב בשו"ע (סימן רנג ס"א) מי שיש לו פחות ממאתים זוז, אפילו נותנים לו אלף זוז בבת אחת, מותר לו ליטול.

לפי זה: **היוצא לחו"ל לאסוף כסף, אע"פ שכבר הגיע לסכום שחשב לעשות, והרי הוא בבחינה שיש לו כבר המאתים זוז, אינו חייב לחזור לביתו מיד, אלא כל מה שמקבל בדרך שהיה בדעתו לילך כשיצא מביתו, הרי זה כנותנו לו בבת אחת**[8].

שלח מכתבים

והוא הדין אם שלח מכתבים להרבה אנשים, והגיע כבר לסכום השוה למאתים זוז, כל מה שיקבל ממה ששלח כבר, אינו צריך חזור ולהודיע שאינו צריך יותר[9].

---

5 תשובות והנהגות (חלק ד סימן רטו), וז"ל "אודות אברכי כולל, אימתי מותר להם ליקח מקרנות צדקה. נראה שגדר עני כדי לקבל מעשר עני, היינו שאין לו מאתים זוז, שהוא מה ששיערו חז"ל בזמנם שמספיק לפרנסה של שנה אחת. ולמעשה בזמנינו יהא הגדר שאין לו קרן להתפרנס מן הרוחים שלה, או עבודה מסדורת, ואז יכול לקחת ממעשר עני או צדקה. ולפי זה שמעתי שיש שמורים שאברכי כולל, כיון שראשי הכולל משלמים להם רק כשיש להם, ואין לבעל הכולל אחריות אישית להם, דינם כעניים, ומותר להם לקחת ממעשר עני, עד שיהא בידם כדי פרנסה שלנה אחת.

6 צדקה ומשפט (פרק ב ס"ג), ומסתפק שם כשיודע שבעבור זמן יצטרך להוצאות, אם מותר לו ליטל עכשיו מן הצדקה, ואפשר שכל שבתוך שנה יכול ליטול. וכ"כ בשו"ת שבט הלוי (יו"ד סימן קכ, ושם סימן קכח) וז"ל "מיהו מי שיש לו משכורת קבוע שמתפרנס ממנה ברווח, פשיטא דלא יטול מן הצדקה. **ומיהו כהיום שאף אלו שיש להם משכורת כדי מחייתם מ"מ אין זה כדי לקנות או לשכור דירה, שאי אפשר להשיג באה"ק אלא ביוקר מאוד פשיטא דלענין דירה נחשב עני ומותר ליטול, כיון דאין לו מאתים זוז בערך של היום והכל לפי המצב כמבואר בפוסקים".**

7 שו"ת שבט הלוי (ח"ד סימן קלח) וז"ל: "וכתבתי בשבט הלוי (שם סימן קכ) באחד שהיה לו סכום כסף, והיה אוכל מכסף זה בלי שיהיה לו הכנסה אחרת, והכסף הספיק לי"ב חודש, והיה רוצה לקנות מהכסף דירה קטנה, או שום דבר להשכיר, אבל השכר מזה לא יגיע לכדי פרנסתו, ושוב יצטרך ליהנות מן הצדקה, והספק אם אסור לו ליקח הנ"ל ויתפרנס מכספו עד שלא ישאר לו כדי פרנסת י"ב חודש או לא, וכתבתי שם דע"פ המבואר כאן פשיטא דמותר, כיון דגם אם לא יקנה הנ"ל, מותר לקחת מן הצדקה, כיון שאין קרן שיעשה רווח לפרנסתו, יע"ש עוד.

ועפי"ז פשוט נמי, דמי שיש לו סכום גדול, שדי לפרנסת כמה שנים, אך אין לו דירה, וע"י שיקנה דירה שהיא לפי ערכו, שוב יצטרך לצדקה, דמותר לקנות הדירה, כיון דגם הדירה צורך פרנסתו, אע"פ שע"י צריך לקחת מן הצדקה, והדברים פשוטים".

8 צדקה ומשפט (שם סעיף יד), וכתב הטעם דכל שיצא לדרך לא הטריחהו לחזור ולכלות מה שקיבץ ושוב לצאת לדרך.

9 שם.

ווען קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

מזלא טבא וגדיא יאה

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רחיף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת מוסדותינו המעטירה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנהודא נפישא, ובמיוחד החיל זחב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוכבי מוסדותינו הקדושה, בבנין בית חינוך לבנות במידה גדושה, שמו השוב משבחים ומהללים, לתועדה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים, ה"ה

הרבני הנגיד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מו"ה מרדכי שוואדרן הי"ו

אב"ד בוזיליאמסבורג יע"א

מגדולי התומכי מוסדותינו הק'

ולמען התמדת הבית הגדול לחינוך הבנות

פה בני ברק יצ"ו

לדגל שמחת אירוסי בנו ני"ו למזל טוב

הבה"ח המופלג בתורי"ש כמר **מאיר יעקב** ני"ו

עב"ג הבלה החשובה שתחי' בת ידידינו החשוב והנכבד

מוה"ר **אברהם שלמה דרעזנער** הי"ו

ושגורה ברכותינו, תערב לפני ה' עתירתינו, שתזכה לראות רב תענוג ונחת, תודה וגדולה במקום אחת, ידא רעוא מן קדם רבן עלם עלמיא, שתשרה שכינה בכל מעשי ידיו ברב סייעתא דשמיא, ויוכל להמשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך בריות גופא ונהודא נפישא, אורך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים, ואך טוב וחסד ידדפוהו כל הימים, אכי"ר.

כ"ד ידידיו מוקדירו השמחים בשמחתו

ומכבדים בראשי הודאה והעיטה לעומתו

וועד קרן הבנין

להתמדת הבית הגדול לחינוך הבנות

בני ברק יצ"ו

הילולא רבא

מאמרים יקרים, עובדות וסיפורי קודש יקרים
מצדיקים קדושים וטהורים, בעלי ההילולא זי"ע

י"ב כסלו

הגה"ק רבינו שלמה לוריא [המהרש"ל] זי"ע

ואלה תולדות

נולד בבריסק דליטא (וי"א בפוזנא שבאשכנז) בערך שנת ע"ר לאביו הגאון ר' יחיאל אב"ד סלוצק שבליטא, מגזע רש"י (עיין ישו"ש יבמות פ"ד סי' ל"ג וז"ל: ועל רש"י יחוס בית אבי סמכתי וכו') שיצא מהתנא הק' ר' יוחנן הסנדלר דור ד' של ר' גמליאל הזקן ולמעלה בקודש עד דוד המלך ע"ה, ולאמו הצדקנית בת הגה"ק ר' יצחק קלויבער זצ"ל מפונוא שבאשכנז, עיין בספר "שלמי חגיגה" להר"י אלגאזי (דף ר"ד), שהישמעלים הרגו נער בכדי להעליל על היהודים, ורבי קלונימוס התפלל לה' ופתח הנער המת את פיו, וסיפר מי הרגו, כשהי' עוד ילד קטן נתייתם מאביו, ועבר לפוזנא אצל זקנו רבי יצחק, ועל ברכי זקנו זה נתגדל בילדותו, המהרש"ל העריץ מאד זקינו, עיין בשו"ת מהרש"ל סי' יב וז"ל: כאשר גדלתי בעיר בית אבותי על ברכי זקני והורגלתי על זרועותיו, הוא ה"ה הטהור החסיד ועניו, ירא אלוקים, פרקו נאה, איש השלום, מהר"ר יצחק קלוייב"ר ז"ל, והוא הי' זקן מופלג מתושבי עירו... הכל עשו על פיו, בין דבר קטן ובין דבר גדול, עכ"ל, ולפרקים מגודל הערצתו אף חתם עצמו ע"ש זקינו "שלמה בן מהר"ר יחיאל לוריא ז"ל ה"ה הנקרא שלמה ר' יצחק", בשנת רצ"ה פרצה דלקה בבית זקינו אז חזר לעיר מולדתו בריסק, ומשם גלה למקום תורה ועבר לעיר אוסטראה אל הישיבה הגדולה דשם שהי' תחת דגלו של הגאון ר' קלונימוס קלמן האברקשטן זצ"ל גאון מפליטי אשכנז, והי' נחשב מתלמידיו של הגאון בעל תרומת הדשן זצ"ל (עיין בשו"ת מהרש"ל סימן צ"ח וז"ל: עוד אומר לך שקבלתי מחמי הגדול מהר"ר קלונימוס ז"ל שקבל מהחסיד הגדול מהר"ר דניאל ז"ל שהי' תלמיד מובהק ושימש מהר"ר איסרל בעל תרומת הדשן ז"ל) ורבו זה שם עיניו עליו ולקחו לחתן לבתו, מרבו זה למד המהרש"ל הרבה תורה, ואף מביאו בספריו. חיש מהר נתפרסם שמו של המהרש"ל לגאון הגאונים, והי' נחשב בין גדולי הגאונים שבאותו הדור שהי' דור דעה שמפיהם אנו חיים עד היום הזה.

נשיאותו

בשנת ש' עבר רבו וחותנו הגאון ר' קלונימוס זצ"ל לכהן כרב בעיר בריסק, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקום חותנו לכהן כאב"ד ור"מ אוסטראה, ובהעלות חותנו לעת זקנתו לארץ הקודש והתיישב בירושלים וכיהן שם כרבם של האשכנזים, ושם מנוח"כ, אז נתמנה המהרש"ל למלאות מקומו חותנו בעיר בריסק, זמן קצר הי' שם, ואחר כמה שנים נתקבל לכהן פאר לאב"ד ור"מ בלובלין למלאות מקום הגאון ר' שלום שכנא מלובלין, מתחלה הי' ראש הישיבה בישיבתו של ר' שכנא, אבל אח"כ יסד ישיבה לעצמו, הלא היא הישיבה הגדולה והמפורסמת שהעמידה אלפי תלמידים, גאונים וגדולים, ומהם הגאון בעל שו"ת "משאת בנימין", הגאון בעל "מטה משה", הגאון בעל "עוללות אפרים", הגאון חיים אחי המהר"ל מפראג, הגאון יהושע ולק הכהן כ"ץ בעל הסמ"ע ו"דרישה ופרישה" ביאורים על הטור, הגה"ק ר' אליהו בעל שם, הגה"ק השל"ה הק', הגאון בעל "חכמת

ימי ההילולא

י"ב כסלו

- רבי שלמה ב"ר יחיאל לוריא, (מהרש"ל) - של"ד
- רבי יצחק לומפרנטי ב"ר שמואל (פחד יצחק) - תקי"ז
- רבי אברהם דוב מאווריטש ב"ר דוד (בת עין) - תר"א

י"ג כסלו

- רבי ישראל ממודז'יץ ב"ר שמואל אלי' מזוואלין – תרפ"א
- רבי ישראל מטשארטקוב ב"ר דוד משה – תרצ"ד

י"ד כסלו

- רבי מנחם נחום משטעפינעשט ב"ר ישראל מרוזין – תרכ"ט
- רבי יעקב משה טורנהיים מוואלברוז ב"ר ישכר בעריש (עבודת יששכר) – תרע"ח

ט"ו כסלו

- רבי דוד מסקווירא ב"ר יצחק – תר"פ

ט"ז כסלו

- רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד מאמשינוב – תרע"ח

י"ז כסלו

- רבי דוד טבלי מווינא, חתן המהרש"ל - שכ"ז

י"ח כסלו

- רבינו אברהם החסיד בן רבינו משה (הרמב"ם) - ד"א תתקכ"ז
- רבי ברוך ממעזיבוז' ב"ר יחיאל מיכל ממעזריטש - תקע"ב
- רבי יוסף יצחק מאווריטש ב"ר מנחם מענדל מליובאוויטש - תרל"ז

מנוח", זי"ע, תלמידיו העריצו אותו מאד והפליגו מאד בשבח רבם, עיין מה שכותב הגה"ק ר' אליהו בעל שם בהקדמת ספרו של המהרש"ל "עטרת שלמה" על "שערי דורא", וז"ל: ומי שלא בא בסודו לא ראה הודו, ולא הגיע עד תכונתו וחכמתו ותבונתו, ומי שלא ראהו לא ראה מאורות התלמוד... ובאמת אם יתן איש את כל הון ביתו באהבת הספר לא יאמר עליו כי הוא כשוטה המאבד מעותיו..., ועיין בהקדמה לסמ"ע, (חו"מ), וז"ל: למדתי אצל שארי רמ"א ואחריו נכנסתי לפני ולפנים אל היכל קדשו של מהרש"ל.

תורה מן השמים

המהרש"ל נתפרסם לגאון אדיר וכל בני דורו העריצו אותו מאד, עיין בספר צמח דוד של הגאון ר' דוד גאנז זצ"ל תלמיד המובהק של הרמ"א זי"ע , שכותב על המהרש"ל בהערצה גדולה וז"ל: גאון גדול ומפורסם מאור הגדול נזר ישראל מופת הזמן לאורו ילכו בני עמנו... ושמו יצא בכל העולם, העמיד תלמידים הרבה...., וז"ל הרמ"א בתשובותיו (סימן ז') אשר ליה שבילי דשמיא כשבילי דארעא נהירא, וכמה פעמים כתב המהרש"ל בעצמו "כל זאת כתבתי כאשר הראוני מן השמים", עיין בשם הגדולים להחיד"א (ערך ש' סי' מו) וז"ל: נס נעשה לו בלילה אחד שלא הי' לו להדליק כי אם נר קטן לשיעור שעה, והי' לומד ומשכיה שמעתתא כמה שעות ונר"ו יאיר משיך נהוריה עידן ועידנין, והוא הדבר יטמון ברמ"ז בהקדמת ים של שלמה שהראו לו מן השמים בנר מצוה, עכ"ל, וז"ל בהקדמה בים של שלמה, וגם פעם אחד בא לידי על ידי נר מצוה ותורה אור כאילו הראוני מן השמים, ונתנו לי הורמנא ואמינ כח ממלאכת הרקיע ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה.

גדול כשמאי ענוותן כהלל

זה לשונו של רבינו הרמ"א בתשובה אל המהרש"ל (שו"ת הרמ"א סימן ה') אשרי לדור ששרוי בתוכו לאות ולמופת כיקותיאל, "גדול כשמאי ענוותן כהלל", כל עוף הפורח עליו בשעה שעוסק בתורה מיד נשרף כיונתן בן עוזיאל..., עכ"ל, ממש זה הי' המהרש"ל מצד אחד ענוותן כהלל רך כקנה ולבו נשבר בקרבו, עיין בשם הגדולים (מערכת ספרים, ערך ראשית חכמה) ששמע מרב אחד שקבל דהגאון מהרש"ל בשבתו על כסא ההוראה לרב ואב"ד צוה למוכיח אחד שיבא בכל יום שעה אחת ויוכיחנו ויזהירנו כאלו הוא אחד מהמון, כי כך רצונו והרשות נתונה לו, ובעת בא המוכיח תיכף מהרש"ל מתעטף ויושב לשמוע תוכחות מוסר ביראה ורעדה לפני ה', אשריו ואשרי חלקו ואשרי העם שככה לו רב חסיד וקדוש זי"ע, עכ"ל, אבל מצד שני בעת הצורך הי' גדול ותקיף כשמאי, ומימיו לא נשא פנים לשום אדם, אפי' על גדולי הראשונים כשראה שהם נוטים מפשט התלמוד, חלק עליהם מרוב תקיפתו וגאונתו, שמדרכו הי' לפסוק הלכה לאור סוגיות התלמוד, ואם ראה שהם נוטים מפשט התלמוד חלק עליהם, וז"ל בהקדמה לספרו "ים של שלמה": ברוך המקום ברוב חסדו ירדתי לעומקה של הלכה והייתי יושב מתון בכל דין ודין קודם שחתמתיו וחקקתיהו בספר... האמונה באמונת שמים שהוכחתי כמה פעמים בפרט מן הפוסקים האחרונים שטעו בכמה מקומות מן התלמוד כאחד מן התלמידים הטועים בעיון הלכה, על כן שמתי פני כחלמיש לאמור עליהם... ולכן לא אאמין לשום אחד מן המחברים יותר מחבירו אף שיש הכרע גדול בין מעלותם למי שהורגל בהם בעיון רב מ"מ התלמוד הוא המכריע... בעבור כל זאת דרשתי וחקרתי היטב בז' חקירות ובז' בדיקות אחר כל מקור וחוצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעט השינה ברוב שיחה עם חבריי ומתלמידי יותר מכולם... ושלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בעיוני קודם חיתום גזר הדין..., עיין בשו"ת נודע ביהודה (מהדורה תנינא–יו"ד סימן נג ד"ה מה שתמה) ואני תמה על מעלתו כמה הקשה על רש"ל מדברי פוסקים וגברא אגברא קא רמית ואפילו על גדולי הראשונים מצינו לרש"ל שחולק עליהם כי לבו כלב הארי. וידוע שבאותו הזמן התחיל האריז"ל לפרסם דרכו הק' והמהרש"ל ועמיתו הרמ"א הי' מתנגדים לדרך זה מתחלה, ורצה המהרש"ל ביחד עם הרמ"א לנדות את האריז"ל, והצר להאריז"ל מאד, ושלח תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל שיוכיח את דרכו שהיא לאמתו של תורה, ורח"ו בא להמהרש"ל בקפיצת הדרך, והראה כמה דברים נפלאים להמהרש"ל, עד שלמסקנא אמר המהרש"ל מעתה אני מודה שדרכיכם הוא דרך רצוי להשי"ת, אבל אני אלך לי בדרכי שהורגלתי בו.

כח תורתו

ע"י כח תורתו הגדולה זכה לעשות דברים נוראים ונפלאים, מסופר על תלמיד אחד של המהרש"ל שלא הי' לו בנים רח"ל, לימים נפטרה לעולמה אשתו, ואחר פטירתה ראו על התלמיד עצבות גדולה והלך כל היום עטוף במרה שחורה, שאל אותו רבו המהרש"ל לפשר הדבר, ענה התלמיד שלפני פטירתה של אשתו, נתן לה תקיעת כף שלא ישא אשה אחרת לעולם, ועתה מתחרט ומצטער על כך מאחר שהוא עדיין צעיר לימים ואין לו עוד בנים, התיר לו המהרש"ל את התקיעת כף, והורה לו לינשא שנית, והתלמיד התחיל לעסוק בשידוכים, לא עברו כמה ימים והתלמיד נפטר לבית עולמו, כל העיר לובלין הי' כמרקחת על פטירת האברך הצעיר לימים, המהרש"ל קרא לאנשי חברה קדישא והורה להם לעסוק בטהרה ולהתנהג כרגיל, וביקש מהם שיודיעו לו כשיהיו מוכנים להניחו בקבר, וכך הוה לפני הנחתו לקבר הופיע המהרש"ל בבית החיים, ולקח פתקא וכתב עליו: "שלום לכם פמליא של מעלה... איך יתכן, (שמת) הלא עשה דוחה לא תעשה שבתורה" וחתם שמו בהפתקא, והניח את הפתקא בידו של התלמיד, וציוה לכולם להתרחק מן הקבר, כעבור כמה דקות יצא האברך מן הקבר כאילו לא קרה כלום, אח"כ אמר המהרש"ל כי כח תורתו החייתו, ולא כוחו.

ובא השמש

ביום י״ב כסלו שנת ה׳של״ד עלתה נשמתו השמימה בעיר לובלין ומנו״כ שם בבית החיים הישן, וזה אשר נחרט על מצבת קבורתו: פה מונח אביר האבירים, מלך על כל חכמי המורים, סיני ועוקר הרים, מאור גדול שהאיר לישראל לדור דורים, בספרו ים של שלמה ושאר ביאורים, שמו נודע בסוף העולם בכל שערים, הרביץ תורה והרבה תלמידים רבים, הרבה תלמידים בכל העולם, צדיק וחסיד בכל מעשיו ההדורים, הרב הגאון הגדול מופת הדור מו״ה שלמה בהרב הגאון מו״ה יחיאל לוריא זצלה״ה, נתבקש לישיבה של מעלה לדת ולהלכה יום י״ב כסליו שנת נפלה עטרת ראשינו ו׳כ׳ב׳ה׳ מ׳נ׳ו׳ר׳ה׳ הטהורה, והפרט הוא ש׳ל׳ד׳ לפ״ק תנצב״ה.

מורשתו הרוחנית

מורשת הרוחנית גדולה השאיר לנו המהרש״ל מהם אשר נדפסו ומהם אשר המה נשארו בכתובים, ואלו הספרים הידועים אשר נשאר לנו א) ״חכמת שלמה״ הגהותיו על התלמוד הנדפס סביב המהרש״א, עיין בשה״ג להחיד״א (מערכת ספרים, ערך חכמת שלמה) וז״ל: ושמעתי מחכמי דורינו שקבלו מרבותיהם דמהרש״ל יש בו עומק גדול, והשגות מהרש״א עליו על הרוב אינן השגות אם יעמיק המעיין בדברי המהרש״ל, ב) ״ים של שלמה״ חידושים על ש״ס, עיין מה שכתב ר׳ דוד גאנז זצ״ל בספרו הנ״ל: והפליג על אנשי רוח וחיבר חיבורו הגדול על כל שיטות הש״ס אשר אין ערוך לגודלו ולעומקו ולחריפותו וקרא אותו ״ים של שלמה״. ג) שו״ת מהרש״ל, ד) ״ירעות שלמה״ פירושים על רש״י ועל הרא״ם עה״ת ה) ״עמודי שלמה״ ביאור על הסמ״ג, ו) ״עטרת שלמה״ ביאור על ״שערי דורא״.

י״ב כסלו

הגה״ק רבי אברהם דוב מאוריטש [בת עין] זי״ע

מתולדותיו

נולד בשנת תקנ״ה לאביו הגאון ר׳ דוד אויערבוך זצ״ל שהי׳ מגיד מישרים דעיר חמעלניק, הנודע לאיש קדוש ובעל מדריגה, ואצל אביו זה נתגדל, ועלה ונתעלה במעלות רמות בתורה ויראה, ויצא שמו כחריף ומפולפל וגם נתוודע בצדקתו ותהלוכותיו הקדושים, וסיפר הוא בעצמו שפ״א כשהי׳ בן ח׳ שנים למד פעם בהתמדה כל ליל שישי זקנתו בראותה גודל יגיעתו הכינה עבורו תבשיל משובח, כדי שישביע נפשו לאחר לילה של יגיעה עצומה, כשהגיע לביתו וראה את התבשיל אמר א״כ הי׳ כל יגיעי בשביל איזה מאכל, נעץ שיניו בבשרו ודם רב החל לזוב כדי לא להנות מן המאכל, בהגיעו לפרקו נשא את בת הגה״צ רבי נתן נטע זצ״ל רב ואב״ד בעיר אוריטש – ידיד נפשם של הרה״ק המאור עינים זי״ע והרה״ק הבעל התניא זי״ע.

בצל רבותיו

רבו מובהק הי׳ ר׳ נחום מטשערנאביל זי״ע הרה״ק בעל ״מאור עינים״ שאליו שלחו אביו עוד בימי צעירותו, ועוד יותר נתקשר אל הרה״ק מטשערנאביל בהיותו בבית חותנו שהי׳ קשור בקשרי ידידות עם הרה״ק מטשערנאביל ממש כבחינת אהבת דוד ויונתן, ובכל עת מצוא הזכיר שמו בסלודין, וגם הי׳ אצל הרה״ק רבי ר׳ זושא מאניפאלי זי״ע, ואצל הרה״ק בעל דגל מחנה אפרים זי״ע, והרה״ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי״ע, כמו״כ קיבל הרבה מהרה״ק מבארדיטשוב זי״ע אבל רצה לומר שהוא תלמידו של הרה״ק מבארדיטשוב משום שתלמידיו לא האריכו ימים, שידוע הי׳ שהי׳ לו ניצוץ קדוש מהתנא הקדוש ר׳ עקיבא שתלמידיו מתו בקיצור ימים.

לאחר הסתלקותו של רבו הרה״ק מטשערנאביל זי״ע נתקשר עם בנו ה״ה הרה״ק ר׳ מרדכי מטשערנאביל זי״ע, ממש לא זזה ידו מתוך ידו, וקשרי ידידותם רואים אנו ממה שכתוב בהקדמה לספר בת עין מה שכתב הכותב הספר בת עין ומביא שם מכתב ששלח לו רבו הבת עין וז״ל: נידן הדפסת ספרי מהודענא באם שיסכימו צדיקי הדור להדפיסו, וביחוד ה״ה ידידי הרב הצדיק המפורסם מו״ה מרדכי נ״י מ״מ דק״ק טשערנאביל, ובתנאי שיעיין היטב בכל הכתבים שלי וכו׳, ואז אם יסכים ויהיה רצונו להדפיסו אזי גם רצוני יהי׳ על הדפסת הספר, וכמים פנים אל פנים, שהרה״ק ר׳ מרדכי מטשערנאביל אמר לו שיקרא ספרו תולדות אדם, דבאדם נכלל גם שמו א׳ברהם ד׳וב מ׳רדכי.

על כס הרבנות

כשעוד לא הגיע לשנת העשרים כבר נקרא לכהן ברבנות על כסא אביו בחמעלניק, ובשנת תקמ״ה עם פטירת חותנו שלחו בני העיר אחריו שיבוא למ״מ חותנו באווריטש והוא ניאות להם, שם הנהיג את עדתו ארבעים שנה, בשנת תקפ״ו הוכתר כרב בעיר זיטאמיר, ולמרות שהיתה עיר ואם בישראל וקהילה גדולה וחשובה נותר שמו כרבה של אווריטש עד יום פטירתו. וזו היתה לו מושבו האחרונה בחוץ לארץ ומשם נסע לארץ ישראל.

תורת ארץ ישראל

מאז ומתמיד שאף לעלות לארץ ישראל, כשבקש תלמידו רבי משולם זוסמאן להדפיס ספרו ״בת עין״ עוד בשבתו בזיטומיר בקש ממנו לעכב את ההדפסה עד שיגיעו הכתבים לא״י וכה כותב לו ״מוטב שאקח את הכתבים לארץ ישראל, כדי שיספגו את קדושתה של הארץ ויתבסמו מריחה ולאחר מכן יודפסו״, ועוד כותב: ״ושם הספר קראתי ״בת עין״ מפני שעולה כשמי אברהם דוב בער, עוד טעם מפני שהכנסתי בהכתבים קדושת ארץ ישראל, אשר ״עיני ה׳ בה תמיד״.

ויש לציין כי כאשר הובאו הכתבים לאחר הסתלקותו אל הרה״ק מרוזין זי״ע גם רוח קדשו הסכימה להדפיס אמרי ה׳

אמרות טהורות בהדגשת התנאי שיודפסו דווקא בארץ הקודש ת"ו ולא להדפיסם בחו"ל, ואכן לראשונה ראה הספר אור בעיה"ק ירושלים תובב"א בשנת תר"ז לפ"ק.

ויסע אברה"ם הלוך ונסוע

לפני עלייתו לארה"ק נסע אל צדיקי דורו להפרד מעמם, בעת היותו אצל הרה"ק מרוזי'ן זי"ע אמר לו בטענה על מי יעזוב את חסידיו הרבים שנתחממו לאורו, בדרכו נכנס אצל הרה"ק ר' אהרן מזיטאמיר זצ"ל בעל תולדות אהרן, ור' אהרן שכב אז חולה על ערש דוי, פנה אליו ר' אהרן ואמר לו מחלתי אנושה עד מאוד אבל אם הי' לי מים מארץ ישראל הייתי שותה אותם והיתה לי רפואה, והיות ומעלתו נוסע לארץ ישראל ועיניו ומחשבתו נתונים כבר לארץ ע"כ אבקש שיקח מלוא לוגמיו מים לפיו ויפלוט לתוך כלי ואשתה את המים ויהי' לי לרפואה, וכן עשה ונתרפא והי' כאחד אדם, והרה"ק מאוריטש הפליאו מאוד ואמר: את רצוני זה לעלות לא"י עדיין לא גליתי לשום בריה ומליבא לפומא לא גליא און ער ווייסט שוין.

נסיעתו היתה רצופה פלאים, באגרתו ששלח לתלמידו כותב מעט מה שעבר עליו וז"ל: כאשר קודם נסיעתי הייתי בטשערנאביל אצל המגיד רבי מרדכי לקבל ממנו ברכת פרידה, ובקשתיו שיתן לי שמירה על הים, אמר אשר ישלח לי שמירה לאדעס, וכאשר באתי לאדעס, הלכתי להגאון המפורסם רבי יעקב הלפרין ודרשתי ממנו אולי קיבל שמירה מהמגיד מטשערנאביל בשבילי, מחמת שרבי יעקב הי' ממקורביו של המגיד, והשיב שלא קבל שום דבר ועמדתי ב' שבועות באדעס והמתנתי על השמירה ולבסוף לא הגיע, והוכרחתי לנסוע כך, וביום א' שישבתי על הספינה בא אלי עני אחד ובקש ממני נדבה וראיתי בתואר פנים שלו שהוא עני הגון, ונתתי לו נדבה ב' זהובים, ולא רצה לקבל ובקש רק רענדיל אדום והתחלתי להתנצל לפניו כאשר אני נוסע לארץ הקדושה ומעט מעות יש לי ואח"כ נעלם ממני וכן הי' ביום ב' ורציתי ליתן לו א' רובל כסף, ולא רצה ואמר רק אַ רויט רענדעל הוא רוצה וכן ביום ג', וכאשר ירדתי מהספינה העני ג"כ ירד מהספינה ואמר לי אשר אין דורש ממני מעות מחמת שהמגיד מטשערנאביל שלח אותו למענכם ולשמרכם על הים.

זקני צפת מספרים על נס קפיצת הדרך שהי' לו, בימים ההם נסיעה כעין זו נמשכה כמה חדשים, וכאן קרה נס להשתוממות כל הנוסעים ששה עשר יום בלבד ארכה הנסיעה, רב החובל קפץ ונשבע: מימי לא קרה לי כדבר הזה והוא יחס זאת לזכות הצדיק הקדוש שנסע עמם.

מרא דארעא דישראל

בשנת תק"ץ הגיע לארץ ישראל וקבע דירתו בעיר צפת, כבר בתחילת ביאתו התחיל להפיח רוח חיים בישוב היהודי בצפת, בני העיר צפת הכירו בימים הראשונים עם ביאתו את האור הגדול שהגיע אליהם, והם קבלוהו עליהם למנהיג של עדת החסידים, אולם היה נערץ ונקדש על כל החוגים והעדות וכולם חרדו למוצא פיו ועל פיו ישק כל דבר כי הכל ידעו אשר רוח ה' בקרבו ואיש אלוקי קדוש הוא.

בימים ההם הי' מצבם של יהודי צפת בכי רע, מחד גיסא הי' מצבם דחוק מאוד, הם חיו על כספי חלוקה שהגיעו מחו"ל ע"י השדרי"ם שהי' נשלחים מדי פעם אבל הקומץ לא השביע אותם ותמיד סבלו חרפת רעב, ומאידך גיסא היו בפחד מתמיד מפני שכניהם הערבים הרוצחים שהפילו פחד אליהם, ויהודי צפת חשו תיכף עם ביאתו הרוחה בלבם, הוא עודדם וחיזקם, והגביר את מסע המשולחים והטיב בכך את מצבם.

ידידות עצומה שררה בינו לבין מנהיג עדת הפרושים ה"ה תלמידו של הגר"א זי"ע הגה"צ ר' ישראל משקלוב זי"ע בעל פאת השולחן, גם הרה"ק ר' שמואל העליר זצ"ל רבה של צפת הכיר בגדלותו וקבל מרותו ונתקשר עמו בקשרי ידידות, ר' שמואל הי' בקי בחכמת הרפואה ותמיד שלח הרה"ק מאוריטש אנשים שבאו אליו לצורך רפואה אל ר' שמואל פע"א בהגיע אליו אחד החולים ששלח הרה"ק מאוריטש, סירב ר' שמואל לרפאותו, באמרו אליו שהחליט להפסיק עסקו בחכמת הרפואה, באשר שהוא מוכרח לעיין בספרי רפואה הכתובים בלשון לע"ז, ואותיות הלועז"ת מטרידות אותו בעת עמדו בתפילה, החולה הנ"ל חזר להרה"ק מאוריטש ומסר לו החלטתו של ר' שמואל, שלח הרה"ק מאוריטש אחר ר' שמואל ובקשו שימשיך ברפואותיו בגלל שע"י כך נצמח רפואה וגם ישועה לאחב"י כיון שע"י שמרפא מפעם לפעם גם נכרים, וע"י כך נמתק קצת את שנאתם ליהודים, ושפך ר' שמואל את לבו עבור מחשבותיו המטרידות אותו, העביר הרה"ק מאוריטש את ידו על פניו ובזה סלק לגמרי את מחשבותיו.

ארץ ישראל ניקנית ביסורים

ביקש הרה"ק מאוריטש לישב בשלוה אך ארץ ישראל ניקנית ביסורים ורבות רעות מצאוהו, בחודש סיון שנת תקצ"ד סבלו אחב"י מרורות מפרעות הערבים שהנפלו על העיר צפת ולקחו כל היהודים והעלו אותם להשלאס (מצודת יורפת) ובזזו כל רכוש היהודים בצפת, ורצו להרוג את הבת עין, רק השי"ת נתן הרבה כסף כופר נפש שלא יהרגו אותו, והרה"ק מאוריטש ניצל אז ממש בנס, ולמרות שנותר נקי מנכסיו ואפילו כתונת לא השאירו לו השוללים, והפשיטו את היהודים ערום, ובא איש אחד הנקרא "לייבעלע דער מיליציגער" ואמר להבת עין בא וראה את אדם הראשון, וצעק עליו הבת עין ואמר לו: גם בשעה זו אתה עושה ליצנות, והשיב אדרבה רק בשעה זו צריכים להיות בשמחה ובזה יהיה ישועה, וכתבו מכתב ארוך להוואלי לעכו ושמו המכתב בתוך קנה, ולקח לייביל הנ"ל הקנה עם המכתב ונסע להוואלי, ובא הוואלי ונתן כרוז להערביים הגזלנים שכל מי שגזל רכוש יהודי יבא אליו ויתן לו מתנה, ובאו כל הגזלנים, ואסר אותם ונתן אותם בתוך פיילים (ערבות של נחושת) עם זפת ונפט בוער ונשרפו

כולם, כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר ר' זלמן שהי' סופרו של הבת עין שהוא הי' רגיל לעמוד בשעת התפילה מצד הרה"ק מאוריטש ובצד השני היה עומד ר' שמואל העליר רבה של צפת, ופע"א בעת קדושת כתר כאשר צעק הרה"ק "כתר יתנו לך" והרגשתי שמחר כבר יהיה חדשות, ואכן למחרת קרא לי הרה"ק לכתוב מכתב להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, וכך כתב: מעת בואי לארץ ישראל זה שלש שנים התחרטתי על בואי לכאן, שלש שנים ערלים, אבל מעתה אני מצטער על השנים הקודמות שלא באתי לכאן מכבר.

בהיותו בחוץ לארץ פגש הרה"ק מאוריטש בשד"ר שבא מארץ ישראל, וביקשו הרה"ק שיספר לו משבחי ומעלות הארץ הקדושה, וסיפר לו השד"ר גודל יקר וקדושת הארץ, ומרוב התפעלות הפליג ואמר – מה אומר ומה אדבר הלא אפילו האבנים הפשוטים המושלכים בחוצות, הם כולם אבנים טובות ומרגליות, לימים כשכבר עלה הרה"ק לארץ ישראל פגש את השד"ר ואמר לו: חפשתי את האבנים הטובות ולא מצאתי, ענה לו השד"ר: מי שעיניו זכות ונקיות רואה... ונסתגר הרה"ק בחדרו ולאחר זמן יצא בשמחה ואמר להשד"ר: "אמת, מי שעיניו נקיות זוכה ורואה...

ותרעד הארץ

במלוא שיעור קומתו נתגלה הרה"ק מאוריטש ביום חרון אף ה' הוא כ"ד טבת שנת תקצ"ז, כאשר רעשה הארץ ברעידת האדמה ועיה"ק צפת נחרבה ונהפכו ונהרסו כל הבתים וכל הבתי כנסיות, ורבים מאחב"י ניספו רח"ל, הרה"ק מאוריטש עשה אז גדולות ונצורות לשקם את העיר מחורבנה ולחזק נשברי לב.

נודע ומפורסם כי בשעת רעידת האדמה שהתחיל הרעש הי' הרה"ק מאוריטש בשעת תפילת מנחה, ומתפללי בית המדרש רצו לברוח החוצה, כי כותלי בית הכנסת מעדו וכמעט שנפלו והרה"ק מאוריטש הזהיר בהם שאף אחד לא יצא החוצה, וכי כולם יתקרבו אליו, כל המתפללים הצטופפו מיד אל הרב מאוריטש חצי ביהכנ"ס נהרס, ואולם אותו החצי שבו נמצא הרה"ק מאוריטש והמתפללים, נשאר עומד וגג הכיפה נשאר עומד תלוי כמעט באויר, זכותו הגדולה הגינה על כל אלו שהיו עמו, ועד היום ניכר הדבר בבית מדרשו, כאשר חלק מביהמ"ד נראה כבנוי מחדש ואילו החלק השני נותר עוד מאז ללא שינוי ויהי לנס.

לזכר אותו נס נחקקה בבית מדרשו מצבת אבן עליה נכתב: "מה נורא המקום הזה, בית מדרש ר' אברהם דוב האדמו"ר מאבריטש זצ"ל שחזה על הרעש הגדול על צפת תובב"א בתקצ"ז ובזכותו הגדולה ניצל חצי בית המדרש מחורבן, והאדמו"ר ותלמידו שרדו בחיים".

מפני הרעה נאסף הצדיק

בחודש כסלו שנת תר"א שררה מגיפה נוראה בתוך העיר צפת, והפילה חללים רבים רח"ל, וגם הרה"ק מאוריטש נתפס במחלה זו, והתאבק כמה ימים עם החיים, והבטיח לבני העיר, כי הוא הקרבן האחרון במגיפה הזאת ואחריו לא תהי' עוד מגיפה בעיר זו, ואכן כך הוה, עם פטירתו ביום י"ב כסלו שנת תר"א בהשיבו נשמתו הזכה ליוצרו נעצרה המגיפה.

כמה ימים לפני פטירתו שלח לקרוא את ר' שמואל העליר כדי למסור לו את כל תורתו וחכמתו שקבל מרבותיו, ובני ביתו של ר' שמואל לא הרשו לו שילך לבית הרה"ק מאוריטש שפחדו שגם הוא ידבק מהמחלה, וכל ימיו נתחרט על זה ר' שמואל על שלא הלך לקבל ממנו חכמת התורה. נטמן בביה"ח בצפת במערה אשר ספונים בו הרה"ק בעל ערבי נחל, והרה"ק ר' ארי' לייב מחאלטישיסק זי"ע.

גדולים צדיקים במיתתן

אחד מאנשי שלומו ר' משה לייב שו"ב בטבריא היה מבשל בכל ראש חודש תבשיל בשר ונוטלו אל רבו הק', ובהיותו גבור היה הולך רגלי מטבריא לצפת במשך כשש שעות, לאחר שנפטר ר' משה לייב נתראה בחלום הלילה לאחד מידידיו וסיפר מה שהיה עמו, שכשנטלוהו לבית דין של מעלה דנוהו שימסר למלאכי חבלה למשך זמן, וכשהגיע ראש חודש ביקש שרוצה לקיים מנהגו ללכת אצל רבו הק' ולא נתנו לו ללכת, וטען לפניהם שמימיו לא החסיר סעודת ראש חודש אצל רבו, ובדקו את הדבר וכשנוכחו שאכן כך הוא, הרשו לו ללכת והמלאכים עמדו בחוץ להמתין עליו, כשביקש לצאת אמר להרה"ק שהמלאכים מחכים עליו בחוץ, ואמר לו הרה"ק שישאר עמו, וכי מי ציוה עליך לצאת...

מורשתו הרוחני

הרה"ק מאוריטש לא השאיר אחריו זש"ק, אולם השאיר אחריו ברכה ספרו הק' "בת עין" שהאירה את עיניהם וליבם של ישראל, על הערצתם של גדולי ישראל לספר קדוש זה יש ללמוד מהסכמותיהם של שני האחים הקדושים הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע והרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע על המהדורה השלישית שנדפסה בזיטאמיר בשנת תרכ"ט, וכך כותב הרה"ק מטשערנאביל: "כי יקרים וחביבים עלי מאוד מאוד תורת ודברי קודש של בעל המחבר הזה, כי נוגה למו כמראה אבן הספיר, ואור תורתו זורח, ומאיר לארץ לדרים עליה ברחמים", ומסופר שאותו צדיק היה רגיל לומר תורה בשולחנו הטהור מתוך שני ספרים בלבד, הלא המה: ספה"ק "מאור עינים" לזקינו, וספה"ק "בת עין" שלא היה מש משולחנו, ומסופר שפע"א הגיע שוטר לבית הרה"ק מטשערנאביל זי"ע ולקח את הספר משום שהיה מודפס בלא רשיון הצנזור, וחטף הרה"ק את הספר מידו ונתנו לאחד שברח עם זה, ולנכרי נתן כמה מטבעות לשחדו ושלחו, כמו כן מדגיש הרה"ק מטשערקאס זי"ע בהסכמתו וז"ל: "כבר נודע בשער ישראל את חיבת ספר הקדוש בת עין, מאת

הרב הק' והטהור החסיד המפורסם איש אלקים מרנא ורבנא כקש"ת מו"ה ר' אברהם דוב זצוקללה"ה".

נוסף על הערצתם של הצדיקים הללו שהכירו אותו מקרוב, מפליא ביותר העובדא אודות הרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק זי"ע שציוה לתת יי"ש ומיני מגדנות וכולם שתו לחיים כמו על שמחה, בשעה שהשיג את הספר, וכשראה את תמהונם של חסידיו גילה להם: כי מחבר הספר הזה היה צדיק גדול ונורא פון די פארצייטישע יודן, ותמיד היה חשקי לנסוע אליו ולהכירו, אך מחמת מרחק המקום לא נסעתי אליו, ונפטר בלא בנים ר"ל, והוסיף: כי בנו הרה"ק ר' אברהם ישכר בער, בעל "חסד לאברהם" מראדאמסק נקרא על שמו.

י"ח כסלו

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוש זי"ע

ואלה תולדות

נולד בשנת תקי"ג (וי"א בשנת תקט"ז) לאביו הצדיק נסתר ר' יחיאל ולאמו האשה הצדקנית מרת אדל בתו של מרן הבעשטה"ק זכותו יגן עלינו, הרה"ק ר"ב הי' קדוש מרחם כפי שהעיד בעצמו, שפ"א כשבא מבית הספר שאל אותו זקינו הבעשטה"ק זי"ע מה הוא לומד בחדר, ענה בבא קמא, שאלו זקינו מפני מה דווקא בבא קמא, ענה הילד: כי בבא קמא ר"ת ב'רוך ב'ן א'דל ק'דוש מ'רחם א'מו, בעודו ילד קטן זכה ליצוק מים על ידי זקינו הק' הבעשטה"ק זי"ע שאהב מאד להשתעשע עמו, פ"א הושיב אותו זקינו על ברכיו והאכיל אותו, ואמר: כשיגדל לא יאכל לכן הנני מאכילו עכשיו, כשנעשה בן ג' שנה הביאו אותו להחדר והראה לו המלמד האותיות א, ב, ג, כנהוג, שאל הילד מפני מה נדפס בהסידור סדר האל"ף בי"ת בלא שום נקודות, אמר לו המלמד אמור אתה, ענה הילד למען נוכל לומר האותיות כאשר יהי' ברצונינו, וסיפרו זאת לזקינו הבעשטה"ק, נענה הבעשטה"ק ואמר: מזה נראה שיהי' אדם גדול, כשהי' תינוק הי' ישן עם זקינו, פ"א לא רצה כ"כ ללמוד אצל המלמד, וסיפר המלמד לזקינו שאינו רוצה ללמוד, ושאלו זקינו על זה, ענה הילד וכי איני יודע שאתה הולך ממני בחצי הלילה ואתה לומד עם אחיה השילוני, וגם אני רוצה ללמוד עמו, ומאז והלאה לא לקחו עמו לישן.

רבותיו

בשנת תק"כ נחשחכו העולם בעדו עם הסתלקותו של זקינו מרן הבשטה"ק, אז עבר לתלמידו של זקינו ה"ה הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע, אשר פתח אז בית מדרשו בעיר אוסטראה, ושם נתגדל ונתחנך, עם כי עיקר חינוכו הי' אצל הרה"ק מקאריץ, גם הסתופף בצלם של גדולי תלמידי זקינו הק' ה"ה הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש והרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" מפולנאה, זי"ע, בשנת תקל"ג אחר פטירת המגיד זי"ע הי' מעריצו של הרה"ק ר' מענדעלע מויטעבסק זי"ע, כל רבותיו העידו עליו כבר בהיותו ילד גדולות ונצורות, פ"א אמר הרה"ק בעל ה"באר מים חיים" זי"ע לאחד מבאי ביתו של הרבי ר' ברוך, באם הייתם מכירים את רבכם כמו שאני מכיר אותו הייתם יראים מלפניו כמו שאני ירא מפניו, וסיפר כי בהיות הר"ב ילד קטן הייתי אצל המגיד זי"ע ואמר לי המגיד בא ואראה לך "דבר חידוש" אשר לא ראית מעולם, הנה יש אצלי נכד הבעש"ט ה"ה הילד ברוך תראה אותו כי הוא דבר חידוש, ומדי דברי בו נכנס הילד אמר לי המגיד זה הוא הילד תביט בו כי הוא דבר חידוש, ולא הבנתי שום חידוש, אחר כמה שנים הייתי בק' אוסטראה אצל הרה"ק ר' פנחס ודברני ביחד, ובעודנו מדברים חלף מבעד החלון ר"ב עמד ר"פ ואמר לי לך במהרה ותראה את ר"ב כי הוא דבר חידוש אשר לא ראית מעולם, ונזכרתי בדברי המגיד והלכתי בחפזון לראותו, ואז ראיתי והבנתי שהאמת שהוא "דבר חידוש", פ"א ישן ר"ב על מטתו, אמר ר"פ מקאריץ למקורבים שלו בואו ואראה לכם עד היכן מגיע דביקותו של ר"ב בהקב"ה, ר"פ ניגש אל המזוזה וכיסה אותו בידו, מיד התחיל ר"ב להתונעע על מטתו כמקיץ משנתו, וכאשר לקח את ידו מן המזוזה, ישן ר"ב במנוחה, כך עשה כמה פעמים, אמר ר"פ: ראו עד היכן מגיע קדושת הר"ב שגם באמצע שנתו אינו מסיח דעתו אף רגע אחת מדביקות ה'.

האיש מקדש

שמה באוסטראה נשא את זיווגו הראשון הרבנית בתו של הנגיד רבי טובי' קצקש ז"ל מאוסטראה, הרב מפולנאה הרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף"הי' השדכן, השידוך הי' נמשך שתי שנים ולבסוף נסעה אמו מרת אדל ע"ה עם בנה לאוסטראה, והי' על האכסניא, והרב מפולנאה הלך להצד השני וגמר עמהם, זמן קצר אחר החתונה נתדלדל הגביר, וירד מנכסיו, ונשאר הר"ב בלי משען, והי' בדוחק גדול, והי' שם הרה"ק רבי אהרן זי"ע הידוע בשמו "דאקטיר גארדן" מתלמידי המגיד זי"ע, וקיבל על עצמו מצוה זו לפרנס את ר"ב, וכל שבוע שלח עם חסיד אחד סכום כסף לאשתו של ר"ב, ור"ב לא ידע מזה, כשנפטר הדאקטיר גארדן, נתוודע לר"ב מן הדבר שעשה הדאקטיר גארדין, והי' לו קפידה על החסיד על שלא גלה לו מזה, שאם הי' יודע מזה הי' יכול לעשות לו טובה גדולה יותר מאשר נתוודע לו עתה, בזו"ש הי' חתן ש"ב בתו של הרה"ק ר' אהרן מטיטוב בן הרה"ק ר' צבי בן מרן הבעשטה"ק, זי"ע.

על כס הרבנות

בשנת תקל"ח עם עלייתו של הרה"ק רבי מענדעל מויטעבסק זי"ע לאה"ק, התחיל להתנהג באדמורי"ת, בשנת תקמ"א התיישב הר"ב בעיר טאלטשין, והקים את חצרו הק' בבחינת מלכות, הי' לו בית גדול ומפואר, והי' נוסע עם מרכבת שרים, ומטלאשין עבר לעיר זקנו מעזיבוש, ושם נהרו אליו אלפי

חסידים, וגם צדיקי דורו הכניעו את עצמם תחתיו ויראו ופחדו ממנו יראת הרוממות, מסופר כאשר בא להתיישב במעזיבוש אמר: פה אשב כי אויתיה" (תהלים קל"ב) שזה מקום זקיני הק' הבעש"ט זי"ע, וכי תימא "ציידה ברך" מאין יקח ברוך מזון וציידה, "אברך אביוניה" אברך את העניים שיתעשרו, "אשביע לחם", וע"ז אקבל פדיונות ואתפרנס מכך לשובע, ואכן נהרו אליו אלפי חסידים והמון עם מי להסתופף בצלו לקבל רוחניות ומי להתברך ממנו בישועה ורחמים.

תורה

הי' תלמיד חכם גדול ובקי נפלא, הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע אמר שר"ב בעת שהי' כבן י"א שנה הי' בקי בכל התורה, ש"ס בבלי וירושלמי וכו' וכשהי' בן י"ב שנה כבר הי' בקי בכל חדרי סתרי תורה, והוסיף ואמר ששני צדיקים היו בעולם שלא שכחו התורה ממעי אמם הרבי ר' ברוך והרה"ק מריזין זי"ע, מסופר שהרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטווקא זי"ע, כשעלה לא"י נתעכב בטערקיי אצל הגאון הגדול רבי דוד בכר זצ"ל בעמח"ס לדוד אמת, ודברי ונתפלפלו ביניהם בדבר תורה, ונתפלא הגאון על גדלותו בתורה של הרה"ק משפיטווקא, ושאלו אם השאיר בחו"ל עוד אחר כמותו השיב לו במעזיבוש נמצא צדיק אחד ושמו רבי ר' ברוך נכד הבעש"ט, אשר יודע כל התורה כולה כנתינתה מסיני.

עבודה

עבודתו שבלב זו תפילה הי' בהתלהבות ובתרגשות גדולה, פ"א באו אצל הרה"ק רבי ר' מענדעלע מרימנוב זי"ע חסידים של הרה"ק ר"ב, הסב הפנים מהם ושאלם מאין אתם בודאי מפולין ובאתם לראות מופתים, ענו לו אנו נוסעים רק ליראת שמים, שאלו אותם מאין אתם יודעים שהרב שלכם הוא יראת שמים, ענו לו הגיד שאחורי האזן שידוע שזה לא דופק רק בשעת הגסיסה מחמת פחד המיתה רואים שהיא דופק, והגיד הזה דופק אצל רבינו כל פעם שהוא מתפלל, אז החזיר אליהם את פניו, וביקש מהם לישב, ידוע ומפורסם אמירת "שיר השירים" שלו בערב שבת קודש אחר הטבילה, שהי' בוער באש ובהתלהבות גדולה עד שלא יכלו לעמוד שם מחמת גודל כח הקדושה שהי' שורה שם, וידוע מה שסיפר הרה"ק ר' צבי הירש מזידוטשוב זי"ע שפ"א החביא את עצמו בתוך החדר של הר"ב באותו שעה ביחד עם עוד חסיד אחד, והי' כאשר התחיל לומר שיר השירים בהתלהבות והשתוקקות אמר החסיד שאינו יכול להיות שם מרוב פחד, וכאשר הגיע להפסוק ודגלו עלי אהבה סמכוני באשישות וגו' כי חולת אהבה אני, ברח החסיד מהחדר כי לא הי' יכול לשאת האש הגדולה והנורא, ורצ"ה התחזק ואמר יהי' עלי מה הנני מוסר נפשי לה' באהבה לשמוע דברי אלקים חיים, עד שאמר הר"ב הכתוב כי עזה כמות אהבה וגו' רשפיה רשפי אש שלהבה י–ה, אז מפני גודל ההתלהבות והשתוקקות כמעט נתבטל במציאות וכמעט יצאה נפשו, וסיים הרה"ק מזידיטשוב, אבל ב"ה עזר לי הקב"ה שהתחזקתי עד סוף שיר השירים, וכל פעם שאני נופל בעבודתי מזכיר אני את אותו הרגעים ובזה אני מתחזק, ידוע שפ"א הי' ר"ב אצל המגיד ממעזריטש זי"ע, המגיד הי' ישן בחדרו, ור"ב הי' שם בהחדר החיצון והתחיל לומר שיר השירים, שלח המגיד לר"ב שיפסיק לומר שיר השירים שכל הפמליא של מעלה באים לראות איך שהוא אומר שיר השירים וזה מפריע לו לישון.

גבורה שבחסד

ידוע שר"ב הי' מסטרא דגבורה, ונהג עצמו בקפדנות דקדושה כל ימי חייו, ולפעמים התחיל לצעוק קולות על אדם ולפעמים גם חירף וגידף אותו, וידעו כבר שעל מי שהוא צועק או ששורה עליו דינים או פועל לו ישועה, פ"א בא לפניו איש עשיר אחד ור"ב התחיל לצעוק עליו ובזה אותו מאד וצוה שידחפו אותו החוצה, והי' שם הרה"ק רבי אברהם דוב מחמעלניק זצ"ל ואמר לר"ב מה נעשה עם הגמ' המלבין פני חבירו ברבים ופחד לסיים הסיום של המימרא, החזיר ר"ב אליו ואמר לו מה אומר הלמדן המלבין פני חבירו ברבים, מפני אינו מסיים אין לו חלק לעולם הבא, וסיים ר"ב ואמר ראיתי ששורה על האדם קטרוג גדול, הפקרתי את עולם הבא שלי כדי לעשות טובה לבר ישראל, כי בזה שבזיתי אותו בטלתי את הדינים ממנו, פ"א הי' אצלו אחיו הרה"ק בעל "דגל מחנה אפרים" והרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע, וכבדם ביין שרף ושתו לחיים ור"ב בירך הרבי ר' אשר ואמר לו שיבוא משיח, ור' אשר בירך את ר"ב נלך לקראת משיח, והתחיל ר"ב לכעוס על ר' אשר וצעק לו איך תעיז פניך לומר להיפך נגדי, חזור בך, ואחר כך צעק לו עוד פעם חזור בך, ישלוכו אבותיך מקברם, בעל הדגל לא הי' יכול להתאפק ושאל את אחיו מקודם הבנתי דבריך, אבל עתה אינני מבין, מה לך ולאבותיו הקדושים, שאל אותו ר"ב מה הבנת מקודם, ענה לו, אמרת מקודם שיבוא משיח, והכוונה היא בין זכו ובין לא זכו בכל אופן יבוא, והוא אמר לך, נלך לקראת משיח, הכוונה היא שאם נזכה לכך, אבל מה שאמרת בפעם השני' אינני יודע, ענה ר"ב אמת הראשון הבנת טוב, אבל מה שאמרתי אח"כ היא ענין אחר לגמרי, להרבי ר' אשר אין בנים וברכתי אותו שיושע בבן זכר, וכפי שידוע באים האבות לברית (זוה"ק ח"ג רכ.) וברכתי אותו שיבואו אבותיו הקדושים מקברם אליו לברית, וכן הי' ולרבי אשר נולד בן זכר ה"ה בעל ה"בית אהרן" זצ"ל.

אשכבתי' דרבי

ביום י"ח חשון שנת תקע"ב נסתלק ר"ב לגנזי מרומים, מסופר שבשעת הסתלקותו מצאו אצלו את ספר הזוה"ק פתוח באותו דף בו נאמר: (זוהר כרך א (בראשית) פרשת וישב דף קפד עמוד א) אית רוגזא ואית רוגזא, אית רוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך, נטמן בחלקת זקינו הק' הבעשטה"ק, אשר כבר הי' טמון שם אחיו בעל ה"דגל מחנה אפרים", ולאחר זמן נטמן שם גם הרה"ק מאפטא שהי' דר בערוב ימיו במעזיבוש, ליקוטים מדברי תורתו נדפסו בספר "בוצינא דנהורא".

חודש כסלו | הכנה לחנוכה

לקט מדברי קודש כפי צדיקי וקדושי עליון, בעניני קדושת היום וסגולתו

החדשים של ימי החורף מאירים יותר בצירופם בשמי מעלה, והוא ע"ז שבלילות הארוכות שבהן, ישראל עוסקין בתורה בלילה ובאשמורת הבוקר. (הרה"ק מרימינוב זי"ע)

◆◆◆

הגה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימינוב זי"ע היה מכנה את לילות הקיץ בשם "כשר'ע לעכט" (נרות כשרים), משום שכדי להיות ער בלילי חורף היו מדליקים נרות הנעשים מחלב, שהם טריפה, אבל בקיץ הימים ארוכים וא"צ לנרות, ע"כ קראו את אור היום בשם "נרות כשרים". (י"ג אורות)

◆◆◆

אמר הרה"ק רבי הירש מזידיטשוב בעל ה"עטרת צבי" זי"ע, שלילות החורף יש להם קדושת חול המועד, וכאשר האדם עוסק בתורה בלילות החורף הארוכים זוכה להרגיש בהם קדושת חול המועד. (הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע)

◆◆◆

אמר הגה"ק מהר"ש מקאמינקא זי"ע: לאחר סוכות בבוא החורף הגדול, כשנזכרים ומתבוננים שעתה הולך ומתקרב חורף ארוך כזה, ואנו נמצאים בתוקף חשכת הגלות, ואין לנו ימים קדושים ונעלים שנוכל להתחזק בהם ולהתחמם לאורם עד ימי הפסח, אזי רעדה תאחזנו שלא נפול חלילה ברשת העצבות ומכמורת היאוש רח"ל, וצריך רחמים מרובים לעבור ימים אלו בשלום, לכן ריחם עלינו בעל הרחמים והדליק לנו באמצע החורף נר קטן (הכוונה על נרות חנוכה) המזהיר לכאן ולכאן, ומאיר לנו את הדרך בימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאחריו, ונותן לנו כח ותעצומות להחזיק מעמד עד ימי החג. (אוהב שלום)

◆◆◆

כבר במוצאי שמחת תורה היה הרה"ק מצאנז זי"ע מעיין בסידור של משנת חסידים מעניני חנוכה. (דרכי חיים)

◆◆◆

הרה"ח ר' משה'לי קאנער ז"ל היה חסיד צאנז והיה חתן אחותו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ זי"ע בעל צמח צדיק ובמשפחתו רצו שיסע גם פעם לוויזניץ אל דודו אלא דלא יצא לו זמן מתי לנסוע לשם כי תמיד היה נמצא בצאנז, ובפרט בימים טובים, וכן כמעט רוב השנה ישב בצאנז, פעם אחת יצא לו איזה הזדמנות ליסע ונסע לוויזניץ והרה"ק שאל אותו על צאנז, מה יש לו לספר מצאנז, אבל הוא לא השיב כלום, ואמר ר"מ קאנער, שבדרך כלל אפילו על שבת אחד בצאנז הוא היה יכול לספר לילות שלמים, אך כאן ששאל אותו בכללות מה יש לו לספר מצאנז לא ידע ממה להתחיל לספר לו, ורק כשאמר לו אחר כך ממה לספר לו אז מיד סיפר לו כדלהלן, ושאל אותו הרה"ק היכן היית בראש השנה, ואמר בצאנז, יום הכיפורים – בצאנז, רוב השנה – בצאנז, ואמר לו הרה"ק א"כ תספר לי על חנוכה, וסיפר לו ר' משה שאצל מרן הק' מצאנז זי"ע מיד ממוצאי סוכות היה מתחיל להתכונן לחנוכה, והיה מדבר על חנוכה, ולומד את כל הגמרות וההלכות וספרי קדמונים וקבלה וספרי חסידות על חנוכה, וכשהגיע להדלקת הנרות לאחר שדיבר כל כך מחנוכה ועשה כל כך הרבה הכנות על חנוכה היה יושב שש שעות ליד הנרות, כל סיפר להרה"ק ר' מנחם מענדל מוויזניץ זי"ע ואמר לו הרה"ק אתה חושב שכזה רבי כמו שאתה ראית לא היה עוד, הנה אצל חותני הרה"ק מרוזין זי"ע היה המנהג שכל יום היו צריכים לספר לו סיפור על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ויום אחד סיפר לו אחד סיפור מהרה"ק מבארדיטשוב בדיוק כמו שאתה מספר על הרה"ק מצאנז, שגם הוא למד והכין עצמו כל כך על חנוכה, רק הבדל אחד יש שהרה"ק מבארדיטשוב ישב שישש שבע שעות ליד הנרות, שעה יותר מהרה"ק מצאנז (דברי תורה)

◆◆◆

בשלושים יום שקודם לחנוכה היה בעל אמרי יוסף זי"ע מפריש בכל יום איזה סכום לחלק בחנוכה. (חקל יצחק)

◆◆◆

כפי שהאדם עושה הכנה מקודם חנוכה לקבל הקדושה המתגלה עתה כה, וכפיהו יהיה השראת השכינה הקדושה עליו, וזהו חנ"ו כ"ה שחניית והשראת השכינה הקדושה שנקראת כה, יהיה לערך ההכנה של האדם וכה תהיה השראת השכינה עליו אם מעט ואם הרבה. (באר משה)

◆◆◆

קהל יטב לב
דסאטמאר

נתייסד ע"י כ"ק רבינו הקדוש"ם מוצ"ק

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

בשנת תרפ"ח נתחדש ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ביהמ"ד הגדול 26 Clapton Common | ביהמ"ד ויואל בישה 67 Heathland Road | ביהמ"ד דבני יואל 45 Grovelands Road | ביהמ"ד פרך משה 75 Cazenove Road

26 Clapton Common, London E5 9BA Tel: 020-8880 8930

ישמח משה
במתנת חלקו

מקרב לבבינו פנימה נדה ונריע, מפרסמין עושי מצוה להודיע, ישמח משה במתנת חלקו להעלות על נס
שבח יקר וגדולה לרנן, למע"כ יחידינו הרבני הנכבד להודות ולהלל, אשר במעשיו הטובים מופלג
הוא הגבר עושה ומעשה למען קהלתינו, לכן שבח יקר וגדולה לו יתנו, כשמן הטוב שמעדנין
אומר ועושה בכל מידי לכל קדשי תפארת קהלתינו ברוב פאר והדר, למען "היכל התורה" יגדיל תורה ויאדיר
רב פעלים לחרמת קרנינו במדה גדושה, ועומד לימין צדיק כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
דו פתוח לרווחה בצדקת פורנו, רחים ומוקיר רבנן ותלמידיהון בכל כחו ואונו, בלב ונפש
הדי לו ברכו שמו בנעימים, האי איש חי ורב פעלים, המפורסם בפעולותיו בתוך עדת מי מנה כל הקהל

הרבני הנדיב הנכבד המפואר

הרה"ח מוה"ר

משה אריי פרינד

שליט"א

סגן ראש הקהל

ורוח החיים דקהלתינו הק'

לרגל השמחה השרוייה במעונו

בנישואי נכדתו הכלה תחי' למזל טוב

בת לכבוד יקירו הרב יואל פריינד שליט"א

ראש כולל בוקר צפרא דשבתא ב"ב

עב"ג החתן המופלג בתורה ויראת שמיים

כמר **ישראל אלימלך** נ"י

בן הרב **שמעון ראטה** הי"ד

מרום ברכה, ישמח מש"ה ככה, במעשיו הצלחה, רווח ששון והנחה, ורזומה שמו יחדי
ה הגומל חסדים, ישפע ברננים, לטב בשיבה דשנים, בנים ובני בנים כשתולי זיתים, נחת ועוג
לוות רב נחת, הברכה אחת, כגפן פורחת, ואמת המים עוברת תחת, ונהדר בפאר וכבו
ושר ועושר, ה"ר שיהי' שעת הכושר, והדורים אושר, בשערי ישר, בסייעתא דשמ
ללי שפע בעידן האי, וברכות עד בלי די, הני תלת בני מזוני וחי, בעזרתו יתברך קל ח
רכות יעטה מורה, ולביתכם אורה, כחשיכה כאורה בנהורא מעליא ובבריות גופ
ורה ושמחה ליהודים, ברכות ה' בכל המבנים, להתענג על ה' כל הימים, בגאולה קרוב

הנהלת הקהלה

נלקט מספר "מקראי קודש- לשבת" אוצר נפלא על עניני שבת

לכולי עלמא בשבת נתנה תורה

קריאת התורה (ב)

שעת הקריאה ◇ מי שברך ◇ קריאת שם לבת ◇ פרשת השבוע ◇ שבת חזק ◇ הגבהה ◇ הפטרה

שעת הקריאה

בכח שבועה זו נתן הקב"ה התורה לבנ"י שכל אחד נשבע ועומד בהר סיני שיצאה נשמתן במתן תורה ונחקק בנפשותם דביקות הבורא כמ"ש וחיי עולם נטע שלא יוכל להיות נכבה לעולם, ובשבת ניתנה תורה ומתעורר זה הכח והשבועה, וזה קריאת התורה בשבת.

(שפת אמת – פרשת וירא שנת תרסא)

כל ענין הפרשה חוזר וניעור בקריאת התורה

כתיב 'משה ידבר והאלקים יעננו בקול' אמרו חכז"ל (זוה"ק פ' פנחס דף רלב:) שהשכינה מדברת מתוך גרונו של משה, ומבואר בספה"ק דכששומעין קריאת עשרת הדברות מפי הש"ץ צריך לחשוב ולדמות כאילו שומע עכשיו קול השי"ת מתוך גרונו של הבעל קורא, וקריאת עשרת הדברות יהא נחשב כאילו השי"ת מצווה לנו עתה מחדש על קבלת התורה והמצות, בבחי' 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'.

וידוע המעשה שפע"א הי' הגה"ק משינאווא זלה"ה אצל אביו מרן הגה"ק בעל דברי חיים זלה"ה על שבת פ' יתרו, ובעת שקרא הדברי חיים את העשרת הדברות זכה מרן משינאווא לראות ולהרגיש את הקולות וברקים כמו במתן תורה, וחשב אז בדעתו דאם זכה לראות כן בפ' יתרו הרי בודאי יזכה בחג השבועות לראות יותר ויותר, אך למעשה לא הי' כן.

והביאור איתא בשם צדיקים זי"ע עפ"י הידוע מספר יצירה דכל ענין יש בחי' עולם שנה ונפש, והבחינה השלישי בנפש האדם הוא כאשר לומדים למשל פרשת יתרו אז הקריאה מעורר הזמן ויורד ומתגלה עוה"פ אור מתן תורה בנפש האדם הקורא בתורה והבעל קורא הוא הצינור המוריד ההשפעה לבני ישראל בבחינת 'משה ידבר והאלקים יעננו בקול' ואיתא באמרי יוסף פ' יתרו עה"פ והר סיני עשן כולו (עש"ן ר"ת עולם שנה נפש) שבחינת 'נפש' גדולה מן השנים היתרים עולם ושנה, ואמרו דזהו הטעם שהרה"ק משינאווא הרגיש בפ' יתרו יותר מבחג השבועות כי בחג השבועות יורדת השפעת נתינת התורה בבחינת שנה, אבל בפ' יתרו יורדת האור בבחינת נפש שזה מדריגה יותר גדולה.

(או נדברו)

וע"י קריאת התורה זוכים להחזיק הארת הימים

צריך שתדע, שמן התיקונים הגדולים שסדרו הנביאים לישראל היה ענין הקריאה בתורה וכו', כי הנה ספר התורה הוא כלל מה שנמסר לנו ממנו יתברך להיותנו הוגים בו, שעי"ז תימשך לנו הארתו. והנה לקבל הארה זו בתמידות, תקנו שנהיה הוגים בו במקהלותינו בתמידות על הסדר וכו', והנה על ידי הקריאה התמידית הזאת, מתמיד בנו אור הקדושה הזאת. וגם בזמנים המיוחדים כפי ענינם, ראוי שנקרא הפרשיות הנוגעות לענינים ההם, להחזיק הארת הימים על ידי כח התורה, שהוא הכח היותר חזק שיש לנו.

(דרך ה' להרמח"ל – ח"ד פ"ח אות ו)

בקריאת התורה נשפע התורה לכל השבוע

אמרו חז"ל הק' 'בשב"ק נתנה תורה', שעיקר העבודה של קריאת התורה, ושנים מקרא ואחד תרגום, וע' פנים לתורה, הוא התורה שבעל פה שהשי"ת מגלה לנו, שבכל שנה מאיר השי"ת לכל אחד, לימודים הנלמדים מהפרשה, הן מה שזוכים לשמוע, והן מה שזוכים לראות בספרים הק', והן מה שהשי"ת מאיר לאדם עצמו הארות חדשות בפרשה, הן לעצמו, והן לחבריו מסביביו, והן לבני ביתו, כל חד לפום דרגא דיליה, וכל זה נכלל בע' פנים לתורה, וזלה"ק של ר' צדוק זי"ע, (פרי צדיק פ' בראשית אות ד') הזמן להרגיש הטעם המהודש בתורה, שהוא תורה שבעל פה, הוא בשב"ק, וקוראין הפרשיות בשב"ק, שיש בו התגלות התיקון לזכות

בס"ד

ערש"ק ויצא
תשפ"ד לפ"ק

כי אורך ימים ושנות חיי"ם

מעומק לבינו, נרים ונישא קולינו, להביע מיטב ברכותינו ואיחולינו, ברון שיר ושב**ח**
ותהי נא ברכותינו לראש עטרת, לשם ולתפארת, קדם מע"כ ידידינו וידיד נפש כל ח**י**
סל מלא ברכות נגיש לו, עתה כשהשמחה במעונו, ברב ברכות ושובע שמחות עד בלי ד**י**
דיו אילו ימי לא נוכל לתאר את גודל התמסרותו הנאמנה לטובת מוסדותינו הקדושי**ם**
ותהי ידיו אמונה, בדעת וברוב תבונה, חיי"ם שיש בו כל מידה נכונה, האי גברא יקיר**א**
תודתינו שגורה אליו מיום התחדשות מוסדותינו, על בואו בעזרתינו, על כל צעד ושע**ל**
ידיו רב לו במעשי צדקה וחסד, בכל עת תמיד, על כל יודעיו ומכיריו אהוב כאח ורי**ע**
טוב עין הוא יבורך, אציל הנפש ועדין הרוח, מעוטר במידות נעלות המסולאים בפ**ז**
לעד תעמוד צדקתו, בשכר טוב פעולתו, ה"ה ידידינו היקר והמפואר, יפה פרי תוא**ר**

מוה"ר חיים אלעזר קליין הי"ו

רואה חשבון וחבר הנהלה של מוסדותינו הק' באייראפע

לרגל תת ה' שמחה במעונו, רוממות קל בגרונו, קול ששון וצהלה בארמונו,

בהולדת נכדו

אצל חתנו כבנו האברך החשוב והמפואר
הר"ר **יוסף פלאהר** הי"ו

מעומק לבבינו, נברך ברכותינו, קדם ידידינו אשר בחסות צדקותיו ופעולותיו נתנוס**ס**
זכות מעשיכם, ישלם ה' כפעליכם, ותהי שלימה משכורתכם, חדו השתא בהאי שעת**א**
לעד יעמוד צדקתו וזכות פעליו הכבירים למען מוסדותינו הקדושים בעזרת אלקא דקשו**ט**
טוב וחסד ירדפום כל ימי חייהם מתוך עושר ואושר תורה וגדולה בבת אחת לדור דורי**ם**
ועוד רבות בשנים יזכו לראות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח בכל אשר יפנו בתדיר**א**
ברך ה' חילם ופועל ידם תרצה, ובמהרה נזכה לביאת משיחינו, ובראשינו צדיק כתמ"**ר**

המברכים למען שמו באהבה ובהערכה, אסירי התודה והברכה
הנהלת מוסדות יטב לב באה"ק
סניף אייראפע

לאור תורה שבעל פה מטלא דעתיקא, להרגיש הטעם בדברי תורה, שהוא עיקר תורה שבעל פה.

(שיחות התחזקות - פ' בראשית עמוד תיט)

בעת שאנו קורין בדברי תורה, אנו ממשיכים את ההשפעה הנשרש באותן הד"ת, כי קריית ישראל בתורה אינו כסיפור מעשה ח"ו, רק שאנו עוסקים בעסק ההוא בעצמו שהי' אז, לכן גם ההשפעה שהי' בשעת מ"ת נשפע גם כן בעת קריית המ"ת, כי המה חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים.

(אמרי אמת, לובלין - פרשת יתרו תרכה ליל שבת)

קריאת התורה לשמה

אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל כששומעים קריאת התורה בכוונה, אזי מקיימים לימוד התורה לשמה.

(אוצר ישראל – עמוד שצו אות א)

כפי שאדם זוכה לנשמה ולהארת הנשמה. כך זוכה לתורה. ולכן איתא בשב"ק יעשה כולו תורה כי הוא יומא דנשמתין ולאו דגופא. ונשמה יתירה היורדת בשב"ק נפתח ע"י שער התורה בשב"ק. ומקריאת התורה בשב"ק מוכח שיש התגלות התורה בשב"ק, ובאמת שכפי העסק בתורה זוכין להתגלות הנשמה וכו'. ובקבלת התורה הוכנו כל אלה המקומות, ובשב"ק שמתעלין נפשות בנ"י אל השורש זוכין לתורה, לכן מתפללין בתפילת שבת 'ותן חלקינו בתורתך', והכל תלוי כפי היגיעה בימי המעשה להיות הכנת כל הימים רק לשבת. ויתכן לומר כמ"ש חיו נכונים ליום השלישי. כמו כן כל הג' ימים דקמי שבתא הם להיות מוכן לקבלת התורה בשב"ק. והג' ימים דבתר שבתא להכנים הארת השבת בכל המעשים שבחול.

(שפת אמת - פרשת יתרו שנת תרנ)

ואיתא במד' ב' אלפים קדמה תורה לעולם דכ' ואהי' אצלו אמון כו'. ב' ימים. ואלף שנים בעיניך כיום אתמול ע"ש.

שבת בשבתו

ענייני שבת קודש בפרשת השבוע

בשבת עולים כל התפילות של כל ימות השבוע

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ר"ל דהנה ידוע הוא ששבת קודש נקרא 'באר שבע' שהוא יום השביעי, וכן **אז הוא עיקר הבאר שנובעים בני ישראל הקדושים בעבודתם להקב"ה באמת לבבם**, כי כל ימי החול אין בהם כל כך פנאי לעבוד עבודה האמיתי מגודל טרחתם לצורכי פרנסת אנשי ביתם כל אחד כפי מדריגתו, וכן כל שאר מניעות שיש בחול יותר משבת קודש כנודע, ועוד בימי החול יש התגברות הרע יותר משבת קודש וכיוצא בו, כנודע למשכיל דקדושה. וכן ביום שבת קודש יש בהירות דקדושה יותר מבימי החול, והוא כי **בחול כל התפלות ישראל מתעכבים לעלות לפני הקב"ה לבחון אותם עד יום השבת, שאז מביא מלאך מט"ט הדקות רוחניות של תפלת ישראל משבת זו, וכן מכל ששת ימי המעשה, ותפלות של ימי החול עולין ונכללין ביחד עם תפלות של שבת ההוא כו'**, ואז דייקא הקב"ה שהוא בוחן לבות וכליות הוא בוחן אותם, מי ואיזה תפלה היא ראוי' להיות מיכלא דמלכא כדאיתא (פרי עץ חיים) ע"ש והבן. לזה כתיב **'ויצא יעקב מבאר שבע'**, היינו במוצאי שבת קודש, שיוצא מיום שבת קודש ונכנס לימי החול שזהו **'וילך חרנה'** שהם **ששת ימי המעשה** וכו'. (א"ה, אשר הלך בהם משפע הארת שב"ק ד'כל שתין יומין מיניה מתברכין').

(בן ביתי)

ובשבת יש התגלות מאותן ב' הימים והשבת נותן חכמה ובינה לבנ"י לכל ימי המעשה. לכן יש קריאת התורה בשבת שמתגלה בו אור התורה, וכן דרשו חז"ל היום א' בקולו תשמעו על שב"ק, שיכולין לשמוע בו קול תורה.

(שפת אמת - פרשת בראשית שנת תרמה)

תכלית קריאת התורה, לידע התורה ומצוותיה

וידועים דברי החינוך בהקדמתו, בתכלית ענין קריאת התורה, והחיוב לומר הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, על פי דברי הגמ' בבבא קמא, שתכלית קריאת התורה היא, לעורר לב האדם על דברי תורה והמצוות בכל שבוע ושבוע, עד שיגמרו כל הספר, וכתב הים של שלמה, זי"ע, שצריך כל אחד להיות בקי בכל התורה כולה, ואמנם יש כמה וכמה מדרגות בידיעת כל התורה, וכמו שאיתא מהיסוד ושורש העבודה, ומהמהר"ל, ועוד צדיקים, זי"ע, אכן איתא מר' מרדכי'לה נדבורנער, זי"ע, שהשיעור הפחות הוא, שלכל הפחות כשישאלו לאדם על תיבה אחת בתורה היכן היא כתובה, שידע לענות מאיזה פסוק ומאיזה פרשה היא, וזהו הידיעה הפחותה שצריך האדם שיהיה לו בידיעת התורה, ועל ידי כן מתמלא האדם באמונה, ובטחון, קדושה וטהרה, והרי זה מסייע בעדו שישאר עם כל חיותו, כל ימי חייו, ובפנימיות הדברים איתא, שכאשר האדם לומד כל ימי חייו את התורה הק', הרי הוא נשאר כסדר עם התחדשות, כמו ילד קטן המתחיל עכשיו ללמוד תורה, וזה שייך גם ברוחניות וגם בגשמיות.

ומבאר החינוך, שתכלית מה שאמרו חז"ל 'לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור', הוא, כדי שישכיל בדברים יותר בקרותו אותו בביתו, והביאור בזה הוא, שכשהאדם שומע קריאת התורה בבית המדרש, הרי כאשר הוא מבקש להתבונן בדברים, אין הוא יכול לעצור את הבעל קורא בקריאתו כדי שיוכל להתעורר בדברים, אבל כשהאדם

כוס תנחומין

מתוך ידידות כנה והשתתפות בצער, כסא דנחמתא נשגר, קדם ידידינו האי גברא יקירא, אר"י שבחבורה, נודע לעוז ולתפארה, מסור בלו"נ למעניני, תומך נלהב לטובת מוסדותינו, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנהוראַ נפישא, במיוחד הוזיל זהב מכיסו למען הרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, נטל חלק בראש בבנין בית חינוך לבנות במידה מרובה גדושה

הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר זלמן לייב קאפפעל הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בקרית יואל יע"א

ואתו עמו כל המשפחה הנכבדה כאו"א בשמו השוב יבורך

המתאבלים מרה על פטירת אמו החשובה ע"ה

תנחומינו הנאמנים ישעשעו נפשכם, המקום ינחם אתכם, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם, ששון ושמחה ישיגוכם, ונסו יגון ואנחה מכל גבולכם, ומעתה ועד עולם אך טוב וחסד ירדפוכם, כל ימי חייכם, ובפעולותיכם הכבירים והמפורסמים, תמיצאו ניחומים, ויושר תליץ בעדכם בגנזי מרומים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר במהרה בקרב הימים.

החותמים בנטפי תנחומין

וועד קרן הבנין

להקמת בית חינוך לבנות בני ברק יצ"ו

נמצא בביתו, הרי הוא יכול לעבור הסדרה במתינות, כדי שיוכל להתעורר בדברים כראוי.

(שיחות התחזקות - עש"ק בראשית עמוד תכא)

הקדיש של אחר קריאת התורה, אינו שייך לאבלים, רק עבור נשמות שאין להם גואל.

(ברכת אהרן, קארלין – עמוד קכא)

מי שברך

נוהגין שהש"ץ אומר מי שבירך להעולה, ויש מקומות שעושין מי שבירך גם לראש הכנסת ופרנסים. ויש מאריכין לעשות מי שבירך לאנשים מיודעיו של העולה ע"פ צויו, וראוי לקצר בזה משום כבוד התורה וטורח צבור, אם לא שמגיע מחמת זה הנאה לקופה של צרקה, שאז מן הסתם הצבור מרוצים וכבוד התורה מתרבה שעל ירה מתרומם מעשה הצדקה.

(שערי אפרים - שער ד סכ"ד)

להזכיר רפואת הגוף קודם רפואת הנפש

שבת היא מלזעוק (שבת יב.) הנה בנוסח התפלה נתקן רפואת הנפש ורפואת הגוף, והוגד לי בשם הרב הצדיק מזידיטשוב ז"ל שאמר שראוי להקדים רפואת הגוף, שאם הגוף אינו בשלימות לא יוכל לעבוד השי"ת ב"ה.

(דברי שאול - שבת דף יב ע"א)

רפואה קרובה לבוא

דבר נאה בשם הגאון החיד"א ז"ל, על המבואר שבשבת אומרים להחולה, 'שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא', שהפירוש הוא, דהנה בשבת קודש אין יכולים להתפלל על החולה, באשר אין מתפללים ח"י ברכות בעמידה, והנה לפי זה החולה מפסיד בשבת קודש שאין מתפללים על רפואתו.

אמנם כן, האר"י ז"ל כותב שבשבת קודש בברכה הב' דעמידה באמרו 'סומך נופלים ורופא חולים' יתפלל אז במחשבתו על רפואת החולה, והנה כי כן בחול צריך החולה להמתין עד יגיע המתפלל עליו לברכת רפאינו, שהיא ברכה ח' בשמו"ע, ובשבת קודש על ידי שאסור להתפלל בפה עליו, כבר מתפלל במחשבה עליו בברכה ב', וזה שבת היא מלזעוק, באשר על ידי הש"ק אינו רשאי לזעוק בפה לרפואת החולה, אלא במחשבה בברכה שניה מתפלל עליו, על ידי זה רפואה קרובה לבוא, כי כבר בברכה ב' מתפלל עליו, ודו"ק.

(אלף כתב - אות קל)

קריאת שם לבת

שמענו שהקפיד מאד לא לקרוא שם לבת ישראל בהולדתה, לא בימות החול ואף לא ביו"ט, כי אם בשבת קודש דוקא. והגיד משמו של הרב הגה"ק מראפשיץ ז"ל, כי אם נולדה בערב שב"ק ימתין בקריאת השם עד לשבת שניה.

(פי צדיק - מימרא טו)

להמתין על שבת בקריאת השם גם לבת

שמעתי מפה קדשו של הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסוד זי"ע, רמז לדבר מה שהקפידו הרבה מרבותינו הגאונים הקדושים זי"ע שלא ליתן שם לנקבה כי אם ביום שבת, ואפילו נולדה ביום א' ממתינים השם עד שבת קודש.

והגיד טעם בשם הגה"ק רבינו בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע שאמר, דהנה אצל הזכר ע"י מילת ערלתו מכניסים אותו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. ויש טעם במדרש למה מילה דוקא בשמיני, כדי שיעבור עליו שבת ויקבל את פני מטרוניתא. וכאשר אצל הנקבה הכנסתה לברית נעשה ע"י קריאת שמה בישראל, על כן צריך ג"כ שיהי' ביום השבת, ומטעם הנ"ל שתקבל פני המטרוניתא.

ובזה פי' שרמזה התוה"ק שמות בני ישראל, היינו נתינת השם שיקרא שמו בישראל, מרמז בר"ת וס"ת שבת, כלומר שצריך להיות בשבת. ומרמז בני ישראל הבאים, ר"ת וס"ת מילה, וכמו שיש במילה ג"כ טעם לשמונה כדי שיעבור עליו שבת, ג"כ מטעם הנ"ל.

(גדולת יהושע - ח"א שיחות קודש אות ג)

אליהו הנביא בא בעת קריאת שם לבת

ראיתי בכתבי אאמו"ר הרה"צ זצוק"ל שמביא בשם אא"ז הק' שר השלום מבעלזא זי"ע, דגם לקריאת שם של בת בא אליהו הנביא כמו שאיתא בזוה"ק (פרשת ויגש דף רט:) דאליהו בא לברית מילה, כן הוא בא גם לקריאת שם לבת, ורמז זה בפסוק (בראשית ב' י"ט) ו'כל א'שר י'קרא ל'ו ה'אדם ראשי תיבות אליהו.

ובדרך אגב מביא גם אאמו"ר זצ"ל בשם אא"ז הק' הישמח משה זיע"א מאויהעל, דאליהו בא גם לשמחת פדיון הבן, ורמז לדבר בפרשת בא (יג, ב) במצות פדיון הבן, קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה ל"י הו"א אותיות אליהו, ולרמז שאליהו בא לפדיון הבן. [עי' בשפת אמת ברעזאן פ' בראשית ד"ה וכל].

(דברי נפתלי - פ' בראשית בד"ה וכל אשר)

אם הוא חיוב לעלות לתורה

העולה לקרוא שם בישראל לבת, לא נזכר בשום מקום שיהיה חיוב, ואדרבה משמע להדיא במחצית השקל דהיולדות בת אינו חיוב כלל, ואולי משום דאפשר לקרוא שם לבתו אף שלא יעלה לתורה, וכן יש לדקדק קצת מלשון הדרישה ביו"ד (סי' שפ, סק"ב) שכתב דמה שנוהגין בשמלוין החתן ביציאתו מבית הכנסת, ויש גם כן תינוקות לקרא לה

מוסדות יטב לב
לרבינו זיאטי
מסאטמאר
נחיתו ע"י ב"ק מרן רבי"ק בעל דברי יואל זי"ע
בהשגחת ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עיה"ק ירושלים תובב"א
כי שם צוה ה'
את הברכה חיי"ם
באותות כבוד, בהדר והוד, ישמחו ורננו ידידים, בשבח וסילודים,
מהדרי ציון קודש וירושלים עיר קדשינו, ברכות לרוב יאמר
מעומק לבינו, להריק שפעת ברכותינו ואיחולינו, קדם מע"כ
ידידינו, האי גברא יקר שביקרים, יום ולילה לא ישבות בפעליו
האדירים, עושה ומעשה לטובת מוסדות יטב לב בכפליים,
ובכיוהד לעמוד ליצין מוסדותינו פעיה"ק ירושלים, ה"ח בש"ת
מוה"ר
חיים אלעזר קליין
הי"ו
חבר הנהלת ורואה חשבון מוסדות יטב לב סניף לאנדאן
לרגל השמחה השורה בביתו
הולדת נכדו שיחי' למז"ט
כה' יתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי ד'
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אשר ועשר וכ"ט
סל מלא ברכות, מגני צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולטב
דעניים ורעגנים, שנים נעימים, בשבר פעליו ומעשיו לטובת הכלל
ויהי לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתוב
הבנה ותבונן עד קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון וירושלים
הכו"ח בברכת ציון וירושלים
בשם הנהלת המוסדות
בעיה"ק ירושלים תובב"א

שם כנהוג, הולכין עם החתן וכלה אצל התינוקות ומשם הולכין עמהם לבית החתן, והוא משום דקריאת שם לבנות במקום קריאת שם דזכר בשעת מילה, וכמו שמילה קודם לחתן כמו כן קריאת שם לבת קודם לחתן, עיי"ש. משמע דקריאת השם אינו בבית הכנסת אלא בבית התינוקות, אבל כבר נהגו ישראל לעלות לתורה כשקורין שם לבת.

(מנהג ישראל תורה - סי' רפב אות ב)

קורין השם אצל התורה דשכינה שרויה שם

הקב"ה מזמין אותו בפי אביו ואמו שיקראו לו שם זה, ולכן ר' מאיר ור' יהודה היו בודקין בשמא, ואחז"ל (תהלים מו, ט) אשר שם שַׁמות בארץ, אל תקרי שַׁמות, אלא שֵׁמות. ונמצא השם שקורין אותו אביו ואמו הוא השם של הנשמה הקדושה עכ"ל ספר הגלגולים, ואפשר דמהאי טעמא נוהגין לקרות בשם כשעולה לתורה, דהשכינה אצל התורה כמ"ש רוקח הובא בב"י (או"ח סי' תרכא).

(שו"ת תשורת שי - ח"א סי' קמט)

לפי שבקריאת שבת ממשיך הנפש חיה

ובטעם מנהג העולם שממתינים על שבת, שהיא גם מנהג סיגוט כנ"ל, יסודתו גם כן בקודש, לפי הנראה לענ"ד שהוא הכל מטעמא חדא, דבקריאת שבת ממשיך הנפש חי' כנ"ל.

ובזה ראיתי בספר טעמי המנהגים (חלק שלישי, ענייני מילה), שהביא מספר המאור וז"ל שמעתי שאפילו בעת שקורא שם לבתו הנולדה, הוא קצת מצוה לשמוח ולעשות סעודה, כי בא נשמה קדושה מעולם העליון, כי הנשמה בא בעת קריאת השם, כי נפש חי' הוא שמו, לכן בני עליה הידועין בזה, עושין מועד ויו"ט בשיר ושבח והלל, בעת שהיו קורין שם לאנשיהם, אפילו בבת, שלא היו שָׁם אלא קריאת שֵׁם לבד, וזה, קרואי מועד אנשי שם עכת"ד, ולכן באשר בימי החול טרודים על המחיה ועל הכלכלה, עי' רמ"א (סי' קמח), ואי אפשר לקבוע סעודה, בשיר ובשבח והלל, על כן כדי לעשות מצוה מן המובחר, ממתינים עד שבת קודש.

(שו"ת מנחת יצחק - ח"ד סי' קז)

מדוע נמתין אפילו יום אחד

מי שנולד לו בת למזל טוב באמצע השבוע, צוה הרה"ק המנח"א ממונקאטש זצוק"ל, לקרוא לה שם תיכף בעת קריאת ספר תורה הסמוך והראשון, ואין להמתין על שבת קודש כמו שמבואר בזה ממר אביו הגה"ק בספרו תפארת בנים עה"ת (בסופו סי' ה) בשם הגה"ק בעל בני יששכר ז"ל, באמרו בשלמא כשנולד בן ציותה התורה להמתין שמונה ימים למולו ואז יקראו לו שמו, אמנם בנקבה מדוע נמתין אפילו יום אחד מבלי לקרוא שם בישראל, כי את אשר נקרא לו נפש חי' הוא שמו וממשיך קדושת ישראל על הילד, ואיך יאחרו מיום קריאת התורה הראשון.

(דרכי חיים ושלום - אות ריט)

מנהג ישראל לקרות שם בישראל, לזכר ביום הברית, ולנקבה בשבת הראשון ללדתה, י"ל הטעם כי קריאת השם בישראל מורה על עצם השלמת הנפש, ועיקר השלמת הנפש נעשה בשבת.

(אמרי אמת, לובלין - פרשת בהעלותך תרכה סעודה שניה)

בא הנשמה בשבת קודש

שמעתי מאדמו"ר הרה"ק מרן ר' יחזקאל משינאווי זצ"ל, שהקפיד שלא לקרוא שם לבת הנולדה בימי החול רק בשבת, ואמר הטעם דלבן זכר בא הנשמה הקדושה בעת המילה במצוה ראשונה, ולנקבה בא הנשמה בשבת קודש, ואמר שכן קיבל מרבותיו.

(בן עוזיאל, בעלקאן תרצד - פרשת שמות עה"פ ואלה שמות)

ימתין על שבת קודש

שמעתי עוד בילדותי בשם הרה"ק אדמו"ר זי"ע משינאווע, שהקפיד מאד בקריאת שם הבת בחול, רק להמתין על שבת קודש, כי אמר אין לשם שום שורש למעלה רק כשניתן בשבת קודש, דדוקא בזכר שקורין השם ביום מילתו, והוא יום טוב שלו ודם מילתו נחשב כקרבן שפיר דמי, אבל על שם הבת ימתין על שבת קודש.

(זקן אהרן, קראקא תרין - פרשת יתרו עה"פ ואת שני בניה)

רמז לקריאת שם הבת הנולדת לקרות שמה בישראל דווקא בשבת קודש ולא בימות החול ואפילו הנולדת קודם שבת, כי בתחילה כתיב ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא (שמות טז, טו), ופרש"י מן הוא הכנת המזון, כי לא ידעו מה הוא שיקראוהו בשמו, ולאחר מכן כתיב וישבתו העם ביום השביעי ויקראו בית ישראל את שמו מן, כי רק לאחר ששבתו זכו לקרוא לו השם האמיתי.

ומה שקורין שם לבן הנולד דוקא בברית מילה ולא לפני כן, כי לבן יש שם בשמים מקודם כדאיתא בגמ' (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, וצריכים להוודע שמו אשר יש לו בשמים, ולכן בכדי להוודע השם ממתינין בקריאת השם עד הברית מילה שבזכות גודל המצוה יהא נגלה לנו שמו. מה שאין כן הבת אין לה שם בשמים, וצריכים לחדש ולקבוע לה שם, ויש עצה לקרוא לה השם בשבת קודש, שבזכות השבת יקבע שמה הראוי והנכון.

(אמרי הרי"מ – מע' שבת דף עא ע"ב)

פרשת השבוע

איתא בזוהר שכל סדרא היא מנהגת את כל השבוע.

(אמרי פנחס - פרשת אחרי)

הרה"ק רבי אשר הזקן מסטאלין זי"ע אמר: למה נקרא סדרה, שמסדר לכל אותו השבוע.

(בית אהרן, קארלין - דף קמג טור ד)

הסדרא שבכל שבוע מנהגת כל השבוע, כי כל ימות השבוע מקבלין חיות מהנקודה שמאירה בהם על ידי קריאת אותו הסדרא. כי כפי הנקודה שצריכין לקבל באותו השבוע, כן היא הסדרא שהולכת באותו השבוע.

ובזה מבאר את דברי רבו הרה"ק (בליקוטי מוהר"ן ח"א סי' לד) זי"ע שאמר שצריך כל אחד "לקשר את עצמו להנקודה השייך ללבו בעת הזאת", וזה נעשה ע"י שעוסק בלימוד הפרשה של אותו השבוע, כי כל ימות השבוע מקבלין חיות מהנקודה שמאירה דהם ע"י קריאת אותו הסדרא.

(ליקוטי הלכות, ברסלב - או"ח נשיאת כפים ה"ה אות כז)

כל שבת בחינה מיוחדת כפי הפרשה

והיה מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני וגו' (ישעיה סו, כג). ירצה כי כל חדש וחדש אינו דומה לחבירו, כי כל חדש מי"ב חדשים בשנה יש לו צירוף מיוחד המורה על מדה אחרת מזולתו כידוע מפי ספרים הק', וכן כל שבת ושבת יש לו בחינה מיוחדת כפי הוראתו הפרשה שקורין בו, ובכל חדש בחדשו דייקא ומידי שבת בשבתו דייקא בבחינתו, יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה', ללמוד לאחוז באותו מדה שהחדש מורה עליו כפי צרופו.

(רב טוב - פרשת וארא)

ע"י הכונה טהורה בקריאה מהפכין הכל לטובה

בענין פר' בלק ידועים דברי הגה"ק מוהר"ר ר"ר מ"מ מרימנאוב זי"ע שאמר שעיקר תוקף הברכות הוא מה שהבעל קורא קורא באהבה ובאמונה שלימה, כי דברי בלעם אף שהקב"ה הכריחו לברך ולא לקלל, אעפ"כ לא היו פיו ולבו שוין, ודובר שקרים לא יכון לנגד עיניו ית"ש, ובכן הקורא – והשומע כעונה, יכוונו לקראת הדברים, ובחזקו בלבותיהם כמשפט הראוי.

(יפה שיחתן - ח"ב אות רלט)

שבת חזק

בשבת חזק זמן הישועה קרובה לבוא

בשבת קדוש זה זמן הישועה קרובה לבא לאיש שמצפה ומקוה לישועה והצלה זה פעמיים רבות ולא עלתה בידו מכה מאמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית מט, יח) לישועתך קויתי ד', וכו', שיהי' האדם מקוה וחוזר ומקווה יתברך כמארם ז"ל (ברכות לב:) על הפסוק קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד', הוי מקוה וחוזר ומקוה ויש שעה שיתנו לך, ועיקר כח הקיווי הוא בהתחזקות כמו שכתוב קוה אל ד' 'חזק ויאמץ לבך', וזה נעשה ביחוד בשבת קודש שמסיימין כל חומש מחומשי התורה שאומרים כל ישראל חזק חזק ונתחזק.

(שבט מיהודה - פרשת ויחי סעודת ליל שבת שנת תרעב)

חזק חזק ונתחזק. היינו אם אדם יתחזק את עצמו פעם אחר פעם בוודאי יסייעו אותו מן השמים ויחזקו אותו מן השמים וזה 'ונתחזק', דהיינו שנהיה נתחזק מן השמים, כן אמר הה"ק הר"א זצ"ל מטשערנאביל בשם הה"ק ר' זאב מזבאריז זצ"ל.

(תורת המגיד מזלאטשוב - עמוד רכח / ארץ החיים - אות קנא)

הגבה

בהגבהת התורה האר"י ז"ל היה מסתכל היטב באותיות עד שהיה מכירם לקרותם והיה אומר שיהיה נמשך אור גדול אל האדם על ידי הסתכלותו בס"ת מקרוב עד שיכול לקרות האותיות היטב.

(באר היטב - סימן קלד סק"ה)

יראה הכתב ויגיע אליו אור גדול

בשו"ע (סי' קלד ס"ב): מצוה על כל אנשים ונשים לראות הכתב, ע"כ. ובמג"א (סק"ג) מביא בשם הכונות: דכשרואה האותיות עד שיוכל לקרותם מגיע אליו אור גדול. וטוב שיסתכל האדם בתיבה היא אות ראשון שלה, כמו אות ראשון שבשמו (בן איש חי תולדות, אות טז). ושמעתי הטעם שזה מועיל להצלחה.

(כף החיים – סי' קלד סק"ג)

עיקר העליה של הנשמה בשבת שלפניהם

כתב מוהרח"ו בשם רבו (האריה"ק) וז"ל: אמר מורי (האר"י) ז"ל דיש ליתום לומר קדיש בתרא וכו', גם בשבת וראש חודש ויום טוב וכו', ואנכי הצעיר קבלתי לומר קדיש בשבת שלפני השבוע שחל להיות יום מיתת אבי ואמי בה, לפי שעיקר העליה של הנשמות העולמות מדריגה אחר מדריגה הוא בשבת שלפניהן, כמו שכתוב בזוהר הקדוש.

(שלמי צבור, מהרי"י אלגאזי – דף קצ ע"א)

קריאת הפטרה

אנטיוכס הרשע מלך יון גזר על ישראל שלא יקראו בתורה

בשעת השמד גזרו שלא לקרות בתורה, וקראו במקום זה בנביא, ונשאר התקנה במקומה.

(אבודרהם - סדר שחרית של שבת)

והנה אכתוב לך מה היא סבת ההפטורה, כפי מה שמצאתי כתוב, שאנטיוכוס הרשע מלך יון גזר על ישראל שלא יקראו בתורה ברבים, מה עשו ישראל, לקחו פרשה אחת מנביאים שענינה דומה לענין מה שכתוב בפרשה של השבת ההוא, ועתה אף שבטלה הגזירה, המנהג הזה אינו בטל, ועד היום קורין אותן הפרשיות של נביאים אחר קריאת התורה, ונקראה הפטרה לשון הפסקה.

(ספר התשבי, לרבי אליהו בחור בזמן הב"י - ערך פטר עמוד ריב)

הפטורה כמנהג אשכנז ולא כמנהג ספרד

בענין הפטורת שנדפס בחומשים כאן מסיימין הספרדים, פשוט דזה קאי על מנהג הספרדים, אבל על מנהג הפרענקין במדינותם, וכמו שנראה בחומשים הישנים והמדוייקים שנדפס הפטורות כמנהג האיטליאני וכמנהג הספרדיים, היינו שגם במדינותם חלוקים בזה הספרדיים במדינת איטאליא להספרדיים במדינות מערב ותורקיא, אבל לא כהטועים בגלילות החסידים, שזה המצויין בחומשים (בהפטורות) קאי על מנהג ספרד של האריז"ל, ומסיימים שם, וזה אינו, והוא פשוט, כי אנחנו מאבותינו בני אשכנז יוצאים ביד רמ"א בכל ההלכות והוראה וכו', ואין פוסקים כלל כהספרדיים, רק בנוסח התפלה שהאריז"ל הכריע, קבלנו אנחנו החסידים הגרורים אחרי רבותינו תלמידי הבעש"ט זי"ע להתפלל כנוסח האריז"ל (עי' בשו"ת מנח"א ח"א סי' יא), ולא זולת, ופשוט כי בהפטורות צריך לומר כמנהג אשכנז, וכן נהגנו מאבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע.

וכן מצאתי עתה בסידור תורה אור ודרך החיים שנדפס בווילנא על פי נוסח הגאון הקדוש הרב בעל התניא ז"ל, כתוב בשמו כי בהפטורות צריכין ומר אנחנו כמנהג האשכנזים.

(חמשה מאמרות, מונקאטש - נוסח התפלה אות לה)

טהורים יירשוה ויקדשוה / מעשי צדיקים

רביה"ק ז"ל בילדותו בכה מפחד שיפסיד קריאה"ת

סיפר לי הרב יוסף קדיש ברנדסדורפער שליט"א ששמע מהרב ישכר בער לייפער שליט"א (בן האדמו"ר מנדבורנא צפת), שהגה"ק בעל קדושת יו"ט הקפיד שגם בניו הקטנים יהיו בבית המדרש בשעת קריאת התורה, קרה פעם שאחד מבניו הקטנים (זה שגדל ונעשה מפורסם כאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל) לא היה בבית הכנסת, כשהגיע זמן קריאת התורה, שלח הקדושת יו"ט אחד ממשמשיו לראות היכן נמצא הבן, פגשו השליח ברחוב עומד ובוכה, שאלו לסיבת בכיו, נענה: היות ששתי נשים עומדות בשני צידי הרחוב, אינו יכול לעבור ביניהן, כדי להגיע לקריאת התורה, ועל כך הוא מיצר ובוכה.

(תפארת בנים - ח"א עמוד מז)

תפילה קודם הקריאה

קודם קריאת התורה הי' אומר תפלה מס' "ליקוטי צבי" מלה במלה במתינות גדול, והי' מחזה נורא לראות איך שרבינו אומר בהתרגשות עצומה בכל לבו ונפשו, שמקבל מחדש את התורה הק', ונשאר רושם חקוק לכל מי שזכה לראות עבודה זו.

וזה לשון הליקוטי צבי: הריני מקבל קבלת התורה שניתנה בהר סיני ע"י מרע"ה. והריני מקבל מחדש קבלה גמורה ושלימה. וקבלה זו היא בכל לבי ומאודי ורמ"ח איברי ושס"ה גידי וקבלה זו היא בלי שום זכר אונס כלל ועיקר. אלא בשמחה וטוב לבב וקבלה זו היא לדעת רשב"י הקדוש ולדעת ר"א בנו הקדוש ולדעת יותם בן עוזיה הקדוש ופי כפיהם והודאתי כהודאתם וקבלתי כקבלתם ודעתי כדעתם והריני סומך עליהם דרך כלל ופרט ובכלל כל ישראל וקבלה זו תהי עלי ועל כל זרעי וזרע זרעי עד סוף כל העולם עד ועד בכלל אמן:

(יומא דשבתא, ריבניץ - אות קז)

טעם מנהג רבוה"ק להמתין בקריאת שם הבת לש"ק

הוראת מרן מסאטמאר זי"ע ולמעלה בקודש מנהג בית אבותיו, במי שנולד לו בת למז"ט להמתין עם קריאת השם על שעת הקריאה בשב"ק שאחר הלידה. וכ"ק מרן אדמו"ר בעל ברך משה מסאטמאר (שליט"א) [זי"ע] אמר לי משמיה דמרן מהריט"ב מסאטמאר זצ"ל סמך לדקדק לקרוא שם בקריאת התורה של שבת ויו"ט, על פי היוצא מדברי הגמרא (זבחים צא.) דקרבן תמיד שהיה נקרב בשבת ויו"ט היה קדושתו יתירה מקרבן תמיד שהיה נקרב בימות החול, ממילא כמו"כ מאחר שמדקדקין לקרוא השם בשעת קריאת התורה, יש להמתין לקרוא בקריאת התורה דשבת שקדושתו מרובה.

(שו"ת נשמת שבת - ח"ב סי' רסט)

הכל התורה

היכל לב אחרן

בברהמ"ד דקהל חוזאי משה"ד סאטמאר

מאנשסמטעד יצ"ו

עין חיו"ם הוא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ

חן וחסד ימלא פינו בברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם מע"כ ידידינו רב פעלים ואיש חיים
ום ולילה לא ישבות למען בניית היכל התורה האדיר 'היכל לב אחרן' רוחף צדקה וחסד ימצא חיים
ד ימינו ונאמן ביתו של אותן אדונינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א מסוד ומקושר בעין החיים
מ דבה פעלים לתורה ולתעודה לעשות ולקרים רצון צדיק ולהתהלך לפניו באהב החיים

הרה"חר'

חיים שלמה פישער

שליט"א

משכ"ק אעל"ג מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ה"ה ידידינו החשוב והנעלה נחמד למטה ואהוב למעלה

לרגל שמחת נישואי בתו הכלה החשובה שתחי'

לזה"ג בשמחתי"ג

עב"ג הבה"ח המצוין בליל המעלות הנחית חיים אלי' הכהן שפרינצין נ"י
בן הה"ח משה אברהם שליט"א

יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכה לחמשיך בעבודתו הקודש לעמוד ליסין צדיק ברוב כח ודב אתים מתוך כל ההשפעות טובות בני חיי ומזוני רוויחי, ובזכות הרמת קרן התורה וכפרט בבניית ההיכל התורה החדש בעירינו יזכה לרב נחת דקדושה מכל יוצ"ח מתוך הרחבת הדיעת אושר ועושר וכט"ס

החתמים בריכת התורה באה"ר

הנהלת היכל לב אחרן

פנימי תשכ"ג בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

מתוך שיחה על אם הדרך לבית השחיטה המהודרת בעיר מיניסאוטע יצ"ו

עם להכחל"ח הגה"צ רבי ארי' לייבוש טייטלבוים ז"ל, דומ"ץ קרית ויואל משה

ויבלח"ט הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי וואזנער שליט"א, רב דקהלתינו במאנסי

יום ב' פרשת במדבר ער"ח סיון תשע"ה לפ"ק

רבינו שליט"א נסע אז, כדרכו בקודש מפעם לפעם, לבקר ולהשגיח את מערכת השחיטה המהודרת דקהלתינו שבעיר מיניסאוטע, יחד עם כמה מחשובי רבני קהלתינו הק'

רב דקהלתינו מאנסי: אז מ'פארט אזוי מיט א פריוואטן פליגער וועט דער רבי קענען פארן מער אפט צו די שחיטה.

רבינו: באמת איך דארף ווען פארן מער אפט, ס'איז נאר נישט גרינג, כ'פארשטיי אז דאם איז אויך נישט קיין ביליגע זאך, און בכלל ס'קאסט כוחות און אסאך צייט.

רב דקהלתינו מאנסי: דאם זאג איך אז מיט אזא פליגער איז עס גרינגער און מ'שפארט אסאך צייט.

מוה"ר חיים שלמה פישער הי"ו, משב"ק: אויף א פליגער וועלט א שאלה וועגן זיצן בייס בענטשן.

דומ"ץ ויואל משה: דאם איז ביי א גרויסן פליגער אויך די שאלה, אויב ס'איז דומה לעגלה אדער ווי א ספינה.

רבינו: אויף א באן איז אויך די שאלה, דאם איז דער מגן אברהם אין [או"ח] קס"ז.[1]

רב דקהלתינו מאנסי: דער תניא זאגט דארט (סעיף ט"ז) אז א ספינה איז נחשב כעומדת, משא"כ א עגלה איז א הולך, איז די שאלה צו וואם מ'איז דאם מדמה.[2]

רבינו: מ'מוטשעט'זיך דארט מיט דעם תניא, דער חילוק וואם ער מאכט צווישן די צוויי, ס'איז שווער צו פארשטיין.

כמדומה לי א פליגער איז מער דומה צו א ספינה, אבער דעם תניא'ס חילוק איז איז אביסל שווער.

וחזרו לדבר בעניני השחיטה

רבינו: אין קרית יואל פראביר איך צו גיין לכה"פ איין מאל א וואך צו די שחיטה (אצל שחיטת העופות) און ס'איז אויך נישט גרינג.

דומ"ץ ויואל משה: דער רבי לייגט אריין אזויפיל כוחות, אבער ס'צאלט'זיך אוים. די שחיטה איז אהערגעשטעלט ממש א יחיד במינו, יעדער פרט איז אויסגעארבעט ס'זאל זיין אויפן מהודר'דיג'סטן אופן.

רבינו: איך שפיר עם פאר א זכי' אז מ'קען צושטעלן פאר אזויפיל אידן צו עסן בשר עוף און בשר בהמה בתכלית הכשרות.

---

1 בשו"ע או"ח (סי' קס"ז סעיף י"ב) מבואר דברוכבים על הבהמה ועומדים מצטרפים, ובהולכים לא מצטרפים, וכתב ע"ז המג"א (בס"ק כ"ז) דבישבים בעגלה זה ספק אם מצטרפים, ובספינה פשוט דהוי קביעות גמורה ומצטרפים. וכתב ע"ז החיי אדם (בכלל מ"ח סעיף ז') דלכן בשלשה בעגלה יזמנו מספק, אבל בעשרה לא יזמנו בשם מספק, ומכח זה כתב בס' אור לציון ח"ב (פי"ג סעיף ט') דה"ה ברכב ו'באס' דהוי בעגלה, וכ"ה הסכמת הפוסקים. וב'באן' זה תלוי במחלוקת האחרונים בביאור טעמו של המג"א למה בספינה מצטרפים, דבס' מו"ק, וכן בנמוקי או"ח שם, ובערוה"ש (שם ס"ק כ"ז) כתבו, דהיינו משום שהספינה נוחה ונראית כעין בית, וע"פ זה כתבו דגם ב'באן' שנוחה ונראית כעין בית, מצטרפים לזימון, ובנימוקי או"ח העיד שכן ראה לרבותיו שצירפו ברכבת לזימון כמו בבית עיי"ש.

2 בשו"ע הרב (שם סעיף ט"ז) כתב הטעם משום דהספינה נחשבת כעומדת, והמים הם שמוליכים אותה, וכ"כ באור לציון הנ"ל, ולפ"ז ב'באן' שנחשבת להולכת הוי ספק אם מצטרפים לזימון כמו בעגלה.

רב דקהלתינו מאנסי: דער רבי האט געזאגט פאר יום הקדוש 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש' אז מיט דעם זכות גרייט מען זיך צום חיליגן טאג.[3]

רח"ש פישער: ס'איז געווען א 'גרויסע' הכנה צום חיליגן טאג, מ'האט אזויפיל שעות אריינגעלייגט אויף יעדן פרט. דער רבי זאגט אלץ "אז מ'פארקויפט פאר אידן, און מ'זאגט אז ס'איז א שחיטה מהודרת, מוז מען זעהן ס'זאל באמת זיין מהודרת".[4]

רבינו: מענטשן מיינען אז די נושא פון שחיטה איז נאר אז ס'איז מונחת.[5] באמת שחיטה מונחת איז זייער א שיינער הידור, די גאנצע שחיטה מונחת איז א געוואלדיגע זאך, נישט יעדער פארשטייט דעם חילוק פון אזא שחיטה צו אזא שחיטה, דאס איז דער קאפ זאל זיך אנהאלטן פעסט ביי די שחיטה, און זיך נישט געבן קיין שאקל, – אז די בהמה שטייט אויף די פיס איז דאך דער קאפ אין די הייך, און מ'שחט אויף ארויף, און אז עס לאזט אביסל נאך איז דאך א שאלה פון הדרסה. (ע"י סי' ו' שמ"ח ס"ח), בקיצור ס'איז גאר א שיינער הידור. אבער ס'איז דא אזויפיל אנדערע פרטים און שטארקע הידורים וואס מענטשן פארשטייען נישט בכלל.

רב דקהלתינו מאנסי: דער ציבור פארשטייט נישט וואס שחיטה איז, וואס דאס נעמט אלץ אריין אין זיך, ס'ליגט דערין אזויפיל דקות'דיגע ענינים און מקען נישט פארשטיין א זאך וואס מ'וויסט נישט בכלל וויזוי דאס זעהט אויס.

דומ"ץ ויואל משה: אונז פאר מיר דאך כסדר, יעדעס מאל וואס מ'פארט ווערט מען נאך אלץ נתפעל פון די תיקונים וואס דער רבי האט געמאכט, מ'זעהט די סייעתא דשמיא וואס באגלייט.

*

ודברו אודות סגולת הזמן של ערב ר"ח סיון

דומ"ץ ויואל משה: זאגן די תפילת השל"ה איז דאך מסוגל אויף ערב ראש חודש סיון.

רבינו: ס'איז מסוגל א גאנץ יאר אויך....[6]

רב דקהלתינו מאנסי: ס'איז דא וואס זאגן עם יעדן ערב ראש חודש אזוי ווי יום כיפור קטן, ס'איז א חיליגע תפילה.

רבינו: אין סיגוט האט מען געזאגט [סדר] יום כיפור קטן נאר ערב ראש חודש אלול.

אין צאנז האט מען געזאגט ערב ראש חודש ניסן אויך.

דומ"ץ ויואל משה: מ'רעדט פון די אשכנזים וואס האבן געזאגט יעדן ערב ראש חודש.

---

3 מרן רבינו שליט"א אמר להמליץ בעת שהתחילו עם השחיטה המהודרת בעיר מינסאוטע, את מאמה"כ "בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר", שענין זה שזכינו לסדר השחיטה בתכלית ההידור, בוודאי שהוא זכות גדול לקראת יום הדין שלא יכשלו ישראל ח"ו במאכלות אסורות, ובזאת יבא אהרן אל הקודש בזכות פר בן בקר דהיינו השחיטה כראוי עצהיו"ט.

4 בשו"ת תשובות והנהגות (חלק ה' להגאון הגדול ר"מ שטערנבוך שליט"א) כתב מה שאמר לו מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל שיש חילוק בין 'כשר' שחיטה' ל'היימישע שחיטה', והגדרת "היימישע שחיטה" הוא ששוחטין ובודקין כל עוף במתינות.

5 אופן 'שחיטה מונחת' כשהבהמה מונחת ע"ג קרקע ושוחטין בסכין מלמעלה היה נהוג כן בכל הדורות מאז ומקדם, (עי' רש"י חולין טו: סוכה נו. ובסוטה מז. ובשמ"ח סי' ו' ס"ח), וכן היה בכל מקומות מושבות בני ישראל באייראפע, ובכללם בעיר סאטמאר בהשגחתו ובפיקוחו של מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל, והוא הידור גדול מצד עיקר ההלכה, וכמבואר בספרי הפוסקים באריכות, עי' בזה בדרכי תשובה (סי' ו' סקכ"ה), ובכף החיים (סקל"ד ול"ו שם), ובשו"ת אבני נזר (סי' ו) ובשו"ת ערוגת הבושם (יו"ד סי' ג), שו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' נט), שו"ת קנין תורה (ח"ו סי' נח), שו"ת קנה בושם (ח"ב סי' ל"ג), שו"ת להורות נתן (ח"ג סי' ל"ט ומ'), עיי"ש בדבריהם כל המעלות וההידורים בזה.

אמנם במדינת אמעריקע הונהג מהכרח חוק הממשלה בזמנו לשחוט 'שחיטה תלוי" (שתלוי רגלי הבהמה וראשה למטה), ואף שכשר על פי הלכה וכמבואר בליקוטי תשובות מנחת יצחק (סי' נ"ב) עיי"ש, מכל מקום ניסו הרבנים דאז לתקן בכל כוחם הדבר שיהיה על דרך היותר טוב כנ"ל, ונצטערו על הדבר הזה, ועי' בספר טהרת יו"ט (ח"ט דף נ"ח) נדפס מה שהתאונן כבר על ענין זה הגאון הנודע הרידב"ז ז"ל בשנת תר"ע כשהיה באמעריקע, עיי"ש.

ובשנת תשכ"ו לפ"ק עלתה בידם של הגאוה"צ שהיו עסוקים בכשרות הבשר לתקן הצלה פורתא שיהיה עכ"פ 'שחיטה בעמידה' (שהבהמה נכנסת לבאק"ס ונאחזת כן בחוזק ושוחטין מלמטה למעלה), ושלח אז במיוחד מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל את מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ועוד רבנים לעיר מאנטריאל יצ"ו לסדר הכל על מכונו כראוי.

וזה שנים רבות אשר כ"ק מרן רבינו שליט"א נכנס בעובי הקורה לחזק את בדקי הכשרות ולהעמידה על מכונה, והשתדל במיוחד להחזיר עטרה ליושנה ולתקן הדבר כמקדמת דנא, כפי המבואר בדברי הפוסקים הנ"ל, ופועל ועוסק בזה למען יבא הדבר על תיקונו בעז"ה על תכלית ההידור והכשרות, וכפי המסורה לנו מדור דור.

6 עיין מה שכתב השל"ה אודות תפילת הורים על זרעם (בשער האותיות אות ד') וז"ל: ותמיד תהיה תפלה שגורה בפי אב ואם להתפלל על זרעם שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מדות טובות ויכוון במאוד על זה בברכת התורה ונהיה אנחנו וצאצאינו' וכו', וכן בברכת אהבה רבה אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו וכו' יחשוב ג"כ על זרע וזרע זרעו עד עולם, וכן כשאומר למען לא נגע לריק ולא נלד לבהלה, ובכל מקומות כאלה יעשה תפילתו קבע בכל לבבו ובכל נפשו וכן איתא בילקוט וכו' עיי"ש עוד מה שכתב.

רבינו: יא, באמת איז טאקע יום כיפור קטן געמאכט געווארן פאר יעדן ערב ראש חודש, אינדערהיים אין אונגארן אין די שוהל"ן (בית הכנסת שבעיר האט מען דאס געזאגט יעדן ערב ראש חודש.

רב דקהלתינו מאנסי: אין ארץ ישראל אין ירושלים די אשכנזישע אידן זאגן דאס אויך יעדן ערב ראש חודש.

רח"ש פישער: כ'מיין אז אין די ווינער קהילה אין וויליאמסבורג זאגט מען עס נאך היינט אויך יעדן ערב ראש חודש.

רבינו: באמת איז אזוי, היינט איז דאך ערב ראש חודש סיון, ביי מתן תורה שטייט, אז 'ביום הזה' דאס איז דאך געווען ראש חודש, 'ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר', זאגט רש"י מה ביאתן למדבר סיני איז געווען בתשובה, אף נסיעתן מרפידים איז געווען בתשובה, קומט אוים אז ראש חודש סיון האבן אידן תשובה געטוהן, און דאך דער זמן מעורר, אז ראש חודש סיון איז א זמן מוכשר פאר תשובה,[7] במילא איז עס נישט אזוי רחוק צו זאגן יום כיפור קטן ערב ראש חודש סיון.

רב דקהלתינו מאנסי: די מעשה איז אז היינט איז שוין געווען נאכן מולד, דער מולד איז געווען היבש פרי, איז די שאלה צו מ'פאסטן, די וואס פאסטן ערב ראש חודש.

רבינו: ס'איז דא וואס פאסטן נישט נאכן מולד, דער מגן אברהם (או"ח תי"ז סק"ג) ברענגט אזא דעה.

דער חיד"א (מורה באצבע סי' קע"ו) זאגט אז מ'זאל נישט פאסטן ערב ראש חודש, אויב דער מולד איז פאר חצות היום.[8]

דומ"ץ ויואל משה: דער רבי זאגט תחנון נאכן מולד?

רבינו: קודם, היינט האב איך געהאט א ברית ביי אן אייניקל, כ'קום פון וויליאמסבורג דארט איז געווען די ברית (נכדו הרה"ג ר' יואל אשכנזי שליט"א ר"מ בישיבת אהבת התורה), במילא האב איך סייווי נישט געזאגט קיין תחנון, אבער מ'זאגט נישט קיין תחנון נאכן מולד.

דומ"ץ ויואל משה: דער רבי ז"ל (רבינו הדברי יואל) האט אויך נישט געזאגט קיין תחנון נאכן מולד.[9]

רח"ש פישער: דער בני יששכר מאכט עס אוועק, דאס נישט זאגן נאכן מולד.

רבינו: יא, [בספרו] אינעם דברים נחמדים, ער שרייבט יש לבטל המנהג.[10]

אבער, מ'האט נישט געזאגט קיין תחנון נאכן מולד.[11] אויף נישט זאגן תחנון פרייטאג און זונטאג, שרייבט ער אויך דארט אויך יש לבטל,[12] און מ'האט נישט געזאגט ביי אונז קיין תחנון פרייטאג.

---

7 ועי' מה שכתב בעל השל"ה הקדוש זיע"א (עניני תפילה וקריאת ס"ת דף רי"ח) וז"ל השל"ה: ...אמנם כגון דא צריך אני לאודועי ולפרסם סדר התפילות שמצאתים בקונטרסו של אחד מהמדקדקים הדבקים בה', וסידר סדר ותפילה לעצמו לכל ענין המצטרך לו והכל יפה בעיתו, ובזה מראה כי משליך על ה' יהבו בכל ענייני, חל עלינו חובת התפילה ובקשה להשי"ת בכל דרכנו כי הכל מאיתו יתברך ע"כ. בכל מה שיצטרך האדם בכל עת ובכל שעה ירגיל על לשונו תפילה קצרה להשליך על ה' יהבו, ובעת הפעולה יאמר בכל צרכיו לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה רבון העולמים הצליח דרכי כי מאיתך הכל' וכו', וביותר צריך זירוז להתפלל שיהיה לו זרע כשר עד עולם' ואגב כל צרכיהם ויווגם מה' יצא הדבר, וליבי אומר שעת רצון לתפילה זו בערב ראש חודש סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה, ואז נקראים בנים אתם לה' אלוקינו, וראוי לישב בתענית ביום ההוא הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל עניני הבית וכו' ועיי"ש נוסח התפילה.

והנה בספר חתם סופר על התורה (סוף פ' במדבר בהגהות) כתוב וז"ל: ביום ערב ר"ח סיון היה נוהג רבינו החתם סופר זצ"ל ובני ישיבתו וזרמה להתענות ולקרוא ויחל בבי מדרשא, [כאשר לא חל בשבת] ואמר כי חז"ל אמרו בחודש השלישי וגו' ויסעו ויחנו וגו' מה חניה בהר סיני בתשובה אף נסיעתם מרפידים בתשובה היה (עי' רש"י פר' יתרו ועי' שבת דף פ"ז ריש עמ' ב), הרי שבערב ר"ח סיון עשו תשובה, כן שמעתי מפ"ק תלמידו ה"ה הגאון הצדיק מוה"ר זעקל זצ"ל אשר כן הוא נהג ג"כ בישיבה שלו, עכ"ל.

8 ועי' בכף החיים שם סי' תי"ז (סקכ"א) שמבאר הטעם, וז"ל: והטעם נ"ל משום דמשעת המולד יתגלה הארת קדושת ר"ח וע"כ אם המולד הוא קודם חצות הרי רוב היום יש בו הארת ר"ח ואינו מן הראוי להתענות בו אבל אם הוא אחר חצות דרוב היום אין בו הארת ר"ח מתענים בו. ומטעם זה נ"ל דה"ה אם חל ר"ח בשבת דאין להתענות בע"ש כ"א ביום ה' ואעפ"י שהמולד הוא ביום ו' אחר חצות משום דתוספת קדושת שבת מתחיל ביום ו' מתחלת שעה ששית כמ"ש בשער הכוו' דף מ"ב ע"ב ודף ס"ב ע"א יעו"ש, עכ"ל.

9 כן מתאמרי ע"י תלמידי רביה"ק ז"ל שדקדקו בתהליכותיו בקודש. גם מובא כן בספר ההדש מהר"י בר ח"י (דף שכ"ב).

10 עי' בספרו דברים נחמדים (חידושים נפלאים אות כד) ומה שנוהגין בקצת מקומות שלא לומר תחינה אחר המולד הלבנה. הגם שהוא יום קודם ר"ח. מהראוי לבטל המנהג. כי הוא מתנגד להגמרא שסיפרו שם בכללתו של רפרם שהספידה ר"ג הספד גדול. לא מפני שראוי לכך אלא כדי לפרסם שאינו ר"ח. ומה שנמצא כתוב בשם המקובל מהר"י סרוק (עי' מ"א סי' תנ"ז סק"ג) היינו שהי' נוהג להתענות התענית קודם המולד דווקא בשעת מיעוט הירח ולא אחר החידוש ע"כ:

11 וראוי לציין שבס' יפה ללב (סי' רס אות ה) אף מחמיר שלא ליטול שערות הראש או הצפרנים ערב ראש חודש אחר המולד.

12 עי' שם (אות כג) שכתב מה שנוהגין בקצת מקומות שלא לומר תחינה ביום ו' וביום א' יש לבטל המנהג ההוא. דאמרינן בגמרא שבתות וי"ט

רב דקהלתינו מאנסי: אין זידיטשויב זאגט מען נישט זונטאג אויך נישט קיין תהנון.

רבינו: יא. אין זידיטשויב האט מען אסאך נישט געזאגט קיין תהנון, פון ראש חודש אדר ביז נאך שבועות האט מען אויך נישט געזאגט קיין תהנון.[13]

מיר האט אמאל דערציילט, דער גאלאנטער רב (הגה"צ רבי יצחק אייזיק מנחם אייכנשטיין שליט"א האדמו"ר מגאלאנטא), ווען ער איז נאך געווען א בחור איז ער געווען אין יאר (שנת האבל) נאכ'ן פאטער (האדמו"ר מבורשטין פודהיין ז"ל נלב"ע בחודש מרחשון שנת תשכ"ד לפ"ק, שהי' נכד בא"ב מהרה"ק מהרי"א מזידיטשויב), האט ער געדאוועט פארן עמוד א גאנץ יאר אין די ישיבה, ער פלעגט צו דאוונען אזוי אויפן זידיטשויבער נוסח, האט ער געהאט א איסתפקתא וואס ער זאל טוהן, ער האט געפרעגט דעם פעטער ז"ל אז ער איז דאך א זידיטשויבער אייניקל בן אחר בן וואס ער זאל טוהן וועגן זאגן תהנון זונטאג, אין זידיטשויב האט מען נאך נישט געזאגט קיין תהנון.

למעשה דער פעטער ז"ל האט אים געזאגט ער דארף זיך פירן כמנהג המקום און דא ביי אונז זאגט מען תהנון יעדן טאג (חוץ מערש"ק).

און דאס איז אינטערעסאנט, דער דברי חיים פלעגט יא מער מקפיד צו זיין מיטן זאגן תהנון, אפילו ביי יארצייטן פון צדיקים, ער האט נישט מקיל געווען סתם אזוי, אבער אויב ס'איז געווען דארט אן אייניקל פון א צדיק וואס האט געדאוונט פארן עמוד, דעמאלס האט ער נישט געזאגט (כ"כ בדרכי חיים אות כ"ח).[14]

דומ"ץ ויואל משה: מ'זאגט נאך, אויף דעם מאמר חז"ל 'מכה אשר לא כתובה בתורה זו מיתת צדיקים', אז דאס איז א רמז אויף די וואס קלאפן אוים אין ביהמ"ד נישט צו זאגן קיין תהנון ביי א יארצייט, ווייל אין שלחן ערוך שטייט נישט אזא הלכה. עפעס אזוי זאגט מען נאך אז דער רבי (רבינו הדבר"י) ז"ל האט אמאל גזאגט א ווערטל.[15]

וחזרו לדבר בענין ערב ראש חודש

רח"ש פישער: הייסט דאס, כלפי פאסטן איז עס אזוי ווי ראש חודש?

רבינו: ראש חודש נישט פאסטן דאס איז אן הלכה אין שולחן ערוך (או"ח סי' תי"ח).

---

13 עי' בהנהגות מהרי"א להרה"ק מהרי"א מזידיטשוב ז"ל, שכ' שם שהרה"ק העטרת צבי ז"ל, לא אמר תהנון מן אדר ראשון עד כ' סיון.

וכן כתב הרה"ק מקאמארנא ז"ל (שלחן הטהור, סי' קלא אות כ): יש מנהג קדוש קדום ממנהגי ירושלים הקודמים, שאין אומרים תהנון בכל ימי הספירה וכו'. ובהגהות זר זהב (אות ו) כתב על כך: וכן אנו נוהגין על פי מורי דודי רבינו צבי [בעל העטרת צבי] ואין לשנות וכו'.

ובהקדמת הספר "צבי לצדיק" על תיקוני זוהר, להרה"ק בעל העטרת צבי מזידיטשוט ז"ל, כתב הגה"צ רבי ישעי' אשר זעליג מרגליות זצ"ל: רבינו מהרצ"ה נהג שלא אמר תהנון כל חודש אדר. פ"א נפגש עם הגאון האדיר בעל ישועות יעקב זלה"ה, והשתעשעו יחדיו באהבה בדברי תורה. בסוף טרם התפרדם, שאל הבעל ישועות יעקב את רבינו מהרצ"ה: אשאלכם שיאמר לי טעם מדוע שאינו אומר תהנון בכל החדש אדר, אבל שיאמר לי טעם דוקא בנגלה ולא בנסתר. והשיב לו רבינו מזידיטשוט: הלא מקרא מסייעני, ומפורש בפסוק הוא. הגאון בעל ישועות יעקב היה בקי גדול בתנ"ך, ועל אתר עבר במחשבתו על כל תנ"ך ולא מצא האי פסוקא, עד שבקש מרבינו מהרצ"ה שיאמר לו האי קרא היכא כתיבא. ואמר לו שהוא מקרא כתוב (אסתר ט, כב) והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב. הגאון הנז' קלסו מאד, ופתח ואמר מה שרבי הירשלע מזידיטשוט רואה בפסוקי תנ"ך אין אנו יכולים לראות, ובוודאי הוא לנפשיה יש לו עוד טעמים רבים מסוד ה', ופסיק לי האי פסוקא ואמר קרא אשכח ודרש ליה, ויש לו סמוכין מהאי קרא.

והגה"ק ממונקאטש ז"ל ב'דברי תורה' (מהדורא תליתאי, אות פג) כתב: ומה שהיו כמה צדיקים וקדושים שהקילו ביותר באמירת תהנון בכל דחיה ואמתלא שהיה להם כמו הגה"ק וכו' מהרצ"ה מזידיטשוט ז"ל בעל עטרת צבי, הוא כמו שכתבנו כבר (בחמשה מאמרות) במאמר נוסח התפילה (אות לז), משום שביונו בכונת נפילת אפים במזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא, ושהוא סכנה גדולה כמבואר בכתבי האריז"ל, וכן שמעתי מכ"ק אדומו"ר הה"ק משינאווע ז"ל, שזהו רק היה הטעם להצדיק הנ"ל שהחסיר כמה פעמים מלומר תהנון כנ"ל, מה שאין כן אנן בעניותן לא שייך זה.

14 עי' בדרכי חיים: אצל רבינו הקדוש היו אומרים תהנון בכל יום בשחרית ובמנחה, גם ביומי הילולא של צדיקים, רק ביומי הילולא של הרה"ק הר' אלימלך זי"ע, או משאר צדיקים והיה שם מצאצאי או מנכדי אותו צדיק והי' מתפלל לפני התיבה ולא אמר תהנון, היה רבינו הקדוש מסכים שלא לומר.

15 עי' בס' זכר צדיק לברכה (אות תרס"ו), ובס' המאזרינו חז"ל (במדור הסיפורים) שבשנת תרצ"ב כשרבינו הדברי יואל ז"ל ביקר בעיה"ק ירושלים התפלל תפילת שחרית בבית המדרש שבבתי אונגארין, וכאשר גמר החזן את חזרת הש"ץ, הכה השמש על השולחן והש"ץ אמר קדיש, וכאשר שאל רבינו מה ענין ההכאה הלז, הסבירו לו שכן הוא מנהג המקום להודיע שאין אומרים היום תהנון כי חל יומא דהילולא של איזה צדיק, ואז אמר רבינו בדרך צחות לפרש דברי המדרש כנ"ל.

ועי' ביערות דבש (חלק א' דרוש ד') שהביא דרש זאת בשם חז"ל, והגאון רבי ישעי' פיק ז"ל ציין בהגהותיו שלא מצא דברי חז"ל אלו, ובס' מעט צרי (עמ' ל"ג) מביא שכאשר שאלו את הגר"י פיק איה מקור מאמר הנ"ל, השיב בדרך צחות כי גם מאמר זה הוא מכה אשר לא כתובה בתורה, אבל בשו"ת תפארת צבי (יו"ד סי' לח) הראה מקור למאמר זה בזוה"ק (ח"ב דף י' ע"ב), עיי"ש.

אבער א חתן ערב ראש חודש מעג פאסטן אפילו נאכ'ן מולד.

דער רמ"א אין תקע"ג זאגט אז א חתן פאסט אפילו אום ראש חודש ניסן.

רב דקהלתינו מאנסי: ראש חודש ניסן איז א תענית צדיקים, דער רמ"א זאגט אז א חתן זאל פאסטן אפילו ניסן און אפילו ראש חודש ניסן.[16]

רח"ש פישער: דער פתחי תשובה ברענגט אין אבן העזר (סא סק"ט) אז א חתן זאל זאגן ווידוי אפילו ראש חודש.

רבינו: ווידוי איז עפעס אנדערש, אויך ווידוי איז דא א תשובה אין עצי חיים (שו"ת עצי חיים או"ח סימן כ"ז) אז מ'זאגט.[17]

רח"ש פישער: אין תורת יקותיאל (שו"ת תורת יקותיאל, מהגה"צ אבד"ק דיערעש ז"ל, סי' מ"ב) איז דא א תשובה אז מ'זאל נישט זאגן.

רבינו: יא, ער זאגט אז מ'זאל זאגן קאפיטל נ"א אין תהלים,[18] ומעלה עליו הכתוב [כאילו עשאה].[19]

אבער כמעט יעדער האט אהנגענומען אז מ'זאגט ווידוי.

רב דקהלתינו מאנסי: דער לבושי מרדכי האט אויך א תשובה (שו"ת לבושי מרדכי אבה"ע ח"א, מט) אז מ'זאגט אפילו ראש חודש.

דומ"ץ ויואל משה: ווידוי האט דאך נישט קיין שייכות מיטן פאסטן.

רבינו: ווידוי איז תשובה, ס'האט נישט קיין שייכות, מ'האמיר פריער געהערט אז ביום הזה באו מדבר סיני איז אויך געווען ראש חודש און רש"י זאגט מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים איז געווען בתשובה, דאם איז אלעם געווען ראש חודש.

דומ"ץ ויואל משה: וואם טוהט'זיך ווען ס'איז פארקערט, דער מולד איז שפעטער, מאכט מען חתונה אויב ס'איז שוין ראש חודש?

רח"ש פישער: די שאלה איז אויב די ערשטע נאכט ראש חודש איז נאך נישט געווען דער מולד, דער מולד איז ראש חודש אינדערפרי, צי מ'קען שוין חתונה מאכן ווייל למעשה איז דאך שוין ראש חודש.

רבינו: יא, כ'האב געהערט אז ס'איז דא וואם זענען שוין מקיל דעמאלטם, מ'פארלאזט'זיך דער בוטשאטשער רב אין אשל אברהם שרייבט אזוי.[20] אבער ווען מ'פרעגט מיך, בין איך מחמיר פארן מולד,[21] ס'איז נישט מסוגל.[22] און איך האב געהערט אז דער פעטער ז"ל האט אויך מחמיר געווען ביז נאכן מולד.[23]

רב דקהלתינו מאנסי: דער לבושי מרדכי שרייבט אזוי אין א תשובה, אז מ'זאל נישט מאכן פארן מולד.[24]

---

16 עי"ש בלשון הרמ"א: מי שיש לו נשואין בחנוכה, אין לו להתענות, אבל אם יש לו נשואין בניסן, מתענה ביום חופתו אפילו בראש חדש ניסן, מפני שהוא אחד מן הימים שמתענין בהם כדלקמן סוף סימן תק"פ.

17 ועיי' שם שמסיים: 'ממילא אם הוא לו יום סליחה י"ל וידוי גם בר"ח, ובכה"ג אמרי' פוק חזו מה עמא דבר, ולא מצינו שום איסור להתודות בר"ח, וא"כ אין לבטל המנהג'.

18 מן הראוי לציין שבהנהגת מרן הישמח משה ז"ל (הנדפס בתהלים תפלה למשה ובסידור תפילה ישרה) **אות ל'**, ובס' **ייטב פנים** לי"ג מידות דרוש ג' ול"ב מובא גודל חשיבות של אמירת מזמור נ"א שבתהלים תמיד, עי"ש.

19 ועיי' בספר הבית בהבנותו פרק ח' אות ז' בהג"ה, מה שאמר רביה"ק ז"ל לחתנו של התורת יקותיאל ה"ה הגה"צ רבי יונה פילאפף ז"ל ממרביצי תורה בישיבתינו הק' רבות בשנים, אשר טרם חתונתו עם בת הגה"צ הנ"ל נכנס לרביה"ק ז"ל לקבל ברכת קדשו לקראת החתונה, ובתוך הדברים צוה לו רבינו האיך להתנהג בזה לפי הפסק שנדפס בספרו של המיוחל"ח ז"ל.

20 כ"כ באשל אברהם (מהדו"ת סימן תכ"ו) שכבר בליל ר"ח הראשון עבדינן חופה וקידושין על אף שעדיין הוא לפני המולד.

וז"ל הגאון השדי חמד ז"ל: היה נראה לענ"ד היכא שיש שני ימים ר"ח והמולד באמצע יום הראשון, דאפשר לעשות נישואין מאחר דעל כל פנים נתקדש החודש וכבר קרא השם שהוא מועד ר"ח, על כן לא תנוח ההקפדה על חיסור הלבנה, שהרי עיקר ההקפדה לעשות נישואין במילוי הלבנה הוא לא משום מערכת המזלות, שהרי עיקר קביעות ר"ח וברכת הלבנה אשר במאמרו... חוק וזמן נתן להם מהדש חדשים' מורים שהשי"ת מחליף הזמנים וקפידת הנישואין במילוי הלבנה הוא רק משום סימנא טבא, ואם כן ודאי כיון שנתקדש החודש הזה סימנא טבא שיתחדש המזל לששון ולשמחה, עכ"ל.

21 כ"כ בשו"ת נהרי אפרסמון (חלק א' סימן כ"ג ובמהדו"ת סימן כ"ח), ובשו"ת ויחי יעקב (סימן נ"ה) הביא גם כן סברא זו בלשון הזה: פשוט ומבואר דאפילו בר"ח קודם המולד אין לישא.

ויש לציין מה שכ' בספר ילקוט אברהם (יור"ד סימן קע"ט) על בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל: מרן הגה"ק שליט"א כשבאין לשאול ממנו בכה"ג כשהוא ר"ח ב' ימים או אפילו יום אחד מתי לעמוד החופה, אזי מצוה תמיד להעמיד החופה מעת לעת מאוחר מכפי חשבון המולד, ע"ש.

22 ועי' בטעמי המנהגים (אות תתקצ"ד) בשם הבני יששכר, וז"ל: טעם שאין נושאין נשים בחסרון הלבנה, משום שאחר חצי חדש כשתתחיל הלבנ"ה להתחסר אז בעוה"ר מתגברי' הדינים ורק כאשר תתחדש הלבנה אז מתמרקין הדיני', עי"ש.

23 עי' בספר הבית בהבנותו פרק ו אות ד'.

24 עי' בשו"ת לבושי מרדכי (אבן העזר סימן נ"ב) שכתב דהעיקר הוא מולד הלבנה, ומשנולדה שפיר מצינו למעבד חופה וקידושין על אף שהוא

אבער מיין זיידע ז"ל (הגאון הגדול בעל שבט הלוי ז"ל) **אין** חלק ט' שרייבט א תשובה פאר עמיצן אז היות מ'האט שוין געהאט קובע געווען, מ'האט הערשט שפעטער געכאפט אז סאיז נאך פארן מולד, און בצירוף אז דער בחור איז שוין העכער צוואנציג איז ער מקיל.

ער ברענגט א תשובת מהרי"א אז העכער צוואנציג ווארט מען נישט אויף די אלע זאכן וואס איז לסימנא.

רבינו: הייסט דאס אז בדיעבד איז ער מתיר.

רח"ש פישער: דער בוטשאטשער רב שרייבט אויף א פלאץ ביי א פארקערטע מציאות, אז אויב סאיז שוין געווען דער מולד און ס'איז נאך נישט ראש חודש קען מען שוין אויך חתונה מאכן.

רב דקהלתינו מאנסי: דער לבושי מרדכי שרייבט אויך אזוי **אין** די תשובה (הנ"ל).

דאס וועט אויסקומען לויט דעם, אז מ'קען סוף חודש חתונה מאכן..., ווייל ס'איז שוין נאכן קומענדיגן מולד, לויט דעם לבושי מרדכי.

בכלל, ביז ווען לאזט דער רבי חתונה מאכן בימי החודש?

רבינו: דער רמ"א (אבהע"ז סי' ס"ד, ג) זאגט אז ס'מוז זיין בעוד שהלבנה במילואה, ביי אונז האט מען געמאכט ביז כ"ב לחודש, ב"ך יברך ישראל (בראשית מה, כ).[25]

דומ"ץ ויואל משה: דער מונקאטשער רב ברענגט אויך אזוי דער מנהג.[26]

רבינו: אינטערעסאנט אז אין די ליטווישע וועלט איז מען בכלל נישט מקפיד אויף סוף חודש.[27]

ערב ראש חודש, והעיד שם ועובדא ידענא לפני מורי ורבי הגאון המובהק ז"ל הלוא הוא הגאון מהר"ם שיק זצ"ל שנעשה נשואין בערב ר"ח והמתין עד אחר המולד וחשב לפי מולד הלבנה.

תשובה זו כתב הגאון המחבר לאחד שהיה צריך לעשות את החופה מבעוד יום, אלא שכתב שם דמהיות טוב אפשר לעשות החופה ביום ממש, אמנם משתה הנישואין יתקיים בלילה, ואז נאמר לפי מה שפסק הרמב"ם דהחופה היא זו שמביאה אל ביתו, א"כ עד שהחתן במסיבו עם הכלה באכילה ושתיה שזו החופה להרמב"ם יהיה כבר ליל ר"ח, ושניהם מתקיימים כאחד לכוון לשם חופה זו למז"ט ושעה מוצלחת.

וכ"כ בשו"ת נהרי אפרסמון (אבן העזר סימן כ"ג אות א') שעיקר מזל הברכה תלוי הוא במולד ולא בתחילת החודש, אלא שהוא התייחס גם לדבר שהלבנה בתחילת היוולדה מכוסה היא מעיני כל, ולא ניתן היה לקדש את החודש בזמן שהיו מקדשים על פי הלבנה שודאי היו צריכים להמתין עד שתיראה לעיני בשר, ומעתה כיצד נאמר שחל הברכה של סימן טוב. ומיישב דשיטת הרמ"א שראוי לעשות קידוש לבנה כבר משעת המולד ואף שלא ניתן לעשות בפועל כיון שאינה נראית אז מכל מקום מזה שאנו מונים את סוף זמן קידוש לבנה מזמן המולד זה מורה שזמן קידוש לבנה מתחיל באמת משעת המולד, וטעמו של דבר הוא שהרי כל עיקרה של ברכת קידוש לבנה הוא לברך על הטובה שיש לנו במאור הלבנה, והטובה התחילה אף על פי שאינה נראית, הא למה זה דומה למובא בדברי הרא"ש (הובא בטוש"ע סימן רכ"ג) שהקונה כלים חדשים יש לו לברך בשעת קנין אף על פי שעדיין לא נשתמש בהם, כיון שהשמחה היא בשעת קניתן, הוא הדין בלבנה המתחדשת, ע"ש.

ומן הענין לציין שמרן החתם סופר זצ"ל נשא את בתו של הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל ביום כ"ג לחודש חשון שנת תקע"ג בעיר איינשטאט, ומכאן רצה הגאון רבי דוד שפירא זצ"ל בהגהותיו לספר שולחן העזר (חלק ב' דף קל"ב ע"ב) לומר דרבי לשיטתו, דהיינו דמציינו להגאון בעל חת"ס (בשו"ת שלו או"ח סימן ק"ב) שהביא את דברי המקובל האלוקי הרמ"ע מפאנו תשובות רבי מנחם עזריה (סימן ע"ח) שיש להמתין בעשיית קידוש לבנה עד אחרי ז' ימים מן המולד לפי שפגימתה של לבנה גנאי היא לה, ומאריך לבאר דבריו שלפי"ז מותר לעשות עד יום כ"ג לחודש, עיי"ש באריכות.

אמנם יש לציין שיש שערערו על הראיה ממנהג החת"ס שהרי היה אצלו הנישואין בזיווג שני, והדרכי תשובה (סי' קנ"ט אות ט"ו) מביא מקדמונים שבזיווג שני אין להקפיד על מילוי הלבנה, וא"כ ליכא למישמע מינה, וצ"ע.

הנה הגר"א (ביו"ד שם) מציין מקור לדברי הרמ"א הנ"ל מדברי התיקוני זוהר, וכן בשדה חמד הביא בשם הגר"א רמז על הנ"ל, וכן כתב בשו"ת תירוש ויצהר (סי' ק"א בתשו' מהגאון מו"ה מנחם חיים לאנדא זצ"ל אבד"ק זאוויערציע) דבמדינת ליטא מקפידים על מנהג הנ"ל אבל לא בפולין, אבל בס' שערי רחמים הביא בשם הגר"א שעשה חתונת בנו בסוף החודש ואמר שאין להקפיד על הזמנים, ופי' בזה הפסוק "בידך כל עיתותי" פי' כל הזמנים שלי מסורים בידך, והיא פלא וחידוש.

ועי' בס' הבית בהבנותו (פרק ו אות א') שרביז"ל לא רצה לסדר קידושין לחתן א' מתלמידי הישיבה שחותנו הי' מרבני ליטא וקבע זמן החתונה אחר יום כ"ב לחודש. ומקודם אף לא רצה שיעלה לתורה בבית מדרשו,

25 עי"ש מ"ש הרמ"א (אבהע"ז סי' ס"ד סעיף ג') נהגו שלא לישא נשים אלא בתחילת החודש בעוד שהלבנה במילואה, וכן הובא מנהג זה בשו"ע יו"ד סי' קע"ט סעיף ב'. ובליקוטי מהרי"ח הביא שבכמה מקומות עושין נישואין עד כ"ב לחודש.

ובס' דברי שמחה נדפס ג"כ מכתב קודש מהגה"ק מציעשנוב ז"ל דמנהג רבותיו הק' לעשות נישואין עד כ"ב לחודש ועד בכלל. ובשולחן העזר (סי' ד' סעיף ה') כתב רמז על זה ב"ך יברך ישראל.

ועי' מש"כ המנחת אלעזר בספרו שער ישכר (מאמר הירחים אות ב') שהביא בתחילה בשם צדיקים דיכולים לישא עד כ"ב בחודש וכתב שם טעם הדבר ומסתפק שם דאולי יש לחלק בין חודש מלא לחודש חסר, דבחודש מלא אפשר גם ביום כ"ג, ועיי' בס' הבית בהבנותו פרק ו' דעת ק' של רביז"ל בזה.

26 עיין בד' הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש ז"ל (שער ישכר מאמר ירחים אות ב') העלה כן על פי ספרים וסופרים שכן היה לו קבלת אבות שהעידו בשם הקדושים אשר בארץ המה האריך לעשות נשואין ביום כ"ב לחודש, ורק מכאן ואילך נעילין תרעי נשואין עד למולד הבא, ומביא שם טעם עפ"י סוד.

27 הנה בזמנינו שמו לב שרבים מהאברכים נוהגים לעשות נישואין בחודש אלול, ולכאורה הוא מנהג חדש שלא היה מקודם, ואולי הוא מפני שבחודש אלול הוא ראש השנה לבהמה, ולכן נוהגים לעשות נישואין בחודש אלול כדי שיהיה להם ראש השנה לבהמה, ועיין בספר מנהגי ישורון (ח"ב עמ' תתקכ"ב) שכתב שמנהג זה נתחדש בזמנינו, ולא ידעתי מקורו.

רח״ש פישער: זיי ברענגן אז דער גר״א אליינם האט התונה געמאכט סוף חודש.[28]

דומ״ץ ויואל משה: חודש אדר איז דא וואם זענען מקיל ביז סוף חודש.[29]

רב דקהלתינו מאנסי: מונקאטשער רב איז מקיל.

רבינו: יא, אין דרכי תשובה (או״ח סי׳ קעט סקי״ח) איז ער מקיל אויף גאנץ חודש אלול אויך.[30]

אין שדי חמד (ח״ז מערכת התן וכלה אות כא ד״ה ולפני) **ברענגט** ער א טעם להקל אויף אדר ווייל ס׳שטייט אין פסוק דארט אין די מגילה (אסתר ט כב) ׳החודש אשר נהפך מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב׳.

דומ״ץ ויואל משה: אויף אלול האט ער אויך א טעם ווענן א נם וואם ס׳איז געווען און ער זאגט אז ס׳איז מזל בתולה.

רבינו: ער איז אבער מפקפק אין דעם גאנצן חידוש אז די חדשים זענען אנדערש, ס׳איז אן אריכות דארט.

עכ״פ, ביי אונז איז מען מחמיר אלע חדשים, חודש אלול איז נישט אנדערש, חודש אדר איז נישט אנדערש, נאר ביז כ״ב מאכט מען התונה, אזוי איז געווען אין סיגוט, אין צאנז און אין בעלזא און אין אסאך פלעצער.

גראדע אין סקווירא מאכט מען נאר ביז כ׳ לחודש. אלע חדשי השנה.

אבער דאם איז אינטערעסאנט, דער שאמלויער רב (הגאון הגדול רבי שלמה זלמן עהרנרייך ז״ל מחס״ם שו״ת לחם שלמה) **שרייבט** אז ער האט געהערט פון זיין רבי׳ן דער שינאווער רב, אז דאם וואם ס׳שטייט מ׳זאל נישט התונה מאכן סוף חודש מיינט דאם דוקא די וואך וואם דער חודש ענדיגט זיך.[31]

רח״ש פישער: אזוי ווי שבוע שהל בו סוף החודש?

רבינו: יא, די וואך וואם דער חודש ענדיגט׳זיך.

במילא קומט אוים לויט דעם אז מ׳זאל קענען אמאל התונה מאכן ביז כ״ז לחודש, ווען ראש חודש פאלט אוים מאנטאג דערויף.

דומ״ץ ויואל משה: אבער ס׳איז נישט אהנגענומען. דער שלחן העזר ברענגט עם אויך אראפ און ער שרייבט דערויף אז ס׳איז נישט צו פארשטיין פשט אין דעם.

רבינו: יא, ס׳איז זיכער נישט אהנגענומען, ביי אונז האט מען געמאכט נאר ביז כ״ב לחודש אלע חדשים אהן קיין אויסנאם.

שיחה נאה זו נמשכה עוד זמן רב מענין לענין בעוד הלכות ומנהגי קודש ולע״ע חסר המשך השיחה וחבל על האבדין

אבל מכיון שהחתן הי׳ יתום מאביו לא רצה לצערו והסכים שיעלה בבית מדרשו, אבל לסדר הקידשין לא הסכים בשו״א.

וכן סיפר הרה״ח ר׳ משה יצחק לאווינגער ז״ל מעיה״ק ירושלים ת״ו אשר זכה לשרת בקודש, שפע״א נקבע החתונה של א׳ מתלמידי רביו״ל על יום כ״ב לחודש, והסכים רבינו לסדר הקידושין רק בתנאי שלא יתאחר מז׳ ימים קודם המולד, אף שלכך הי׳ החופה נצרך להיות מבעוד יום גדול.

28 בספר שערי רחמים להגאון רבי אברהם צבי הירש קאציענעלנבויגן זצ״ל (עמוד י) מובא בשם הגר״א: שמעתי ממורי שעשה חתונה לבנו בסוף החודש, ואמר הטעם שאין להקפיד על הזמנים, ובזה פירש הפסוק בידך עיתותי פירוש שכל הזמנים שלי מסור בידך.

29 עיי׳ בספר כלילת התנים (פרק ב׳ אות ו׳) שבכל חודש אדר אין נמנעין מלערוך נשואין ושכן עשה מעשה בעצמו. וגם בשו״ת יהודה יעלה כתב: ...מי שאינו חושש למנהג ההוא הוא זריז ונשכר, ותבוא עליו ברכה, ועיי״ש טעמו משום חשש מעונן.

30 עי״ש שכתוב: עיין בספר שדי חמד שם שהביא בשם רב גדול אחד, שהוציא מכלל זה, דנשואין בזמן חיסור הלבנה – חודש אלול וחודש אדר, דבשניהם לית דחש להא דחיסור הלבנה. והעיד בשם הרבנים בעיירות גדולות, שנושאין נשים בכ׳ חדשים אדר ואלול גם בימי חיסור הלבנה, כיון שהם ימי ניסים וימי רצון. ועל ידי התעוררות החסדים של התחדשים הנ״ל, בודאי נתבטל לגמרי החשש דמילוי הלבנה וכו׳.

ואח״כ כתוב: אמנם הנה שמעתי מדומ״ץ זקן אחד דפה קהילתנו שהגיד שהוא זוכר שבזמן שהיה זקיני הגאון הקדוש בעל בני ישששכר זצוק״ל אב״ד דפה קהילת מונקאטש, היו עושין נשואין בכל חודש אלול גם בסוף החודש, והיה על פי דבריו הקדושים, שבחודש זה גם בזמן חיסור הלבנה הוא שעה מוצלחת כמו בשאר חודש בזמן מילוי הלבנה, כי בכל יום בחודש הזה הוא התעוררות ימי הרצון לטובה ולברכה לישראל, עי״ש.

31 הגאון משאמלויא זצ״ל מביא ששמע מפי קדשו של רבו הרה״ק משיניווא זצ״ל והובא בספר שולחן העזר (השמטות קל״ג ע״א) דהא דמהמרינן שלא לעשות נשואין בסוף חודש היינו דוקא באותו שבוע שיוגמרו ימי החודש לגמרי, אבל בלא״ה אין חשש כ״כ, ופשטות הדברים משמע שהיה מורה ובא למנוע נשואין בשבוע שנגמר בו החודש, פעמים שבא בארוכה מניעת הנשואין ופעמים שבא בקצרה, שהרי אם ר״ח ביום שני היה מותר לישא ביום חמישי שלפניו, על אף שהוא יום כ״ו והלבנה חסרה ונעלמת כמעט, ואמנם הנהגה זו טעמא בעיא, וכן כתב שם בעל שלחן העזר ׳ולא אדע טעמו על פי פשוטו׳. ומתוך כך מגיע הגאון בעל שלחן העזר להשערה כי כוונת קדשו של הרה״ק משיניווא הסכימה עם הסוברים שסוף זמנה של לבנה גבי נשואין הוא יום כ״ג וכ״ג בכלל, אם כן נמצא על פי רוב דז׳ ימים בחודש אשר מנינם כמנין ימי השבוע יש בהם איסור נשואין, ונראה שכוונתו היה על ׳ימי שבוע אחד׳, דהיינו סוף ז׳ ימים של החודש שהם שבוע אחרון מד׳ שבועות שיש בחודש, אבל לא היתה כוונתו על אותו שבוע המתחיל ביום א׳ בשבת שחל בו יום אחרון של חודש, ועי״ז יתאחדו דברי קדשו עם קבלת הצדיקים.

אגב, עיי׳ מה שכתב בשו״ת רבינו יוסף נחמיה (אהע״ז סימן כ״ט): פה קראקא אתריה דרמ״א זצ״ל אין מקפידין מלעשות נשואין עד יום כ״ד לחודש ומורגלא בפומיה דעמא סימן אל ישוב ד״ך נכלם.

זכות הגליון בשבוע זו

נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר **יואל גאלדבערגער** הי"ו

לרגל שמחת נישואי בנו נ"י למז"ט בשעטו"ש

ישאו ברכה מאת ה' ויזכה לראות ולרווות מכל יוצ"ח
רב תענוג ונחת דקדושה, בעידה טובה ערובה ונדושה
עיתך אושר ועושר והרחבת הדעת וכל ברכאן דנפישא

כעתירת וברכת

מערכת "קול התאחדותינו"

דקהל יטב לב דסאטמאר בני ברק

לעילוי נשמת

האשה החשובה

מרת **חי' דינה בערקאוויטש** ע"ה

בת הרה"ח ר' **אליעזר** ז"ל

נלב"ע י"ב כסלו

תנ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידינו הרבני הנכבד רודצו"ח

מוה"ר **אהרן הערש בערקאוויטש** הי"ו

ובניו שיחיו

הוא מושיענו והוא יושיענו

יסודות הדת בעניני גלות וגאולה מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ס"ג פרשת תולדות שנת תשפ"ד לפ"ק – קרית יואל יצ"ו

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, ווען יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען צו יצחק אבינו נעמען די ברכות - די ברכות וואס באגלייטן כלל ישראל עד סוף כל הדורות - שטייט אין פסוק **וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'**. דער מדרש זאגט (ב"ר פס"ה סי"ט) מ'האט געווויזן פאר יצחק אבינו דעם בית המקדש בנוי וחרוב ובנוי, **ראה 'ריח' בני**, איז בית המקדש בנוי [כד"א (במדבר כח ב) ריח ניחוחי תשמרו], **כריח 'שדה'** איז א רמז אויפן חורבן בית המקדש, ציון שדה תחרש (מיכה ג יב), **אשר 'ברכו' ה'** איז בנוי [כענין שנאמר (תהלים קלג ג) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם], דאס האט מען געווויזן פאר יצחק אבינו.

רש"י זאגט כריח שדה, דאס מיינט מען שדה תפוחים, דער מקור פון רש"י איז א גמרא אין מסכת תענית (דף כט:), און תוספות ברענגט אראפ (ד"ה שלו) אז שדה תפוחים מיינט מען א אתרוג, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', אזוי ווי א אתרוג. דארף מען צו פארשטיין וואס קומט דא אריין דער אתרוג, וואס איז פון די ד' מינים.

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, שטייט אין מדרש (ב"ר פס"ו ס"ג) **מטל השמים** זה מקרא, **ומשמני הארץ** זה משנה, **ורוב דגן** זה תלמוד.

א

דער הייליגער באשעפער – הוא מושיענו והוא יושיענו

קען זיין אזוי, מ'האט געווויזן פאר יצחק אבינו דעם בית המקדש בנוי חרוב ובנוי, מ'האט געווויזן ווי אזוי דער לאנגער גלות וועט אויסזעהן, אידן וועלן זיין אין גלות קרוב צו צוויי טויזנט יאר, ס'וועט קומען א זמן וואס ס'וועט זיין א ערבוב דעות, א וועלט מיט א מבול פון דעות כוזבות, וואס ס'איז נוגע לגבי די גאולה, אידן האפן אויף די גאולה, אבער ליידער משנאי ה' נשאו ראש, און האבן געגומען א גאולה פאר"ן זמן.

ס'שטייט אין פסוק פרשת נצבים, **אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם**, זאגט רש"י וועז אידן האבן געהערט די צ"ח תוכחות הוריקו פניהם מי יוכל לעמוד בכל אלו, האט משה רבינו מחזק געווען אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם לפני המקום ולא עשה אתכם כליה, ווען אידן האבן געהערט די תוכחות האבן זיי זיך דערשראקן וועז וועט דאס קענען אויסהאלטן, האט זיי משה רבינו מחזק געווען, כלל ישראל האט געהערט פון משה רבינו ווי אזוי ס'וועט זיין בעקיבתא דמשיחא, ס'וועט זיין א חורבן בית המקדש, און **כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו** (ירושלמי יומא פ"א פ"א), אידישע קינדער וועלן מיט מאכן שווערע נסיונות

בענינים וואס איז נוגע די גאולה שלימה, דעם צפית לישועה (שבת לא.).

האט משה רבינו געזאגט **אתם נצבים היום**, היו"ם איז די ראשי תיבות ה'וא מ'ושיענו ו'הוא י'ושיענו, משה רבינו האט געזאגט פאר כלל ישראל, מ'זאל נישט מאכן קיין טעותים, מ'זאל וויסן אתם נצבים היו"ם, הוא מושיענו והוא יושיענו, נאר דער איין איינציגער באשעפער ער וועט אונז העלפן, ער וועט שיקן א ישועה פאר כלל ישראל, נאר ער און נישט קיין צווייטער!, נישט וויסן פון קיין צווייטע זאך. **אפס בלתך גואלינו לימות המשיח**, דער פעטער ז"ל פלעגט צו זאגן אפס בלתך גואלינו, נאר דער איין איינציגער באשעפער וועט אונז אויסלייזן.

[**וזה** שאמר] הרבה הכעסתם לפני המקום ולא עשה אתכם כליה, די שווערע ביטערע עונשים [המבואר במס' כתובות (דף קיא.) בחומר העברה על השלש שבועות], מ'זאל וויסן הוא מושיענו והוא יושיענו, דעמאלטס וועט זיין ולא עשה אתכם כליה, וועלן אידן ניצול ווערן פון כליה.

אידן דארפן צו גלייבן אין ביאת המשיח, און זיך נישט לאזן פארנארן מיט א גאולת שקר דורך זרוע בשר ודם, אידן גלייבן אינעם היליגן באשעפער, דער היליגער באשעפער האט צוגעזאגט ער וועט אויסלייזן אידישע קינדער פון גלות, און ער וועט מקיים זיין דבריו, די אלע זאכן וואס שטייט אין תורה נביאים וכתובים, וואס דער אייבערשטער האט צוגעזאגט פאר כלל ישראל, אלעס וועט מקוים ווערן במילואו, **אבער ס'וועט זיין הו"א מושיענו והו"א יושיענו, מיר גלייבן אז נאר דער היליגער באשעפער וועט אונז העלפן.**

ב

דער היליגער באשעפער – דם עבדיו יקום

אידישע קינדער האבן מיט געמאכט אין לאנגן ביטערן גלות צרות מיט הריגות, שווערע זמנים האבן אידישע קינדער מיט געמאכט, דער אייבערשטער האט צוגעזאגט (דברים לב מג) כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו, דער אייבערשטער וועט נקמה נעמען אין די אלע וואס האבן געטשעפעט אידישע קינדער, די אלע אידישע בלוט וואס איז פארגאסן געווארן אין משך פונעם לאנגן ביטערן גלות, פון דעם חורבן אהן און וויטער, אלעס איז כתוב וחתום פאר היליגן באשעפער, און דער אייבערשטער וועט נעמען נקמה פאר דעם.

אידישע קינדער זענען מתפלל **נקום לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך**, ווער קען נקמה פאר אידישע בלוט וואס איז פארגאסן, קיינער נישט, נאר דער איין איינציגער באשעפער, נאר ער קען נקמה נעמען און נאר ער וועט נקמה נעמען, ס'איז נישט שייך פאר א בשר ודם נקמה פאר אידיש בלוט, **נאר דער איינציגער באשעפער ער קען, און ער וועט נקמה נעמען פאר אידיש בלוט.**

און דאס דארף מען גלייבן באמונה שלימה, **און ווער ס'האלט חלילה אז מ'דארף אליינס טוהן אין די זאכן, איז א חסרון אין אמונה און די הבטחה פון בורא כל עולמים אז דער בורא כל עולמים וועט נקמה נעמען.** אידישע קינדער גלייבן באמונה שלימה אז דער אייבערשטער וועט אויסליין אידישע קינדער, און דער אייבערשטער וועט נקמה נעמען, נאר דאס איז אונזער האפענונג, דאס און נישט עפעס אנדערש.

ג

דער היליגער באשעפער – ער האט אונז פארטריבן אין גלות און ער וועט אונז ארויסנעמען פון גלות

יצחק אבינו האט געזעהן בית המקדש בנוי וחרוב, האט ער געזעהן אלעס וואס וועט זיין ביים כלל ישראל עד היום הזה עד ביאת המשיח, יצחק אבינו האט געזעהן ימינו אלה, די בלבול המוחות וואס טוט זיך ביי כלל ישראל, יצחק אבינו איז געקומען מחזק זיין כלל ישראל, ראה ריח בני כריח שדה - וואס ווייזט אויפן אתרוג פון די ד' מינים.

די גמרא אין מסכת סוכה אין פרק לולב הגזול (דף לז:) ברענגט אראפ דאס ענין פון די נענועים וואס מ'מאכט מיט די ד' מינים, רבי יוחנן זאגט מוליך ומביא לארבע רוחות.

דער בית יוסף זאגט אין הלכות סוכה (או"ח סימן תרנ"א) אז די ד' מינים דאס איז א רמז אויף די ד' אותיות פון שם הוי"ה, דער מנהג על פי אר"י ז"ל איז אריינצוטראגן די ד' מינים אין די סוכה - סוכה דאס איז א רמז אויף גלות (מדרש ילקוט אמור רמז תרנ"ג), מ'גייט ארויס פון א דירת קבע, מ'גייט אין א דירת ארעי, מ'איז אין גלות - מ'טראגט אריין די ד' מינים אין די סוכה, דאס איז א רמז אויף שכינתא בגלותא.

מ'נעמט די ד' מינים און מ'מאכט די נענועים אויף אלע זייטן מזרח ומערב צפון און דרום, און מ'זאגט פארן היליגן באשעפער מוליך ומביא, דער אייבערשטער איז א מולי"ך, דער אייבערשטער האט געפירט אידישע קינדער אין גלות, ומבי"א און דער היליגער באשעפער וועט צוריק ברענגען, פון מזרח מערב צפון דרום, וואו אידישע קינדער זענען געגאנגען אין גלות אין ארבע כנפות תבל.

דער אייבערשטער איז א מוליך, מפני חטאינו גלינו מארצינו, **נישט ווייל מיר זענען געווען שוואך מ׳האט נישט געהאט קיין כוחות, נאר דער אייבערשטער איז געווען א מוליך,** אזוי ווי דער מדרש זאגט (ב״ר פמ״ד ס״ח) ידוע תדע, ידו״ע שאני מפזרן, תד״ע שאני מכנסן, דער אייבערשטער האט צושפרייט אידישע קינדער אין גלות, און דער אייבערשטער וועט צוזאמען נעמען אידישע קינדער פון מזרח און פון מערב פון צפון און פון דרום, פון אלע זייטן, דערפאר נעמט מען די ד׳ מינים וואס איז רמז אויף די ד׳ אותיות שם הוי״ה, השי״ת איז א מוליך, דער אייבערשטער האט אונז געפירט אין גלות, און השי״ת איז א מביא, דער אייבערשטער וועט אונז צוריק נעמען פון גלות.

ד

דאס אז מ׳האלט זיך ביי די אמונה איז א גידא בעינא דשטנא

די גמרא דערציילט (סוכה לח.) - וועז רב אחא בר יעקב האט געמאכט די נענועים האט ער געזאגט ׳דין גירא בעיני דשטנא׳, דאס צו גלייבן און דאס צו זאגן [שהגאולה יהיה רק ע״י הקב״ה] איז א גירא בעיני דשטנא, אין די מעשי שטן וואס האלט אז מ׳קען חלילה אליינס טוהן פעולות צו די גאולה, דאס וואס מ׳נעמט די ד׳ מינים און מ׳מאכט די נענועים אויף ד׳ רוחות העולם, איז צו זאגן אז אונז גלייב מיר אז דער אייבערשטער איז א מוליך און דער אייבערשטער איז א מביא, דער אייבערשטער האט אונז געפירט אין גלות, און דער איינציגער באשעפער וועט אונז אהיימנעמען, נאר אזוי וועט זיין די גאולה!, און דאס גלייבן אידישע קינדער.

יצחק אבינו האט געזעהן בית המקדש בנוי וחרוב, וואס כל דור שלא נבנה בימיו כאלו נחרב בימיו, אין אונזער דור אז מיר זענען נישט זוכה ביז דערווייל צו די גאולה, איז יעדן טאג כל דור שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו, **ער האט געזען אז ס׳וועט זיין א לאנגער ביטערער גלות, אידן וועלן מיט מאכן נסיונות, נסיונות אין דעות, נסיונות אין מחשבות זרות, יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו מ׳זאל זיך קענען האלטן קלאר, מ׳זאל נישט מיט געשלעפט ווערן מיטן זרם העולם,** האט ער געזאגט ראה ריח בני כריח שדה, אזוי ווי די ד׳ מינים איז מען מוליך ומביא, ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, אלע מאמרי חז״ל וואס שטייט אין פסוק און אין די גמרא, אז די גאולה שלימה וועט זיין נאר דורכן איין איינציגן באשעפער.

ויתן לך האלקים מטל השמים זה ציון״ן, **דער אייבערשטער וועט געבן פאר אידישע קינדער ארץ ישראל, און ויתן ויחזור ויתן** [אף לאחר שילכו בגלות] **נאר דער איין איינציגער באשעפער וועט עס נאכאמאל געבן,** ליידער זענען מיר יעצט אין גלות, אבער ויחזור ויתן, דער אייבערשטער וועט צוריק ברענגען אידישע קינדער קין ארץ ישראל, און מיר גלייבן דאס באמונה שלימה, דער אין איינציגער באשעפער איז א מוליך ומביא, הוא ולא אחר, נאר אזוי וועט זיין די גאולה שלימה, און נישט אויף אנדערן אופן, בשום אופן נישט, ס׳קען נישט אנדערש זיין נאר אזוי.

ויתן לך האלקי״ם מטל השמים זה ציון, דער אייבערשטער, ער וועט געבן פאר אידישע קינדער ארץ ישראל, אידישע קינדער גלייבן אין דעם, אידישע קינדער האלטן זיך פעסט און קלאר מיט אמונה שלימה בביאת משיח. און דין גירא בעיני דשטנא, דאס אליינס אז מ׳גלייבט אז ס׳איז דא אן איינציגער באשעפער, וואס ער איז דער מוליך און ער איז דער מביא, דאס איז א גירא בעיני דשטנא, אז ס׳איז נאך דא אין כלל ישראל אידישע קינדער וואס ווערן נישט מיטגעשלעפט מיט די וועלט, און גלייבן באמונה שלימה בביאת המשיח, **ואף על פי שיתמהמה אחכה לו בכל יום שיבוא, אידישע קינדער גלייבן מ׳וועט ארויסגיין פון דעם לאנגן ביטערן גלות, אבער נאר דורך ביאת המשיח, וואס אליהו וועט קומען און מבשר זיין, און משיח וועט קומען, נאר אזוי וועט זיין די גאולה בשום אופן נישט אויף אנדערן אופן.**

אין דעם זכות וואס מ׳גלייבט אין דעם, וועט זיין ויתן לך האלקים, אין ישראל נגאלין אלא בזכות פון אמונה, אז מ׳גלייבט באמונה שלימה אין בורא כל עולמים, דער אייבערשטער וועט העלפן ס׳וועט קומען דער ריכטיגער זמן - אונז זאל מיר זוכה זיין צו דעם - השי״ת וועט זיך מרחם זיין אויף כלל ישראל, און ער וועט שיקן דעם גואל צדק אויסצולייזן אידישע קינדער פון ביטערן גלות, און דעמאלטס וועט דער אייבערשטער נעמען נקמה אין די אלע וואס האבן מצער געווען אידישע קינדער.

די הבטחה פון בורא כל עולמים, דאס וועט מקוים ווערן במילואו **הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום,** דער אייבערשטער וועט נעמען נקמה אין די אלע פארגאסענע אידיש בלוט, דורי דורות וואס איז געווען, אונז האב מיר נאכנישט זוכה געווען דאס צו זעהן ביז צום היינטיגן טאג, אבער אונז גלייבן מיר באמונה שלימה אז ס׳וועט קומען דער זמן און דער אייבערשטער וועט העלפן ס׳וועט זיין נקום לענינינו נקמת דם עבדיך השפוך, מ׳זאל מיר זוכה זיין מיט די אויגן דאס צו זעהן, יראו עינינו וישמח לבנו, דער אייבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זוכה זיין צו התרוממות קרן התורה וישראל התגלות כבוד שמים עלינו בב״א.

איש אשר נו רוח חיו"ם

בשיר זמן שבחות, נשגר מקדב לבנו את ברכות ורננות, קדם האי גברא
איש חיל זרב פעולות, אשר שמו הטוב יוצא לתהילות, העושה גדולות
ונצורות, בכוחות נשגבות, למען מוסדותינו הקדושות בכל העולם כולו,
משרת ועומד לימין כ"ק מרן רבינו עט"ר שליט"א במסירות יתירה

ה"ה הרה"ח ר'

חיים שלמה פישער

הי"ו

משמש בקודש פנימה

לרגל שמחתו בנישואי בתו
למזל טוב בשעטו"מ

עב"ג הבחור החתן החשוב והמופלג בתורה וביראה
כמר חיים אליהו הי"ו
בן הרבני החשוב הנכבד
מו"ה משה אברהם שעהנברון הי"ו
אב"י בקרית יואל יע"א

ירתן ה', ויוסף ברכה שיעלה הזיווג יפה
שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני
התורה והיראה וזכות פעולותיו הרבים
יעמוד לימינו ולימין צאצאיו שיזכו לאורך ימים ושנים
דשנים ורעננים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
ברוב תענוג ונחת דקדושה אך טוב ירדפם
כל ימי חייהם וכל טוב סלה

המברכים:
הקהילה והמוסדות

סיום מסכת נזיר במסגרת חבורת "יסודי התורה"

יום א' תולדות תשפ"ד לפ"ק בקרית יואל יצ"ו

די וואך פרשת תולדות געפין מיר אין די סדרה, יעקב אבינו איז אריינגעגאנגען צו יצחק אבינו מקבל זיין די ברכות, די היליגע ברכות וואס יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, און די ברכות באגלייטן כלל ישראל עד סוף כל הדורות, יעקב אבינו האט זיך מוסר נפש געווען, ער האט געוואוסט ער הייבט אן א שפיל מיט עשו, אבער יעקב אבינו האט פארשטאנען דאס גרויסקייט פון די ברכות פון יצחק אבינו, און פארדעם איז ער געווען גרייט זיך מוסר נפש זיין, אלעס כדי ס'זאל בלייבן עד סוף כל הדורות השפעות טובות, און פאר אונז אויך, אונזער דור, מיר זענען אלע נהנה און מיר לעבן בגשמיות וברוחניות א דאנק די היליגע ברכות וואס יצחק אבינו האט געבענטשט.

שטייט אין פסוק וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', האט ער געבענטשט ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, זאגט דער מדרש (ב"ר פס"ו ס"ג) מטל השמים זה מקרא, ומשמני הארץ זה משנה, ורוב דגן זו תלמוד.

א טעם פארוואס די דריטע סעודה שבת הייסט 'שלש סעודות'

קען זיין אזוי, ס'איז דא א ספר פון רבי'ן פון לובלין ז"ל ס'הייסט דברי אמת, זאגט דער רבי פון לובלין פרשת בלק, ער פרעגט א קשיא פארוואס רופט מען די דריטע סעודה אין שבת 'שלש סעודות', שלש סעודות הייסט דריי סעודות, מ'עסט נישט דעמאלטס דריי סעודות, מ'עסט איין סעודה, און דאס איז די דריטע סעודה פון שבת, דאס איז באמת סעודה שלישית פונעם שבת קודש, אבער די וועלט רופט עס אן שלש סעודות, אזוי פרעגט דער רבי פון לובלין.

זאגט ער צוויי תירוצים, איין תירוץ זאגט ער אזוי, ביי די ערשטע צוויי סעודות, די סעודה פון פרייטאג צו נאכטס איז מען הונגעריג, און שבת בייטאג, מ'עסט דאך נישט פארן דאוונען, קומט אויס נאכן דאוונען איז מען פשוט הונגעריג, איז דא א גשמיות אין די סעודה, הגם מ'איז מקיים א מצוה וקראת לשבת עונג, אבער סוף כל סוף מ'עסט ווייל מ'איז הונגעריג אויך. אבער ביי סעודה שלישית איז מען שוין נישט הונגעריג, ובפרט ווינטער איז זיכער אזוי, מ'איז שוין נישט הונגעריג, אבער מ'עסט א סעודה וויל מ'דארף צו עסן דריי סעודות אין שבת קודש, די סעודה עסט מען כולו לשם שמים, אז מ'עסט די סעודה לשם שמים איז מען מתקן די ערשטע צוויי סעודות אויך, אזוי אז אלע פריערדיגע סעודות ווערן אויך לשם שמים, ממילא הייסט עס שלש סעודות, ווייל ווען מ'עסט די דריטע סעודה איז מען מתקן די פריער'דיגע צוויי, ווערן אלע דריי סעודות היליג, אזוי זאגט ער איין תירוץ. זייער א היליגער תירוץ וואס דער היליגער רבי פון לובלין זאגט.

נאכדעם געט ער א זאג אזא פשטות'דיגע תירוץ, אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה, א מצוה ווערט נישט גערופן נאר אויף דער וואס ענדיגט, די דריטע סעודה דאס ענדיגט די דריי סעודות פון שבת, און אז ס'ענדיגט די דריי סעודות פון שבת איז דאס אלע דריי סעודות, ווייל די אנדערע צוויי סעודות איז נקראת אויף די דריטע סעודה, ווייל יעצט ענדיגט מען סעודת שבת.

אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה

די זעלבע קען מען זאגן אזוי, ווען א איד לערנט א בלאט גמרא, **יעדע בלאט גמרא וואס א איד לערנט איז הייליג, יעדע בלאט גמרא וואס א איד לערנט איז זייער שטארק חשוב, אבער אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה,** און דאס איז אזוי ווי סעודה שלישית פון שבת וואס ווערט אנגערופן שלש סעודות וויל יעצט עסט מען אלע דריי סעודות, **יעצט ווען ער איז מסיים א מסכת, איז עס אזוי ווי מ'האט געלערנט די גאנצע מסכת.**

דער זיידע ז"ל אין ייטב לב טייטשט ראה ריח בני כריח שדה, שדה מיינט מען שבת קודש, ווייל רש"י זאגט כריח שדה איז שדה תפוחים, און שבת קודש איז חקל תפוחין קדישין (זוהר יתרו דף פח.).

יצחק האט געבענטשט יעקב אבינו ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן, ורוב דגן זו תלמוד, ער

האט געבענטשט יעקב אבינו ער זאל זוכה זיין צו לערנען מקרא, ער זאל זוכה זיין צו לערנען משנה, און ער זאל זוכה זיין צו לערנען גמרא, און ער זאל זוכה זיין צו מאכן א סיום מסכת, וואס אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה, אזוי ווי סעודה שלישית אין שבת קודש. זאגט ער ראה ריח בני כריח שדה אזוי ווי סעודת שבת קודש, אלעס וועט אנגערופן אויף שלש סעודות, ווייל יעצט ענדיגט מען די מצוה פון עונג שבת, איז אלעס די גמר, די גמר סיום המסכת דאס איז יעצט, אזוי ווי בי סעודת שבת קודש.

דער מדרש זאגט ויתן ויחזור ויתן, ויתן מיינט מען איינמאל לערנען, ויחזור ויתן מיינט מ׳זאל לערנען און מ׳זאל חזר׳ן.

בשעת סיום מסכת איז א זמן פון רעוא דרעוין

און מ׳קען נאך מוסיף זיין, ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳, סעודה שלישית איז רעוא דרעוין, דאס איז גרויסע חסדים, בשעת מנחה ווייסט מען איז אלעמאל דין, שבת קודש בי שלש סעודות איז רעוא דרעוין, דאס איז גרויס רחמים. בי שלש סעודות ווען מ׳מאכט א גמר אויף שבת קודש איז רעוא דרעוין, ראה ריח בני כריח שדה, **ווען איידן האבן א זכיה צו מאכן א סיום מסכת, איז כריח שדה, ס׳איז רעוא דרעוין אן עת רצון פארן בורא כל עולמים.**

*

דדיי דודות וואס לערנען תורה צוזאמען

קען נאך זיין ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳, אין די זמירות שבת קודש בי שלש סעודות, איז מען מתפלל **וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות,** אזוי ווי ס׳איז א עת רצון נוצט מען עס אוים צו בעטן די תפלה, קיינער בעט נישט אויף געלט, קיינער בעט נישט אויף אנדערע דברים גשמיים, א שיינע הויז, אדער עשירות, מ׳בעט נאר איין זאך, הייליגער באשעפער ס׳איז א עת רצון, וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, **איך וויל האבן ערליכע קינדער און ערליכע אייניקלעך, עוסקים בתורה ובמצות, דאס איז מיין בקשה און די איינציגסטע בקשה, און דאס איז וואס א איד בעט זיך בי שלש סעודות ווען ס׳איז רעוא דרעוין און א עת רצון.**

איז באקאנט די גמרא אין מסכת בבא מציעא דף פ״ה, אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן, האט רבי פרנך נאכגעזאגט א מימרא פון רבי יוחנן, כל שהוא תלמיד חכם, ער איז א תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם, ווען זיך נישט אויפהערן די תורה, שנאמר זאגט ער א פסוק לא ימושו מפיך מפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה׳ מעתה ועד עולם, אויב ס׳איז דא מפיך מפי זרעך ומפי זרע זרעך, אמר ה׳, זאגט דער אייבערשטער א ברכה און א הבטחה, מעתה ועד עולם, אלע קינדער וועלן זיין דורי דורות לומדי תורה. זאגט תוספות, מ׳זעהט דאך אז נישט אלעמאל איז אזוי, זאגט תוספות בשלשתן רואין זה את זה, די דריי דורות דארפן זיך זעהן.

ביים זיידן ז״ל דער ישמח משה איז געווען א מעשה, דער זון רבי אלעזר ניסן ז״ל איז געווען ביי אים, און דער ייטב לב איז אויך געווען, האט דער ישמח משה געזאגט תורה, נאכדעם ווען ער האט געענדיגט די תורה האט ער מכבד געווען דעם זון צו זאגן תורה, נאכדעם וואס דער זון האט געענדיגט זאגן תורה, האט ער מכבד געווען דאס אייניקל דעם ייטב לב ער זאל זאגן תורה, און דער ישמח משה האט דעמאלטס געזאגט, כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין התורה פוסקת מזרעו עד עולם, און תוספות זאגט ברואין זה את זה, זיי זעהן זיך, מיינט נישט סתם מ׳קוקט זיך אן, נאר ברואין זה את זה מיינט מען בדברי תורה, זיי זענען אלע עוסק צוזאמען אין דברי תורה, און זיי זעהן זיך לערנען אינאיינעם, דעמאלטס איז דא די הבטחה אז שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם.

דער טאטע ז״ל די וואך (ברך משה פ׳ תולדות עמוד קמח) זאגט, יעקב אבינו איז אלט געווען פופצן יאר ווען אברהם אבינו איז נסתלק געווארן, ויעקב איש תם יושב אהלי״ם, שטייט א לשון רבים, ער איז געזעצן אין אוהל תורה פון אברהם אין אוהל תורה פון יצחק, יעקב אבינו איז געזעצן מיטן זיידן אברהם אבינו, און מיטן טאטן יצחק אבינו, און דריי דורות עוסק געווען בדברי תורה צוזאמען, אזוי ווי דער ישמח משה האט געטון אזוי האט אברהם אבינו געטון, אברהם יצחק און יעקב האבן צוזאמען עוסק געווען אין תורה, האט אברהם אבינו דעמאלטס באקומען א ברכה לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה׳ מעתה ועד עולם. איז די ברכה האט מען באקומען נאכדעם וואס יעקב אבינו האט עוסק געווען בתורה, דעמאלטס איז געווארן מפיך מפי זרעך מפי זרע זרעך, דעמאלטס האט מען באקומען די ברכה אז ס׳זאל זיין מעתה ועד עולם.

ס׳איז ידוע די דריי סעודות פון שבת, די פרייטאג צו נאכטס סעודה חקל תפיחין קדישין איז קענן אברהם, די סעודת עתיקא קדישא פון בייטאג דאס איז קענן יצחק, און שלש סעודות איז קענן יעקב.

יעקב אבינו האט באקומען דעמאלטס די ברכה לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך. ממילא ביי סעודה שלישית בעט מען וזכנו לראו"ת בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, ווייל די סעודה שלישית דאס איז די סעודה פון יעקב אבינו, און יעקב אבינו האט באקומען די ברכה, ממילא איז דעמאלטס די זמן וואס מ'קען מתפלל זיין וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות.

ווען יצחק אבינו האט געזעהן יעקב אבינו, האט יצחק אבינו געזאגט ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', אזוי ווי שבת קודש, שבת קודש איז מען מתפלל וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, און יעקב אבינו איז אין די בחינה, האט ער אים געבענטשט ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ויתן לך האלקים מטל השמים מקרא משנה גמרא, ויתן ויחזור ויתן, ס'זאל זיין לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם, דאס איז די ברכה פון יצחק אבינו פאר יעקב עד היום הזה.

און דאס וואס אונז זיצן מיר דא היינט אין דעם זאל, מ'זיצט דא ביי א שמחה של מצוה לגומרה של תורה, מ'האט מסיים געווען א מסכת, דאס איז פון די ברכה פון יצחק אבינו ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, דאס איז די ברכה פון יצחק אבינו, דאס באגלייט כלל ישראל פון יצחק אבינו עד היום הזה ביז משיח וועט קומען.

דער טאטע ז"ל אין ברך משה פרשת תרומה (עמוד ריח) ברענגט אויך אראפ די מעשה מיטן ישמח משה, און דארט טייטשט ער וראה בנים לבניך שלום על ישראל (תהלים קכח), זאגט ער די גמרא זאגט אין קידושין דף ל' אפילו אב ובנו, א טאטע מיט א זון, רב ותלמידו, שעוסקים בתורה בשער אחד, זיי זיצן און זיי זענען עוסק בתורה, נעשים אויבים זה לזה, זיי לערנען צוזאמען מ'הייבט זיך אן צו קריגן, דער זאגט פשט איז אזוי, און דער זאגט פשט איז אזוי, דער ברענגט א ראיה אזוי, און ס'וועט א גרויסע מחלוקה, ואינם זזים משם עד שנעשו אוהבים זה לזה, מ'ריקט זיך נישט אוועק ביז מ'בלייבט גוטע פריינד, זאגט ער וראה בנים לבניך, מ'זאל זעהן בנים לבניך, רואים זה את זה בדברי תורה, וועט איינער זאגן איך וועל גיין לערנען מיט מיין זון מיט מיין אייניקל צוזאמען, די משפחה, און מ'וועט צוזאמען לערנען, ס'וועט זיין רואין זה את זה בדברי תורה, מ'וועט זיך אנהייבן מפלפל זיין מ'וועט זיך אנהייבן צו קריגן און ס'וועט וועלן א מחלוקת אין די משפחה, דער טאטע מיט א קינד מיט א אייניקל, א געפערליכע זאך וואס וועט דא זיין, זאגט ער וראה בנים לבניך שלום על ישראל, וועסט זעהן אז ענדע וועט זיין שלום על ישראל, אזוי טייטשט דער טאטע ז"ל.

האב איך געקלערט אזוי, דאס איז טאקע די סיום ביי שלש סעודות, **וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות**, מ'בעט אז דער אייבערשטער זאל העלפן אז מ'זאל זוכה א זיידע מיט א זון און מיט א אייניקל זאלן זיך זעהן און צוזאמען עוסק זיין בתורה, און וואס וועט זיין, ס'וועט אויסברעכן חלילה א מחלוקת, ענדיגט מען **על ישראל שלום**, ס'וועט זיין שלום.

און דאס קען זיין איז די סיום פון מסכת נזיר, די גמרא איז מסיים אין מסכת נזיר **תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם**, תלמידי חכמים זענען מרבה שלום בעולם, די תלמידי חכמים זיצן און לערנען, מ'קריגט זיך ארום דער זאגט אזוי, זה אוסר וזה מתיר, דער ברענגט א ראיה, זה בונה וזה סותר, אל תיקרי בניך אלא בונך, בונך איז טייטשט דער בויעט א בנין, זה בונה וזה סותר, אבער סוף כל סוף תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כאטש מ'קריגט זיך ארום אין א הלכה, אבער צום סוף ווערן זיי אוהבים זה לזה, איינער צום צווייטן.

כ'פארצייל דא די מעשה, באמת קודם איז דאס א שיינע מעשה פון זיידן ז"ל פון ישמח משה, **נאר מ'זיצט דא אין דעם זאל, איך מיין אז דא אין דעם זאל איז אויך דא זיידעס, קינדער און אייניקלעך, וואס זיי זיצן דא און זענען מסיים מסכת נזיר, ס'איז רואין זה את זה בדברי תורה, אשריכם ישראל!, וואויל איז ענק אידן!**

און אז ס'זיצט נישט א זיידע מיט א זון מיט א אייניקל, נאר א טאטע מיט א קינד איז שוין דא מן הסתם אסאך מער, ס'זיצן דא אב ובנו און מאכן צוזאמען א שמחה של מצוה, שלום על ישראל, ס'ברענגט סוף כל סוף שלום, אפילו מ'האט געלערנט צוזאמען און מ'האט זיך געקריגט אין א פשט אין א גמרא, אבער סוף כל סוף קיינער איז נישט אוועק צוקריגטערהייט, יעדער איינער איז געבליבן אוהבים זה לזה, ס'איז שלום על ישראל.

*

אויף שמחה של מצוה באקומט מען אלע ברכות בעולם הזה

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' ושמר ה' אלקיך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך ואהבך וברכך והרבך, שטייט זייער טייערע ברכות אין פסוק, איז ידוע די קשיא, דאס איז פרשת עקב, סוף פרשת ואתחנן

שטייט אשר אנכי מצוך היום לעשותם, אויף היום לעשותם דרש׳נט די גמרא אין מסכת עבודה זרה (דף ג.) היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, שכר מצוה געט מען נישט אויף די וועלט, און אויף איינמאל שטייט זאפארט מיניה וביה והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, שטייט זאפארט דער אייבערשטער וועט געבן שכר אויף די וועלט. דער ערוגת הבשם איז מדייק פארוואס שטייט והיה ״עקב׳ תשמעון, ס׳וואלט געדארפט שטיין והיה ״אם׳ תשמעון, אזוי ווי והיה אם שמוע, אזוי ווי ס׳שטייט איבעראל, פארוואס וואס שטייט והיה עקב תשמעון.

נאר כ׳האב געקלערט אזוי, שטייט אין שבט מישראל (מזמור א) אויף עצם קיום המצוה, איז שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, דאס לייגט מען אוועק אויף עולם העליון, אבער אויף דעם וואס מ׳איז מקיים א מצוה מיט שמחה, אויף שמחה של מצוה צאלט מען שכר אויף די וועלט.

מ׳איז מסיים א מסכת מ׳מאכט א שמחה לגומרה של תורה, אויף א סיום מסכת, די שמחה וואס איז דא יעצט אויף דער נאכט וואס מיר קומען זיך צוזאם, מ׳האט דאך געלערנט די מסכת ס׳האט געדויערט וואכן לאנג, חדשים לאנג וואס מ׳לערנט דורך א מסכת, אויף די היינט נאכטיגע שמחה, די שמחה של מצוה אויף דעם צאלט מען שכר אויף די וועלט.

עקב איז א לשון סוף, והיה איז א לשון שמחה, והיה עקב תשמעון, ביים סוף ביי א סיום מסכת, וועז מ׳מאכט א שמחה של מצוה - אשר אנכי מצוך היום לעשותם, אויף די עצם קיום המצוה איז למחר לקבל שכרם, אבער והיה עקב תשמעון אויף די שמחה של מצוה - אויף דעם איז דא יעודי עולם הזה.

געלויבט דעם היליגן באשעפער, ס׳איז היינט א גרויסע שמחה פאר תושבי קרית יואל, אסאך הונדערטער אידן וואס זיצן דא אין די זאל, און אפילו די וואס זענען נישט דא, די וואס זענען חברים און אנגעשלאסן אין די חבורה פון ״סודי התורה׳, זענען יעצט מסיים מסכת נזיר, מ׳הייבט אן א נייע מסכת, מסכת סוטה.

ס׳איז אויך אין די זעלבע צייט א גרויסע שמחה פאר אנשי שלומינו איבעראל בכל קצוי תבל, די אלע וואס זענען אויך אנגעשלאסן אין די חבורה, און זיי זענען יעצט אויך מסיים מסכת נזיר און מ׳הייבט אן מסכת סוטה, און ס׳איז א בחינה והיה, א לשון, עקב, וועז ס׳איז א סיום, תשמעון, וועז מ׳לערנט איז א גרויסע שמחה.

ממילא זענען די אלע אידן זוכה צו די ברכות וואס שטייט אין פסוק, ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירושך ויצהרך וגו׳ לא יהיה בך עקר ועקרה, אלע ברכות וואס שטייט, בני חיי ומזוני רויחי, אלע גוטע ברכות וואס א איד דארף צו האבן.

א קבלה טובה צו לערנען די נייע מסכת מיט מעך התמדה

שטייט אין ערוגת הבשם פרשת עקב זאגט ער אזוי, מ׳זעהט א איד נאך וועז ער האט מקיים געווען א מצוה, אדער נאכן דאוועננן, ער הייבט אהן צוריק צו קוקן, איך האב מקיים געווען א מצוה, און ער איז מפשפש במעשים אויף די איכות המצוה, ער הייבט אן אריינצוטראכטן ווי אזוי די מצוה זעהט אוים, זעהט ער א פגם, ס׳איז נישט געווען אזוי ווי ס׳האט געדארפט צו זיין, איך וואלט געקענט שענער, איך וואלט עס געקענט בעסער מאכן, איך האב נישט מכוון געווען ביים דאוועננן אזוי ווי ס׳דארף צו זיין, איך האב נישט געטון די מצוה מיט די ריכטיגע הכנה, מיט די ריכטיגע כוונה, און מיט די ריכטיגע התלהבות, און ער קוקט זיך צוריק, די מצוה איז שוין אדורך, און ער הייבט זיך אן צו שעמען פאר זיך אליינם, וואלט איך נישט געדארפט טון די מצוה בעסער?, וואלט איך נישט געדארפט א שענערע עבודה אראפלייגן?

טייטשט ער זייער שיין א גמרא (ברכות יז.) רבא בתר דמצלי היה אומר הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה, זאגט ער רבא ׳בתר דמצלי׳, נאכן דאוועננן האט צוריק געקוקט ווי אזוי זעהט אוים מיין דאוועננן, האט ער געזאגט הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה, נאכן דאוועננן האט ער געזאגט איך שעם זיך פאר מיר אליין, אזוי האב איך געדאוונט?, אזוי זעה איך אוים?, ער האט אנגעהויבן אריינצוטראכטן אין די איכות פון זיין תפלה, אבער ער איז זיך מקבל, גוט, די יעצטיגע תפלה איז אזוי געווען, אבער דאס קומענדיגע מאל וואס איך וועל דאוועננן, וועל איך שוין בעסער דאוועננן.

די זעלבע זאך וועז מ׳מאכט א סיום מסכת, מ׳הייבט אן אריינצוטראכטן אין עבר, איך האב אדורכגעלערנט די מסכת, מ׳קוקט צוריק, איך האב דאס געלערנט על צד היותר טוב?, איך האב גוט פארשטאנען? איך האב מיך נישט גענארט? איך האב גוט געלערנט פשט? איך האב געלערנט יעדע בלאט גמרא, האב איך טאקע פארשטאנען?, **איך גיי אבער לערנען א נייע מסכת, די נייע מסכת וועל איך שוין בעסער לערנען, איך וועל שוין מער**

קאפ צולייגן, איך וועל בעזר שמו יתברך לערנען מיט מער הבנה און מער התמדה, מער קביעות, נישט אויסלאזן קיין בלאט, זעהן אז ס׳זאל בעסער זיין.

אי״ז דא אן ערוגת הבשם פרשת שופטים וואס ער טייטשט צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת, וועז א מענטש מאכט א מצוה און ער באשליסט, ניין די מצוה וואס איך האב געטון ביז יעצט איז נישט געווען אין בעסטן, אין עתיד וועל איך בעסער טוהן, און ער פסל׳ט די מצות פונעם עבר, ס׳איז נישט גענוג געווען בהידור, נישט בכוונה, אויף דעם אליינס איז דא שכר. מצוה רודפת מצוה, א מצוה איז רודף א מצוה, וועז מ׳איז מקיים א מצוה און ס׳איז רודף די פריערדיגע מצוה, די פריערדיגע מצוה איז נישט גוט געווען. זאגט ער **צדק צדק תרדוף**, זאלסט אזוי רודפ׳ן די מצוה און האלטן אז די פריערדיגע איז נישט געווען, **למען תחיה וירשת את הארץ**, דעמאלטס וועסטו זוכה זיין למען תחיה וירשת את הארץ.

והיה עקב תשמעון, בשעת סיום המסכת, איז מען זיך מקבל מ׳גייט לערנען א נייע מסכת, די נייע מסכת וועל איך לערנען מיט מער הבנה, און מ׳טוהט פסל׳ן די פריערדיגע מסכת, איך האב נישט גענוג גוט געלערנט, אויף דעם אליין באקומט מען שכר, **אויף דעם אליין וואס מ׳איז זיך מקבל איך גיי בעסער לערנען, און שענער לערנען, אויף דעם איז דא אלע ברכות וואס איז דא אין פרשת עקב, ואהבך וברכך והרבך, אויף דעם אליינס.**

די שוועריקייט פון די צוויי מסכתות נדרים און נזיר

לענינו מ׳האט אדורך געלערנט צוויי שווערע מסכתות נדרים מיט נזיר, די צוויי מסכתות האט נישט קיין פירוש רש״י, רש״י איז מאיר עיני ישראל, רש״י איז דער רבן של ישראל - רש״י איז ראשי תיבות רבן של ישראל - רש״י דערלייכט די אויגן פון יעדן איד פון קליין ביז גרויס, פון גרעסטן תלמיד חכם ביז יעדן איד, וועז ער לערנט א עמוד גמרא, א בלאט גמרא, רש״י דערלייכט אים די אויגן.

די צוויי מסכתות - איך וויים נישט וואס די סיבה איז, אבער דאס איז די מציאות - ס׳איז נישטא קיין פירוש רש״י, מ׳מוז דאך אבער לערנען א בלאט גמרא, איז דא אין נדרים ר״ן, ס׳איז דא גרויסע ר״ן׳ס, דער ר״ן איז שוין אויסגעמישט א פירוש מיט פלפולים אזוי ווי תוספות, ממילא איז דא גרויסע ר״ן׳ס, און ס׳גייט אריין אין פלפולים, און דער מפרש אין נדרים איז אויך א שווערע מפרש, וינהגהו בכבידות, מ׳קוקט זיך צוריק, יעדער וועד האט געלערנט זעהט מ׳האט זיך געמוטשעט צו לערנען מסכת נדרים.

און נאכדעם וועז ס׳איז געקומען מסכת נזיר איז ווידער אזוי געווען, ס׳איז נישטא קיין רש״י, תוספות איז אין נזיר אביסל א מפרש, פירוש הרא״ש איז דא סיי אין נדרים און סיי אין נזיר, דאס האט צוגעהאלפן צו לערנען פשט, קליינע אותיות, מ׳האט זיך זייער געמוטשעט צו פארשטיין, אזוי איז געווען.

ס׳איז געווען שווער פאר בעלי בתים, פאר יונגעלייט, מ׳ארבעט א גאנצן טאג, מ׳קומט אהיים, מ׳איז אפגעמוטשעט, מ׳וויל לערנען, קובע זיין א שיעור ליימוד התורה, איז אסאך מאל געבליבן אביסל א חלל, אמאל אין איכות און אמאל אין כמות, אזוי איז געווען.

מורי ורבותי! מ׳הייבט אן א נייע מסכת, מסכת סוטה, און לאמיר אויסזאגן דעם סוד וואס יעדער איינער ווייסט, אין מסכת סוטה איז דא רש״י, און מסכת סוטה איז א גרינגערע מסכת ווי מסכת נדרים, און ס׳איז א גרינגערע מסכת ווי מסכת נזיר. מ׳קען אנהייבן צו לערנען די מסכת ס׳איז א דבר השוה לכל נפש, יעדער איינער קען זיך צוכאפן צו די גמרא אזוי ווי א דארשטיגער צו א גלעזל וואסער, מ׳זאל זיך צוכאפן מיט א דארשט צו די נייע מסכת, נישט נאר די וואס האבן געלערנט ביז יעצט, נאר חדשים וגם ישנים, סיי די וואס האבן געלערנט ביז יעצט און סיי אידן זאלן צוקומען.

ס׳איז יעצט דער זמן מוכשר אויף התעוררות זיך מסדר צו זיין - ס׳איז יעצט אנהייב ווינטער - צו לערנען מיט א קביעות גמור, לערנען און חזר׳ן, און ווער ס׳קען ווער ס׳איז א בעל כשרון מעג לערנען א תוספות אויך, אז ס׳איז גרינגער די גמרא מיט רש״י מעג מען לערנען א תוספות.

וויל איך קומען בקריאה של חיבה פאר אלע אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר, וואו מ׳איז, סיי וואס זענען דא, און סיי וואס זענען אין אנדערע מקומות, מ׳זאל זיך זעהן מצרף צו זיין ס׳זאל צוקומען פרישע לומדים, ס׳זאל זיין א בחינה פון מרובים העושים את המצוה, ס׳איז גרויסער כח, גדול כח הציבור, דאס חשיבות איז געוואלדיג גרויס, צו מאכן נייע חבורות, נייע חברותות, צו פארגרעסערן חברותות וואס זיי לערנען בקביעות.

די סגולה פון גמרא קענן די נסיונות היצר

גמרא איז א לשון גומרא, גומרא היסט קוילן, פייערדיגע קוילן, ברענענדיגע קוילן, ווייל די גמרא האט א כח פון

פייער צו פארברענען די קליפות, צו פארברענען דעם כח פון יצר הרע.

אידן מאכן מיט נסיונות, געוואלדיגע גרויסע נסיונות טאג טעגליך, מ׳גייט ארויס אין די גוי׳אישע גאס, אידן מאכן מיט שוועדע נסיונות, און מ׳דארף זיך האלטן ערליך, זיך האלטן מיט אידישקייט, און דאס איז נישט מעגליך נאר דורך לימוד התורה, וואס איז דא אין די גמרא די כח האש, הלא כה דברי כאש (ירמיה כג כט), דאס פארברענט די כח פון יצר הרע וואס איז אויך אש, נורא בי עמרם (קידושין פא.), די תורה הקדושה איז אש אוכלה אש, דאס עסט אויף דעם פייער פון יצר הרע.

מ׳מאכט א שמחה לגומרה של תורה - אזוי שטייט אין שולחן ערוך (או״ח סימן תרס״ט) שמחת תורה, און דער מנהג ישראל שמחת תורה איז צו מאכן א גרויסע שמחה, ווייל ס׳איז לגומרה של תורה. יעדעס מאל ווען מ׳איז מסיים א מסכת איז א געוואלדיגע שמחה לכבוד די הייליגע תורה, מ׳מאכט א שמחה לגומרה של תורה.

עכ״פ לאמיר זיך פרייען בשמחת התורה, און **בשעת די גרויסע שמחה לאמיר מקבל זיין קבלות טובות אויפן עתיד, צו לערנען די קומענדיגע מסכתות דף אחר דף, בקביעות גמור, חוק ולא יעבור, מדי יום ביומו.**

קובע זיין א שיעור אויף זונטאג ווען מען איז פריי פון די ארבעט

וויל איך נאר מוסיף זיין, דאס איז טאג טעגליך, זונטאג איז דאך אזוי דער מנהג המדינה אז אסאך מענטשן ארבעט נישט, האט מען א פרייען טאג - שבת דארף מען זיכער אויסנוצן פאר לימוד התורה - דעם זונטאג׳דיגע טאג זאל מען זעהן זיך קובע זיין חברותות אין אלע בתי מדרשים, ספעציעלע לימודים אויף די מסכת, וואו מ׳וועט לערנען און איבער׳חזר׳ן, ס׳זאל זיין א קביעות, ס׳איז דא מער צייט, מ׳זאל קענען זיצן מיט הרחבת הדעת עוסק זיין בתורה.

ע״ז חיים היא למחזיקים בה

מ׳דארף ארויסברענגען לשבח ולתהלה דער פטרון החבורה דא אין קרית יואל, בשמו יבורך גבר [הרבני הנגיד מו״ה עקיבא צבי קליין הי״ו], דער בעל הבית דא פון דעם זאל [גינת קליין], וואס ער איז א מזכה את הרבים, און זכות הרבים תלוי בו, הן אויפן עבר, פון אנהייב מסכת ברכות, עד היום הזה, און אויך אויפן עתיד, מ׳האפט אזוי ביז צום סיום הש״ס, און מ׳וועט נאכאמאל אנהייבן מסכת ברכות.

זאל אים דער אייבערשטער געבן געזונט און כח און השפעות טובות, ער זאל געבענטשט ווערן מיט די ברכה ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, כפשוטו, וכמדרשו, אלע מדרשים אויף די פסוק.

און ויתן ויחזור ויתן, פאר אלע לומדים, די אלע וואס זענען אנגעשלאסן אין די חבורה, די אלע לומדים וואס זענען מסיים, און די מתחילים - אפילו ער איז נישט געווען פון די מסיימים, אבער זיי גייען זיין פון די מתחילים, זאלן זיי אויך געבענטשט ווערן מיט די ברכות.

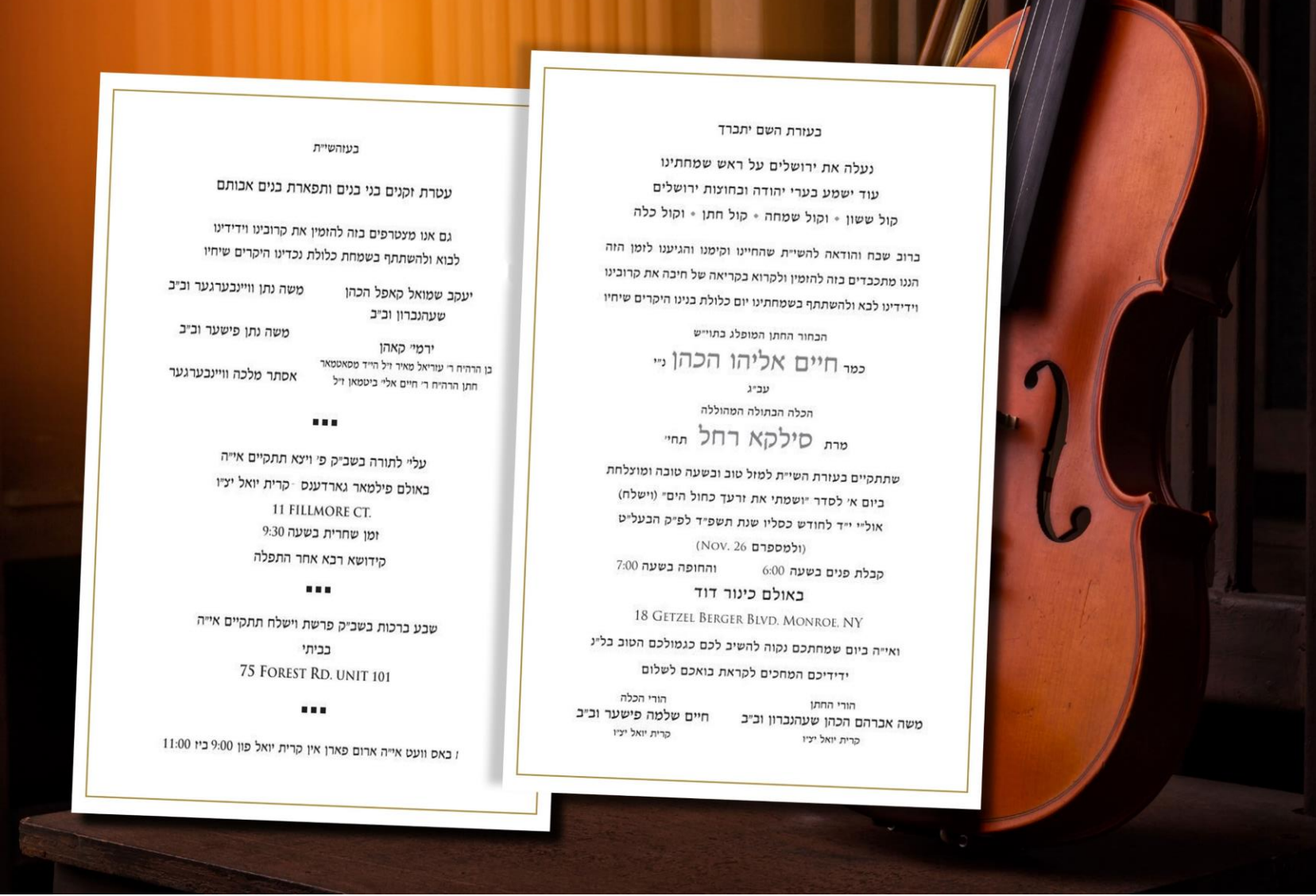
ראה ריח בני כריח שדה , די גמרא זאגט כריח שדה מיינט שדה תפוחים, זאגט תוספות וואס מיינט מען שדה תפוחים, מ׳מיינט א אתרוג. אתרו״ג מיטן כולל איז בגימטריא תור״ה. ראה ריח בני כריח שדה , ער האט אין זיך א ריח תורה, וואס א איד זיצט און עוסק בתורה.

די משנה זאגט אין מסכת אבות פרק ו׳, גדולה תורה שנותנת חיים לעושיה, זאגט דער מדרש שמואל פארוואס שטייט לעושיה, ס׳וואלט געדארפט ווען שטיין שנותנת חיים ללומדיה, וואס זיי לערנען תורה, זאגט דער מדרש שמואל ער זאגט דוקא לעושיה, אפילו לעושיה, אבער די תורה גיט חיים נאר ווען זיי לערנען תורה, די וואס זיי זיצן און זענען עוסק בתורה זיי זענען זוכה צו אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד.

זאל דער אייבערשטער העלפן, די אלע לומדים זאלן געבענטשט ווערן באורך ימים ושנות חיים, בריות גופא ונהורא מעליא, פרנסה בהרחבה גדולה, ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, רוב דגן ותירוש מיינט מען קינדער.

מ׳האט געדעדט דא פון לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, דער מדרש זאגט רוב דגן אלו הבחורים, ותירוש אלו הבתולות. איך רעדט פון די בחורים, מוז איך דערמאנען, נעכטן נאכט האב איך געהאט א מחזה הוד, א שיינער ציבור פון בחורים [במסגרת ותלמידו בידו] האבן זיך פארהערט הונדערטער בלעטער גמרא בעל פה, ס׳איז געווען א עונג, א עונג רוחני צו צוזעהן ווי צענדליגער צענדליגער בחורים האבן זיך פארהערט הונדערטער בלעטער גמרא בעל פה, ורוב דגן אלו הבחורים, און דאס איז אלעס תושבי קרית יואל.

דער אייבערשטער זאל העלפן א ברכה פאר יונג און פאר אלט, מ׳זאל זוכה זיין צו זעהן וזכנו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות מתוך נחת ושמחה, ביז מיר וועלן אלע זוכה זיין צו ביאת גואל צדק בב״א.

בעזרת השם יתברך

נעלה את ירושלים על ראש שמחתינו
עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים
קול ששון • וקול שמחה • קול חתן • וקול כלה

ברוב שבח והודאה להשי"ת שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה
הננו מתכבדים בזה להזמין ולקרוא בקריאה של חיבה את קרובינו
וידידינו לבא ולהשתתף בשמחתינו יום כלולת בנינו היקרים שיחיו

הבחור החתן המופלג בתוי"ש

כמר **חיים אליהו הכהן** נ"י

עב"ג

הכלה הבתולה המהוללה

מרת **סילקא רחל** תחי'

שתתקיים בעזרת השי"ת למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת
ביום א' לסדר "ושמתי את זרעך כחול הים" (וישלח)
אול"י י"ד לחודש כסליו שנת תשפ"ד לפ"ק הבעל"ט
(ולמספרם Nov. 26)

קבלת פנים בשעה 6:00 והחופה בשעה 7:00

באולם כינור דוד

18 Getzel Berger Blvd. Monroe, NY

ואי"ה ביום שמחתכם נקוה להשיב לכם כגמולכם הטוב בל"נ
ידידיכם המחכים לקראת בואכם לשלום

הורי החתן
משה אברהם הכהן שעהנבערון וב"ב
קרית יואל יצ"ו

הורי הכלה
חיים שלמה פישער וב"ב
קרית יואל יצ"ו

בעזהשי"ת

עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם

גם אנו מצטרפים בזה להזמין את קרובינו וידידינו
לבוא ולהשתתף בשמחת כלולת נכדינו היקרים שיחיו

יעקב שמואל קאפל הכהן שעהנבערון וב"ב
משה נתן ווייזנבערגער וב"ב

ירמי' קאהן
בן הרה"ח ר' עזריאל מאיר ז"ל הי"ד פסאסמאר
חתן הרה"ח ר' חיים אלי' ביטמאן ז"ל
משה נתן פישער וב"ב
אסתר מלכה ווייזנבערגער

■■■

עלי' לתורה בשב"ק פ' ויצא תתקיים אי"ה
באולם פילמאר גארדענס - קרית יואל יצ"ו
11 FILLMORE CT.
זמן שחרית בשעה 9:30
קידושא רבא אחר התפלה

■■■

שבע ברכות בשב"ק פרשת וישלח תתקיים אי"ה
בביתי
75 Forest Rd. Unit 101

■■■

באס ווען אי"ה ארום פארן אין קרית יואל פון 9:00 ביז 11:00

א' פרשת וישב
כ"א כסלו תשפ"ד